

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ERGEN ÖĞRENCİLERDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI,
EBEVEYNLIK VE BAĞLANMA TARZLARI İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Nagehan BAŞGÜN

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Yasin GENÇ

İSTANBUL – 2020

TEZ TANITIM FORMU

- YAZAR ADI SOYADI** : Nagehan BAŞGÜN
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Ergen Öğrencilerde İnternet Bağımlılığı, Ebeveynlik ve Bağlanma Tarzları İlişkisinin İncelenmesi
- ENSTİTÜ** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
- ANABİLİM DALI** : Psikoloji
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans
- TEZİN TARİHİ** : 22/04/2020
- SAYFA SAYISI** : 141
- TEZ DANIŞMANI** : Dr. Öğr. Üyesi Yasin GENÇ
- DİZİN TERİMLERİ** : İnternet Bağımlılığı, Ebeveynlik Tutumu, İlişki Ölçeği
- TÜRKÇE ÖZET** : Bu araştırmanın amacı, ergen öğrencilerde internet bağımlılığı, ebeveynlik ve bağlanma tarzları ilişkisini araştırmaktır. Araştırmada de Demografik Bilgi Formu, İnternet Bağımlılık Ölçeği, Young Ebeveynlik Ölçeği, İlişki Ölçekleri Anketi kullanılmıştır. İnternet bağımlılık ölçeği ile bağlanma stillerinin korkulu, saplantılı ve kayıtsız alt boyutları arasında pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki saptanmıştır. İnternet bağımlılığı ölçeği ile anne baba tutum stillerinin kuralcı, cezalandırıcı, kötümseyici, duygusal yoksunluk, aşırı koruyucu, koşullu, aşırı izin verici, kötümser ve değişime kapalı alt boyutları arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki bulunmuştur. Bağlanma stilleri ile ebeveyn tutumlarının internet bağımlılığı varyansının yaklaşık (R²) %21,1'ini açıklamaktadır.
- DAĞITIM LİSTESİ** : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Nagehan BAŞGÜN

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ERGEN ÖĞRENCİLERDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI,
EBEVEYNLIK VE BAĞLANMA TARZLARI İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Nagehan BAŞGÜN

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Yasin GENÇ

İSTANBUL – 2020

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Nagehan BAŞGÜN

.../.../2020

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Nagehan BAŞGÜN'ün “**Ergen Öğrencilerde İnternet Bağımlılığı, Ebeveynlik Ve Bağlanma Tarzları İlişkisinin İncelenmesi**” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Yasin GENÇ

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Hasan SEZEROĞLU

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Hatice GÜNEŞ

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

... / ... / 2020

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ
Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ergen öğrencilerde internet bağımlılığı, ebeveynlik ve bağlanma tarzları ilişkisini araştırmaktır.

Betimsel bir araştırma niteliğindeki bu araştırmada genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya Denizli Merkezefendi ve Pamukkale ilçe sınırları içinde liselerde öğrenimine devam eden 656 (326 kız ve 330 erkek) öğrenci dahil edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrenciler 14-18 yaş aralığındadır. 484 öğrenci Anadolu liselerinden, 82'si Mesleki Teknik Anadolu liselerinden, 73'ü fen liselerinden ve 16'sı da sosyal bilimler liselerindedir. Öğrencilerin yarısından fazlası (360/%55,6) okul başarı değerlendirmesine göre başarılı olarak değerlendirilmektedir. Araştırmada de Demografik Bilgi Formu, İnternet Bağımlılık Ölçeği, Young Ebeveynlik Ölçeği, İlişki Ölçekleri Anketi kullanılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesi için bilgisayar ortamında SPSS 16.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın problemi ve alt problemleri dikkate alınarak ortalama, standart sapma, "t-testi", "Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)", "Tukey testi" ve "Regresyon Analizi" teknikleri kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre İnternet bağımlılık ölçeği ile ilişki ölçekleri anketinin güvenli bağlanma alt boyutu, anne ebeveynlik ölçeğinin sömürücü alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. İlişki ölçekleri anketinin korkulu, saplantılı ve kayıtsız alt boyutları arasında pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki saptanmıştır. İnternet bağımlılığı ölçeği ile anne baba tutum sitilinin kuralcı, cezalandırıcı, kötümseyici, duygusal yoksunluk, aşırı koruyucu, koşullu, aşırı izin verici, kötümser ve değişime kapalı alt boyutları arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki bulunmuştur. İlişki ölçekleri anketinin güvenli bağlanma alt boyutu ile anne bağlanma sitillerinin kuralcı alt boyutu arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki bulunmuştur. Korkulu bağlanma alt boyutu ile anne bağlanma sitillerinin duygusal yoksunluk alt boyutu arasında negatif yönde çok zayıf bir ilişki bulunmuştur. Korkulu bağlanma alt boyutu ile anne bağlanma sitilleri aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki olduğu bulunmuştur. Saplantılı bağlanma alt boyutu ile bağlanma sitillerinin koşullu alt boyutu arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki tespit edilmiştir. Kayıtsız bağlanma alt boyutu ile bağlanma sitillerinin kuralcı, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: İnternet Bağımlılığı, Ebeveynlik Tutumu, İlişki Ölçeği

SUMMARY

The purpose of this study is to investigate the relationship between internet addiction, parenting and attachment styles among adolescent students.

In this research, which is a descriptive research, the relational screening model, which is one of the general screening models, was used. The study included 656 (326 girls and 330 boys) students who continue their education in high schools within the boundaries of Denizli Merkezefendi and Pamukkale district. Students participating in the study are between the ages of 14-18. 484 students are from Anatolian high schools, 82 from Vocational Technical Anatolian high schools, 73 from science high schools and 16 from social science high schools. More than half of the students (360 / 55.6%) are evaluated as successful according to their school success assessment. In the study, Demographic Information Form, Internet Addiction Scale, Young Parenting Scale, Relationship Scales Questionnaire were used. SPSS 16.0 package program was used in environment to analyze the obtained data. Considering the problem and sub-problems of the research, mean, standard deviation, "t-test", "One Way Variance Analysis (ANOVA)", "Tukey test" and "Regression Analysis" techniques were used.

According to the findings obtained as a result of the research, there was no significant relationship between the Internet attachment scale and the safe attachment subscale of the relationship scales questionnaire and the exploitative subscale of the maternal parenting scale. A very weak positive correlation was found between the scale of internet addiction and the normative, punitive, pessimistic, emotional deprivation, overprotective, conditional, overly permissive, pessimistic, and unchangeable sub-dimensions of parental attitude style. A very weak positive correlation was found between the safe attachment sub-dimension of the relationship scales questionnaire and the normative sub-dimension of the maternal attachment styles. A very weak negative correlation was found between fearful attachment subscale and emotional deprivation subscale of maternal attachment styles. It has been found that there is a very weak positive correlation between fearful attachment sub-dimension and maternal attachment styles overprotective, conditional, pessimistic, punitive and non-modifiable. A very weak positive correlation was found between the obsessive attachment subscale and the conditional subscale of attachment styles. A very weak positive correlation was found between the indifferent attachment sub-dimension and the normative,

overprotective, conditional, pessimistic, punitive and non-modifiable sub-dimensions of attachment styles.

Keywords: Internet Addiction, Parental Attitude, Relationship Scale

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR.....	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
EKLER LİSTESİ.....	xi
ÖNSÖZ.....	xii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	2
ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ.....	2
1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	2
1.1.1. Araştırmanın Alt Problemleri.....	2
1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI	2
1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	3
1.5. SAYILTILAR.....	3
1.6. SINIRLILIKLAR.....	3
1.7. TANIMLAR.....	4
İKİNCİ BÖLÜM.....	6
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	6
2.1. BAĞIMLILIK VE TANIMI	6
2.1.1. Bağlılığın Tür ve Klinik Belirtileri	6
2.2. İNTERNET BAĞIMLILIĞI VE TARİHÇESİ	7
2.2.1. İnternet Bağımlılığının Tanı Ölçütleri	8
2.2.2. Epidemiyolojisi	9
2.2.3. Etiyoloji.....	12
2.2.3.1. Psikolojik Nedenler.....	12
2.1.4. İnternet Bağımlılığında Ortaya Çıkan Sorunlar	13
2.1.4.1. Fizyolojik Sorunlar	13
2.1.4.2. Psikolojik Sorunlar.....	14
2.1.4.3. Sosyal Sorunlar	14
2.3. EBEVEYN TUTUMLARI	14
2.4. BARTHOLOMEW'İN DÖRTLÜ BAĞLANMA MODELİ.....	21
2.4.1. Güvenli Bağlanma Stili.....	22
2.4.2. Saplantılı Bağlanma Stili.....	22

2.4.3. Kayıtsız Bağlanma Stili	23
2.4.4. Korkulu Bağlanma Stili.....	23
2.5. EBEVEYN BAĞLANMA TARZLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	23
2.5.1. Anne Babanın Eğitim Durumu	24
2.5.2. Anne Babanın Yetiştirme Biçimi	25
2.5.3. Annenin Çalışma Durumu.....	25
2.5.4. Ailenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi	26
2.6. DAHA ÖNCE YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR.....	26
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	30
YÖNTEM	30
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	30
3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN ve ÖRNEKLEMİ	30
3.3. ARAŞTIRMADA KULLANILAN VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	31
3.3.1. Demografik Bilgi Formu	31
3.3.2. İnternet Bağımlılık Ölçeği.....	31
3.3.3. Young Ebeveynlik Ölçeği.....	32
3.3.4. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)	33
3.4. VERİ ANALİZ TEKNİKLERİ.....	33
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	34
BULGULAR.....	34
4.1. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERİN BETİMLEYİCİ İSTATİSTİKLERİ	34
4.2. İNTERNET BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİNİN KİŞİSEL BİLGİLERLE KARŞILAŞTIRILMASI	37
4.3. BAĞLANMA STİLLERİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE KARŞILAŞTIRILMASI	40
4.4. EBEVEYN TUTUMLARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE KARŞILAŞTIRILMASI	50
4.5. İNTERNET BAĞIMLILIĞI, İLİŞKİ ÖLÇEĞİ VE EBEVEYN TUTUMLARI KARŞILAŞTIRILMASI	88
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	95
SONUÇ, TARTIŞMA, ÖNERİLER	95
5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	95
5.1.1. İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin Kişisel Bilgilerle Karşılaştırılmasına Dair Sonuçlar.....	95
5.1.2. Bağlanma Stillерinin Demografik Değişkenlerle Karşılaştırılmasına Dair Sonuçlar.....	97
5.1.3. Ebeveyn Tutumlarının Demografik Değişkenlerle Karşılaştırılması	100

5.1.4. İnternet Bağımlılığı, İlişki Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Karşılaştırılmasına Dair Sonuçlar	109
5.2. ÖNERİLER.....	110
KAYNAKÇA	112
EKLER.....	-

KISALTMALAR

ANOVA	: TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ
Ark.	: ARKADAŞLARI
BT	: BAĞLANMA TARZLARI
D	: TUTUM DÜZEYİ
DSM	: RUHSAL BOZUKLUKLARIN TANISAL VE İSTATİSTİKSEL EL KİTABI
ET	: EBEVEYN TUTUMU
İBÖ	: İNTERNET BAĞIMLILIK ÖLÇEĞİ
İÖ	: İLİŞKİ ÖLÇEĞİ
İÖA	: İLİŞKİ ÖLÇEKLERİ ANKETİ
KK	: KORELASYON KATSAYISI
MTAL	: MESLEKİ TEKNİK ANADOLU LİSESİ
N	: ÖRNEKLEM BÜYÜKLÜĞÜ
Ort.	: ORTALAMA
p	: ANLAMLILIK DEĞERİ
ss	: STANDART SAPMA
t	: GÜVEN DÜZEYİ
TDK	: TÜRK DİL KURUMU
YEBÖ	: YOUNG EBEVEYNLİK ÖLÇEĞİ

TABLolar LİSTESİ

	SAYFA
Tablo 1. Demografik Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri	34
Tablo 2. Ailevi Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri	35
Tablo 3. İnternet Kullanımına Dair Betimleyici İstatistikleri.....	36
Tablo 4. İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin Demografik Değişkenlerle Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler	37
Tablo 5. Ailevi Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri	38
Tablo 6. İnternet Kullanımına Dair Betimleyici İstatistikleri.....	39
Tablo 7. Bağlanma Stillerinin Cinsiyet Değişkeniyle Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler.....	40
Tablo 8. Bağlanma Stillerinin Yaş Değişkeniyle Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler.....	41
Tablo 9. Bağlanma Stillerinin Okul Türü Değişkeniyle Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler.....	42
Tablo 10. Bağlanma Stillerinin Sınıf Değişkeniyle Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler.....	43
Tablo 11. Bağlanma Stillerinin Okul Başarı Değişkeniyle Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler	43
Tablo 12. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin Anne Eğitim Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler	44
Tablo 13. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin Baba Eğitim Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler	45
Tablo 14. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin Gelir Durumu Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler	46
Tablo 15. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin Kardeş Sayısı Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler	47
Tablo 16. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin Kaçınıcı Çocuk Olma Durumu Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler	47
Tablo 17. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin Düzenli Bağlanma Durumu Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler	48
Tablo 18. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin Evde İnternet Bulunma Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler	48
Tablo 19. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin Haftalık İnternet Kullanımı Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler	49

Tablo 20.	Katılımcıların Bağlanma Stilllerinin İnternet Kullanımı Özeleştirisi Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistik Veriler	50
Tablo 21.	Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının cinsiyet değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	51
Tablo 22.	Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının cinsiyet değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	52
Tablo 23.	Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının yaş değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	53
Tablo 24.	Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının yaş değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	54
Tablo 25.	Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının okul türü değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	55
Tablo 26.	Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının okul türü değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	57
Tablo 27.	Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının okunulan sınıf değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	59
Tablo 28.	Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının okunulan sınıf değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	60
Tablo 29.	Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının okul başarı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	62
Tablo 30.	Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının okul başarı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	64
Tablo 31.	Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının anne eğitim durumu değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler.....	65
Tablo 32.	Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının baba eğitim durumu değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler.....	67
Tablo 33.	Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının anne gelir durumu değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	69
Tablo 34.	Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının baba gelir durumu değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	71
Tablo 35.	Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının kardeş sayısı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	73
Tablo 36.	Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının kardeş sayısı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	75
Tablo 37.	Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının kaçınıcı kardeş olma değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	76

Tablo 38.	Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının kaçınıcı kardeş olma değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	77
Tablo 39.	Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının düzenli internet kullanımı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	78
Tablo 40.	Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının düzenli internet kullanımı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	79
Tablo 41.	Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının evde internet varlığı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	80
Tablo 42.	Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının evde internet varlığı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	81
Tablo 43.	Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının haftalık internet kullanımı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	82
Tablo 44.	Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının haftalık internet kullanımı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	84
Tablo 45.	Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının internet kullanımı özeleştirisi değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	85
Tablo 46.	Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının internet kullanımı özeleştirisi değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler	87
Tablo 47.	İnternet Bağımlılığı, İlişki Ölçeği Anketi İle Annenin Ebeveynlik Tutumu Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	89
Tablo 48.	İnternet Bağımlılığı, İlişki Ölçeği Anketi İle Babanın Ebeveynlik Tutumu Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	91
Tablo 49.	Regresyon Analizi	93

EKLER LİSTESİ

EK- A.	DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU	A-1
EK- B.	İNTERNET BAĞIMLILIK ÖLÇEĞİ	B-1
EK- C.	İLİŞKİ ÖLÇEKLERİ ANKETİ (İÖA)	C-1
EK- D.	YOUNG EBEVEYNLIK ÖLÇEĞİ.....	D-1

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması; ergen öğrencilerde internet bağımlılığı, ebeveynlik ve bağlanma tarzları ilişkisine çözüm bulma amacıyla yapılmıştır. Tez çalışmam süresince beni cesaretlendiren, mesleki bilgi ve sabrı ile bana yol gösteren, görüş ve önerileri ile yardımcı olan tanımdan onur duyduğum, Psikiyatri Hekimi Dr. Öğr. Üyesi Yasin GENÇ Hocama çok teşekkür ederim.

Klinik Psikoloji Yüksek Lisans eğitimim süresince değerli bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşarak mesleki gelişimime katkıda bulunan, farkındalığının artmasını sağlayan, kendilerinden çok şey öğrendiğim Gelişim Üniversitesi Öğretim Görevlisi Hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca sevgilerini, maddi ve manevi desteklerini, ilgilerini daima gösteren, en büyük destekçim ve moral kaynağım olan, sonsuz şey borçlu olduğum aileme; sabrıyla bana cesaret veren değerli annem Ayşe BAŞGÜN'e ve eğitimci kimliğiyle daima yolumu aydınlatan kıymetli babam Hüseyin BAŞGÜN'e sonsuz teşekkür ederim. Sonsuz sevgileri ile her zaman yanımda olduklarını hissettiğim, ablam Naciye ÇETİN'e ve kardeşim Bilge BAŞGÜN'e çok teşekkür ederim. Sevgileriyle, enerjileriyle bana ilham kaynağı olan yeğenlerim Azra Ecem ve Zeynep Gülce'ye ayrıca teşekkür ederim.

Her zaman sevgisiyle, ilgisiyle, sabrıyla, maddi ve manevi desteğiyle yanımda duran, bana güç veren sevgili hayat arkadaşım Enes HOPLAR'a en kalbi duygularıyla teşekkür ederim.

Hepinize minnettarım.

GİRİŞ

Bilim ve teknolojinin gelişim hızı baş döndürücü bir hıza ulaşmıştır. Son yıllarda yeni teknolojik gelişmeler ve yeni teknolojik cihazlar günlük yaşamda aktif kullanılan birer araç olmaktadır. 20. Yüzyılın ilk yarısında toplum ve aile yapısı daha çok iletişime izin veren bir yapıda olmasına rağmen teknolojik gelişmelerin artması ile birlikte iletişim kanalı değişmiştir. İnternetin yaygınlaşması ile birlikte teknolojik cihazların yaygınlaşması ve mikro düzeyde insanların yanında taşıdığı bir iletişim ağına dönüşmesini sağlamıştır. İnternetin günlük hayata entegre olması ile birlikte kültürel bir karmaşıklığa yol açtığı söylenebilir.

Yetişkinlerin teknolojinin daha az kullanıldığı dönemlerinde görmesi ile birlikte yeni gelen nesil ile uyumlanması zaman içinde zorlaşmaktadır. Ebeveyn ile çocuğunun teknolojiye ve iletişime bakış açıları farklı merkezlere odaklanmaktadır. Bu farklılık ebeveyn ile özellikle ergenlerde çatışmalara dönüşebilmektedir. Aynı zamanda birçok alt boyutu barındırmakla birlikte ebeveynlerin çocuklarına tutumu sadece teknoloji ile bağdaştırılmamalıdır. Ebeveyn tutumları ve iletişim kurma yöntemleri kişilik, karakter, çevre, yetişim tarzı, eğitim durumu veya daha farklı etkenlere bağlı olarak birbirinden ayrılmaktadır. Bu tutumlar arası farklılık ebeveynlerinin çocuklarıyla olan iletişimlerinde farklı yollar geliştirmelerini sağlamıştır.

Ergenlerin ebeveynleri ile iletişiminin yanında akranları ile bağları da gelişmekte ve oturmakta olan bilişsel ve psikolojik tutumlarını etkilemektedir. Her bir bireyin psikososyal gelişimi ve topluma karşı tutumları bu çerçevede değişiklik göstermektedir. Bireysel farklılıklarda ego ve id gelişimi ile bağlanma tarzlarının benzersiz olduğu söylenebilir. Her bir bireyin akran ilişkileri ebeveyn tutumlarında olduğu gibi farklı unsurlar çerçevesinde gerçekleşir. Ergenlik çağındaki bireylerin ebeveyn bağlanma tarzları akran ilişkilerini, ebeveynleri ile olan ilişkisini, bağımlılıklarını ve başarılarını etkilememektedir.

Günümüzde ergenlik çağındaki öğrencilerde internet kullanımı ve internette geçirdikleri sürelerin artması, çevre ile sağlıklı ilişkiler kurmalarında güçlük çektikleri saptanmıştır. Çıkarılan belli uygulamalar ile internet bağımlılığı olan ergen öğrencilerde farkındalık yaratarak ebeveynlik ve bağlanma tarzları ilişkisini güçlendirme ve sorunun önlenmesi yer almaktadır. Ergenleri internet bağımlılığına bu derece iten motivasyonu tespit ederek önlemek, ebeveynlik ve bağlanma tarzlarında dikkat edilecek unsurları tespit etmek, tanımlamak ve önleyici yaklaşım için zemin hazırlamak ana hedeflerimizdir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

İnternet bağımlılığı olan ergen öğrencilerde ebeveynlik ve bağlanma tarzları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.1.1. Araştırmanın Alt Problemleri

1. Ebeveynlik ve bağlanma tarzları güçlü olan ergen öğrencilerde internet bağımlılığı yatkınlığı daha azdır. Ailenin ergen öğrencilerde etkisi çok yüksektir. Bağlanma tarzları ergenlerin internete bağlanmalarına engelleyici nitelik taşıyabilir mi? Eğer taşırsa bireyselleşen dünyada aile ilişkilerinin ön plana çıkması ve önem kazanması bir kez daha vurgulanarak ebeveynlere yeni yaklaşım metotları önerilecektir.
2. İnternet bağımlılığı yüksek olan öğrencilerin bağımlı olmayan öğrencilere göre ebeveynlik ve bağlanma tarzları daha düşüktür. Ebeveynlik ve bağlanma ilişkilerinde zorluk yaşayan öğrencilerin oranları eğer normal ergenlerden daha yüksek internet bağımlısı çıkarlarsa ebeveynlik ve bağlanma ilişkileri ile yapılacak çalışmalarda bir temel oluşturacaktır.
3. Çalışan ebeveynlere sahip ergenlerin internet bağımlılık düzeyleri daha yüksektir. Ebeveynlerin otorite faktörü olmadan gösterecekleri tepkiler, içsel motivasyonları ve dereceleri tespit edilecektir.
4. Not ortalaması düşük olan internet bağımlısı ergenlerin ebeveynlik ve bağlanma tarzları daha düşüktür. Akademik başarının internet bağımlılığı için engelleyici bir faktör olup olmadığı, eğer engelleyici faktör ise altında yatan sebeplerin yapılacak çalışmalar ile temel ve ışık tutması amaçlanmaktadır.

1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu problem ile yüzleşen birçok ergen mevcut ve bu alanda herhangi bir araştırma yapılmadığı için toplum içerisindeki dağılımını tespit etmeyi imkânsız hale getirmektedir. Bu araştırma ile ergen öğrencilerde internet bağımlılığı, ebeveynlik ve bağlanma tarzları ilişkisine çözüm bulma amaçlanmaktadır.

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu alanda yapılmış olan çalışmalar çok kısıtlıdır ve yetişkin temelli araştırmalardır. İnternete sahip olma yaşı ve kullanıcı olma yaşı çok düşmüştür. Gençlerde internet bağımlılığı karşılaşma sıklığı günümüzde daha fazladır bu da bu araştırmanın önemini arttıran bir diğer unsurdur. Ergenlerde internet bağımlılığı, ebeveynlik ve bağlanma tarzları ilişkisini inceleyen Türkçe kaynaklara rastlanmamıştır. Bu alanda çocuklara ve ergenlere yönelik yapılan araştırmaların az olması, günümüzde uyaranlarında artması ile birlikte ergenlerde internet bağımlılığı tanımlarına çok sık rastlanması yetişkinlerden daha savunmasız olan ergenlerin ebeveynlik ve bağlanma tarzları ilişkisine bakılmasını önemli bir hale getirmiştir. Ergenlerde internet bağımlılığı, ebeveynlik ve bağlanma tarzları düzeylerini ilişkilendirerek iki durum için de çözüm aranması amaçlanmaktadır. Bu alandaki ilk çalışmalardan biri olacağından dolayı araştırmanın, alandaki bu yöndeki eksikliği tamamlamaya katkı sağlayacağı ve daha sonraki çalışmalar için verim niteliğinde özgün bir araştırma olabileceği düşünülmektedir.

1.5. SAYILTILAR

Araştırmadan elde edilen verilerin geçerliliği ve güvenilirliği yüksek olması beklenmektedir. Çünkü ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği uzman görüşleri ve istatistiksel yöntemlerle saptanmıştır.

1. Araştırmada kullanılacak veri toplama araçlarının, araştırmaya konu olan öğrenciler tarafından gönüllü olarak, gerçekçi bir şekilde cevaplandıracakları varsayılmaktadır.
2. Araştırmada kullanılacak veri toplama araçlarının, ölçülmek istenen özellikleri gerçekçi bir şekilde ölçeceği varsayılmaktadır.
3. Araştırmanın örnekleminin evreni temsil edebilecek büyüklükte olduğu varsayılmaktadır.

1.6. SINIRLILIKLAR

1. Araştırma, verileri bu çalışmada kullanılan ölçme araçlarının ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır.
2. Bu araştırma, belirlenen örneklemin temsil ettiği evren ile sınırlıdır. Dolayısıyla veriler Denizli ilinde lise eğitimi alan öğrencilerin algılarına dayanmaktadır.
3. Araştırmada bağımsız değişkenler olarak anne-babalara ve çocuklara ilişkin özelliklerin sadece bir kısmı ele alınmıştır.

4. Araştırma sonuçlarına, araştırmacı, katılımcılar ve uygulama ortamlarından kaynaklanan kontrol dışı etmenlerin, düşük düzeyde de olsa, etki etmiş olabileceği kabul edilmektedir.

1.7. TANIMLAR

Ergenlik: Duygusal dalgalanmaların, kimlik karmaşasının, özerklik mücadelesinin, yeterliliğe dönük kaygıların ve uyum problemlerinin görülebildiği önemli bir gelişim dönemi olarak bilinmektedir.

Bağımlılık: Zararlı madde kullanımında veya belirli bir davranışta bulunulduğunda hissedilen ödül duygusunun, davranışın zararlı sonuçlarına rağmen defalarca tekrarlanmasını teşvik ettiği bir kondisyondur.

İnternet bağımlılığı: İnternetin bilinçsizce ve çok fazla kullanılması ve kullanılmadığında kişide yoksunluk hissinin oluşması durumudur.

Ebeveyn Tutumları: Çocuğun öncelikle anne babasının veya çocuğu bakma görevini üstlenen kişi/kişilerin, çocuğa yönelik davranışları ve herhangi bir durumda çocuğa karşı sergiledikleri tavır ve davranışlardır.

Kuralcı/Kalıplayıcı Ebeveyn Tutumu: Kendilerine göre kuralları ve kalıpları vardır ve çoğunlukla bu kalıpların dışına çıkmazlar. Çocuklarından bu kural ve kalıplar çerçevesinde davranış sergilemelerini beklerler.

Küçümseyici/Kusur Bulucu Ebeveyn Tutumu: Çocuklarının davranış ve faaliyetlerine sürekli olarak eleştirel bir yaklaşımda bulunurlar. Çocuklarını küçümseyici ve kusur bulucu tutumla motive edebilecekleri kanısına sahiptirler.

Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Ebeveyn Tutumu: bu tutuma sahip ebeveynler çocuklarıyla ilişkilerinde hep bir mesafe bırakırlar. Bu şekilde çocukları üzerinde otorite kurabilecekleri inancına sahiptirler.

Sömürücü/İstismar Edici Ebeveyn Tutumu: Çocuklarını madden ve manen sömüren ve istismar eden ebeveynlerin sergilediği bir tutumdur.

Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveyn Tutumu: Çocuklarına karşı aşırı korumacıdırlar. Bu tutumları sebebiyle çocuklar okul çağından sonra çocuklar sosyal yaşama ayak uydurmada zorluk yaşar ve bağımlı bir kişilik geliştirirler.

Koşullu/Başarı Odaklı Ebeveyn Tutumu: Çocuklarından sürekli olarak en üst seviyede başarı bekleyen ebeveynlerdir. Bu tutuma sahip ebeveynlerin tatmin olması çok zordur.

Aşırı İzin Verici/Sınırsız Ebeveyn Tutumu: Çocuklarının her tür tutum ve davranışını hoş gören, sınırlar belirlemeyen ve çocuğuna karşı ilgisiz olan ebeveynlerdir.

Kötümser/Endişeli Ebeveyn Tutumu: Aşırı koruyucu/evhamlı ebeveyn tutumu ile benzerlik gösterir. Ancak bu tutuma sahip ebeveynler aşırı kaygılıdır. Bu kaygıları nedeniyle çocuklarının faaliyetlerini sınırlandırır ve girişimci yönlerini köreltirler.

Cezalandırıcı Ebeveyn Tutumu: Çocuklarını katı kurallarla disipline etmeye çalışırlar, şartlı sevgi gösterirler, sebeplerini anlatma gereği duymadan, davranışlarda sınırlama, yapılan hatayı affetmeme ve katı cezalandırıcı yaklaşıma sahiptirler ve tek doğru merciinin kendileri olduğunu hissettirirler.

Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran Ebeveyn Tutumu: Yenilikçi değildirlar ve doğru bildiklerinden şaşmazlar. Çocuklarına gerçek duygularını açmaktan çekinirler.

Bağlanma: Bireyin başka bir kişiye karşı geliştirdiği duygusal bağıdır.

Güvenli Bağlanma Stili: Birey, öz benliğine değer verdiği gibi karşısındaki kişiye karşı da olumlu duygulara sahiptir.

Saplantılı Bağlanma Stili: Birey, kendi kişiliğine karşı olumsuz, karşısındaki kişiye karşı olumlu duygulara sahiptir. Bu tür bir bağlanma stiline sahip kişiler, her zaman karşı tarafın onayını alma ihtiyacı duyar.

Kayıtsız Bağlanma Stili: Birey, kendi kişiliğine karşı olumlu, karşısındaki kişiye karşı olumsuz duygulara sahiptir. Karşısındaki kişilerle mesafeli ilişkiler kurar.

Korkulu Bağlanma Stili: Birey, hem kendi kişiliğine karşı hem de karşısındaki kişiye karşı olumsuz duygulara sahiptir. Kendini sevmeye değer görmez. Karşısındaki kişilere karşı ise güven problemi yaşar. Güvenli bağlanma stili ile taban tabana zıt bir stildir.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. BAĞIMLILIK VE TANIMI

Bağımlılık, zararlı madde kullanımında veya belirli bir davranışta bulunulduğunda hissedilen ödül duygusunun, davranışın zararlı sonuçlarına rağmen defalarca tekrarlanmasını teşvik ettiği bir kondisyondur. Beynin ödül, motivasyon, hafıza ve benzer devrelerini etkileyen başlıca kronik rahatsızlıklardan bir tanesidir.¹ Bu devrelerden herhangi birinde görülen fonksiyon bozuklukları, kendini çeşitli biyolojik, psikolojik, sosyal ve ruhsal problemlerle belli eder. Bireyin, ödül veya rahatlama hissine ancak madde veya belirli bir davranışa başvurarak ulaşmasına sebep olur.²

2.1.1. Bağlılığın Tür ve Klinik Belirtileri

Bağımlılık insanlık tarihi boyunca var olan bir kavramdır. Bağımlılık kavramı genel olarak madde kullanımı ve davranışsal (eylemsel) olarak iki kategoride incelenir. Bağımlılık kavramı, ilk etapta sigara, alkol veya uyuşturucu bağımlılığını anımsatmaktadır. Sigara, alkol veya uyuşturucu bağımlılıklarının bireylerin yaşamında ve toplum yapısında oluşturduğu olumsuzluklar nedeniyle öncelikle bunlar akla gelmektedir. Bunların yanında birçok bağımlılık türü veya şekli tanımlanabilir. Davranış tabanlı yeme bağımlılığı, kahve veya çay bağımlılığı gibi metabolik istek uyandıran diğer madde bağımlılık türleridir. Alışveriş bağımlılığı, kumar bağımlılığı, cinsel bağımlılık, oyun bağımlılığı veya televizyon bağımlılığı gibi birçok davranışa dayalı türler vardır.³

DSM-V Psikiyatrik Hastalıklar Tanı kitabına göre kişiye bağımlı tanısının konulması için, belirlenen yedi kriterden en az üç tanesini göstermesi gerekir. Buna göre kişinin:

- Aynı etkiyi yakalayabilmek için kullandığı maddenin dozunu giderek artırması veya aynı dozu kullandığında gittikçe daha az etki hissetmesi (Tolerans)
- Madde kullanımını azalttığında ya da kestiğinde çeşitli fiziksel ve ruhsal semptomlar göstermesi (Yoksunluk)

¹ Mark Griffiths, "Internet Sex Addiction: a Review of Empirical Research", *Addiction Research ve Theory*, 2012, Cilt:20, Sayı: 2, 111-124, s.114.

² Scott Caplan, "Theory and Measurement of Generalized Problematic Internet Use: a Two-Step Approach", *Computers in Human Behavior*, 2010, Cilt: 26, Sayı: 5, 1089-1097, s. 1091.

³ Fatih Canan vd., "The Association Between Internet Addiction And Dissociation Among Turkish College Students", *Comprehensive Psychiatry*, 2012, Cilt: 53, Sayı: 5, 422-426, s. 424.

- Beklediğinden daha fazla kullanması, madde kullanırken kullandığı miktar üzerinde kontrolü kaybetmesi, kendini durduramaması
- Madde kullanımını sürekli azaltmaya ya da bırakmaya çalışması; bir süreliğine azaltması ya da kesmesine rağmen yeniden aynı miktarda kullanmaya başlaması
- Zamanının çoğunluğunu ilgili aktivitelere (tedarik, kullanmak, bırakmak, etkilerinden iyileşmek gibi) ayırması
- Sosyal, mesleki, kişisel, vb. aktivitelere daha az zaman ayırması, erteleme ya da tamamen uzaklaşması
- Madde kullanımına veya davranış tekrarına bağlı olarak ortaya çıkan psikolojik veya fiziksel sorunlara rağmen madde kullanımına devam etmesi gerekmektedir.⁴

2.2. İNTERNET BAĞIMLILIĞI VE TARİHÇESİ

İnternet kelime anlamı olarak İngilizce “international network” kelimelerinden türetilmiş ve uluslararası ağ ya da küresel ağ olarak tanımlanmaktadır. Türk Dil Kurumu Türkçe “genel ağ” olarak tanımlama yapmaktadır. İnternet tüm elektronik işlemci kullanan cihazların birbiri arasındaki etkileşimi sağlayan ve bir yönetim ağı bulunmayan küresel iletişim aracıdır. Türk Dil Kurumu (TDK) bilgisayar ağlarının birbirine bağlanmasıyla ortaya çıkan, herhangi bir sınırlama ve yöneticinin olmadığı uluslararası bilgi iletişim ağı şeklinde tanımlanmaktadır.⁵ İnternet uzaklık ve mekan fark etmeksizin bilgisayarların birbirine bağlı işlem yapabildikleri bir iletişim ağıdır.⁶

Dünya çapındaki hızlı gelişimle birlikte bireylerin ihtiyaçları, yaşam tarzları, zamanı değerlendirme biçimleri, eğlence anlayışları da değişmektedir. Bu hızlı değişim beraberinde yeni problemleri getirmiştir. Bu problemlerin başında internet bağımlılığı yer almaktadır. İnternet ve teknolojinin günümüz gençleri tarafından bilinçsizce kullanımı alan yazınında son yıllarda büyük bir önem kazanmıştır. İnternet bağımlılığı yeni bir konu olarak yazında yer almaktadır. İnternet bağımlılığı tanısı konusunda tartışmalar yürütülmektedir. Bu tanının gelecek zamanlarda DSM (Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı)’de yer alması beklenmektedir. Bu nedenle internet bağımlılığı tanısı hakkında yapılan araştırma sayısı giderek artmaktadır. Alanyazına bakıldığında internet bağımlılığı hakkında tek bir tanım kullanılmamaktadır. Farklı tanımlamalar ile beraber farklı tanı kriterleri

⁴ American Psychiatric Association (APA). *Diagnostic And Statistical Manual Of Mental Disorders (DSM-5)*. Washington, DC: American Psychiatric Association, 2013.

⁵ TDK, <http://sozluk.gov.tr/>

⁶ Gizem Yalçın, Sosyal medyanın yoğun kullanımının ileri ergenlikte yalnızlık ve depresyona etkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul, 2015, s. 48-49 (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

olduğu görülmektedir. Ülkemizde büyük oranda internet bağımlılığı olarak alanyazında yerini alan bu kavram, dünya yazınına ilk defa, 1996 yılında Ivan Goldberg'in yolladığı şaka amaçlı bir e-posta ile girmiştir.⁷

2.2.1. İnternet Bağımlılığının Tanı Ölçütleri

İnternet bağımlılığının popülerlik kazanmasından sonra birçok araştırmacı bu klinik problem için diagnostik kriterler geliştirmeye çalışmıştır. İnternet bağımlılığının bir hastalık olabileceğini ilk olarak belirten Dr. Ivan Goldberg, 1995 yılında, DSM 4'te alkol bağımlılığı tanısında kullanılan kriterleri modifiye ederek bir grup kriter belirlemiştir.⁸ Buna göre bireyin internet bağımlısı olarak belirlenebilmesi için son bir yıl içerisinde belirtilen ölçütlerden en az üç tanesini gösteriyor olması gerekmektedir. Buna göre,

- Tolerans gelişimi, istenilen hazzın alınması için internet kullanım süresinin artırılması, internette aynı sürenin harcanıp aynı aktivitelerin yapılmasına rağmen daha az zevk alınması
- Yoksunluk gelişimi, sürekli internet hakkında fanteziler kurmak, internet hakkında takıntılı düşüncelere sahip olmak
- İnternette planlanandan daha uzun zaman geçirmek
- Sürekli kullanımı azaltmaya veya tamamen bırakmaya yönelik girişimlerde bulunmak ve bu girişimlerin başarısız olması
- İnternet ile ilgili aktivitelerde çok uzun zaman harcamak
- İnternette olma durumundan ötürü diğer sorumluluklardan vazgeçilmesi, sosyal veya mesleki aktivitelere daha az zaman ayırma, arkadaşlarla daha az zaman geçirme
- Kullanımın yarattığı sıkıntılara rağmen kullanımın devam etmesidir.⁹

Buna çok benzer olacak şekilde 1996 yılında, Young, DSM 4'teki patolojik kumar oynama rahatsızlığındaki kriterleri modifiye ederek, patolojik internet kullanımını belirlemeye yönelik bir diagnostik ölçek hazırlamıştır. Buna göre bireyin, Young'un belirlediği sekiz kriterden en az beşini göstermesi halinde internet bağımlısı olduğu belirtilmiştir. Bu kriterler aşağıdaki gibidir.¹⁰

- İnternet ile aşırı meşgul olmak

⁷ Selim Günüş ve Murat Kayri, "Türkiye'de İnternet Bağımlılık Profili Ve İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik-Güvenirlik Çalışması", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2010, Sayı, 39, 220-232, s.229.

⁸ Debasish Basu ve Pratik Dalal, "Twenty Years of Internet Addiction Quo Vadis?" *Indian Journal of Psychiatry*, 2016, Cilt: 58, Sayı: 1, 6-11, s.6, doi:10.4103/0019-5545.174354.

⁹ Nurdan Erden, Lise Öğrencilerinin Özgüven Düzeyinin İnternet Bağımlılığına Etkisi Üzerine Bir Araştırma. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2019, s.12 (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

¹⁰ Şükrü Balcı ve Birol Gülnar, "Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı Ve İnternet Bağımlılarının Profili", *Selçuk İletişim*, 2009, Cilt: 6, Sayı: 1, 5-22, s.12-13.

- Uzun süre online kalma ihtiyacı
- İnternet kullanımını azaltma eforlarındaki başarısızlık
- İnternet kullanımının azaltılması durumunda yoksunluk belirtileri göstermek
- Günlük ve sosyal aktivitelerde zaman planlaması problemleri
- Aşırı internet kullanımına bağlı olarak sosyal ilişkilerin zedelenmesi
- İnternete bağlanmak için yalan söylemek, hırsızlık yapmak gibi çaresiz denemeler yapmak
- İnterneti problemlerden, negatif düşüncelerden, depresyon, anksiyete, çaresizlik gibi duygulardan uzaklaşmak için kullanmaktır.

Buna bağlı olarak Young, internet bağımlılığını çeşitli davranış ve dürtü kontrol bozukları bazında incelemiş ve hastalığı 5 kategoriye ayırmıştır.

Bu kategoriler:¹¹

- Siber cinsel bağımlılık - internet üzerinden dağıtılan porno gibi cinsel içeriklere bağımlılık
- Siber ilişkisel bağımlılık - sohbet odalarına, arkadaşlık sitelerine olan bağımlılık
- İnternet zorunluluğu - internet üzerinden yapılan kumar, alışveriş gibi davranışlara olan bağımlılık
- Bilgi yüklemesi - sürekli internette dolaşma, bilgi toplama
- Bilgisayar oyunu bağımlılığı - aşırı kaçarak oyun oynamak

Shapira ve arkadaşları, bundan beş yıl sonra DSM 4-TR'de belirlenen dürtü kontrol bozukluğu konseptini kullanarak farklı diagnostik kriterler belirlemiştir. Madde bağımlılığı ya da patolojik kumar bağımlılığı baz alınarak belirlenen kriterlerin problematik internet kullanımı olan popülasyonu belirlemek için fazlasıyla sıkı olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre, problemli internet kullanımını aşağıda belirtilen semptomlarla tanı edilmesini savunmuştur.

- İnternet ile normal olmayan/uyumsuz meşguliyet göstermek, planlanandan daha uzun kullanmak ve bu duruma engel olamamak
- İnternet kullanımının belirli problemlere ve sıkıntılara yol açması
- Mani, hipomani gibi bu tarz bir davranışa sebep olabilecek axis hastalıklarının görülmemesidir.¹²

2.2.2. Epidemiyolojisi

İnternet bağımlılığı prevalansı literatürde %0,3'ten %38'lere kadar birçok farklı değerde görülmektedir. Bunun nedeni farklı diagnostik kriterler ve ölçütler

¹¹ Balcı ve Gülnar, a.g.e., s.14.

¹² Nathan Shapira vd., "Problematic Internet Use: Proposed Classification And Diagnostic Criteria", *Depression and Anxiety*, 2003, Cilt: 17, Sayı: 4, 207-216, s. 210-211.

kullanılması, farklı DSM tanımlarının baz alınması, tanılarda ülke bazlı farklılıkların olması, online anketler üzerinden yapılan araştırmaların daha yüksek internet bağımlılığı prevalansı göstermesi gibi sapmaların olmasıdır.¹³ Bu nedenle dataları normalize eden meta analizlerin daha doğru ve geçerli sonuç vermesi beklenir. Bununla birlikte internet bağımlılığının prevalansını belirleyen çalışmaların çoğunlukla öğrenciler ve ergenler üzerinde yapıldığı, genel popülasyon ve yetişkinler üzerinde fazla çalışmanın olmadığı gözlemlenmiştir. 1996 yılından 2012 yılına kadar yapılmış ve yazarlar Cheng ve Li tarafından belirlenen kriterlere uyan yaklaşık 164 farklı prevalans hesaplaması içeren, 89,281 katılımcısı olan 31 ülke ve yedi kıtaya hitap eden toplam 80 çalışmayı kapsayan meta analiz çalışmasında genel internet bağımlılığı %6 olarak hesaplanmıştır. İnternet bağımlılığının bir diğer dürtü kontrol bozukluğu olan patolojik kumar oynama rahatsızlığına oranla yaklaşık üç kat daha fazla görüldüğü tespit edilmiştir.¹⁴

Amerika'da 2006 yılında Koran ve arkadaşları tarafından 18 yaşından büyük olmak şartıyla genel nüfus üzerinde telefon ile yapılan bir çalışmada internet bağımlılığını çeşitli kriterler bazında değerlendirerek %0,3-%0,7 arasında hesaplamışlardır. Bunun düşük olması, seçilen grupta internet kullanım oranının yalnızca %69 olması ile ilişkilendirilmiştir. Buna karşın 1999 yılında Greenfield ve ABCNews.com'un internet üzerinden yaptığı bir çalışmada 17,000 katılımcı arasında internet bağımlılığının oranı %6 olarak belirtilmiştir. Stanford Üniversitesi Medikal Merkezinde yapılan bir araştırmada ise her 8 Amerikalıdan birinde, bir ya da birden fazla internet bağımlılığı semptomları görüldüğü belirtilmiştir.¹⁵ Buna benzer şekilde Kore'de 2003 yılında, 20 milyon katılımcı arasından seçilen 13,588 kişilik grubun %3,5'i internet bağımlısı, %18,4'ü olası internet bağımlısı olarak değerlendirilmiştir.¹⁶

Norveç'te yapılan bir çalışmada, genel nüfusu temsil eden 16-74 yaş arası gelişigüzel seçilmiş 3,399 kişilik bir grupta, internet kullanan bireylerin grubun %87'sini oluşturduğu ve bu grup içerisinde internet bağımlılığı prevalansının %5,2 olduğu görülmüştür.¹⁷ Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda, internet bağımlılığı prevalansının genel nüfusa oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

¹³ Hasan Bozkurt vd., "İnternet Bağımlılığı: Güncel Bir Gözden Geçirme", *Journal Of Contemporary Medicine*, 2016, Cilt: 6, Sayı: 3, 235-247, s.241.

¹⁴ Cecilia Cheng ve Angel Yee-lam Li, "Internet Addiction Prevalence and Quality of (Real) Life: A Meta-analysis of Nations Across Seven World Regions. Cyberpsychology", *Behavior and Social Networking*, 2014, Cilt: 17, Sayı: 12, 755-760, s. 757-758.

¹⁵ Lorrin Koran vd. "Estimated Prevalence of Compulsive Buying Behavior in the United States", *American Journal of Psychiatry*, 2006, Cilt: 163, Sayı: 10, 1806- 1812, s.1809, doi:10.1176/ajp.2006.163.10.1806

¹⁶ Leo Sang-Min Whang vd., "Internet over-users' psychological profiles: A behavior sampling analysis on Internet addiction", *Cyberpsychology ve Behavior*, 2003, Cilt: 6, Sayı: 2, 143-150, s.146.

¹⁷ Inger Johanne Bakken vd., "Internet Addiction among Norwegian Adults: A Stratified Probability Sample Study", *Scandinavian Journal of Psychology*, 2009, Cilt: 50, Sayı: 2, 121-127, s.124 doi:10.1111/j.1467-9450

Örneğin problemlı internet kullanım oranı, 531 kişilik Teksas Üniversitesi öğrenci grubunda %13, Bryant Üniversitesi öğrencilerinde %14 olarak hesaplanmıştır.^{18, 19}

Tayvan'da Lin ve Tsai tarafından 753 üniversite öğrencisi arasında yapılan bir çalışmada, katılımcıların %17,9'unun internet bağımlısı olduğu tespit edilmiştir.²⁰ Bu oran, yine Tayvan'da Chou ve Hsiao tarafından 12 farklı üniversitede eğitim gören 910 öğrenci üzerinde yapılan araştırmada %16 olarak belirlenmiştir.²¹

Niemz ve arkadaşlarının 2005 yılında Nottigham Üniversitesi'nde okuyan 371 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin %18,3'ü patolojik internet kullanıcısı olarak belirlenmiştir.²² Ülkemizde 2001 yılında Kubey ve arkadaşlarının 542 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmada katılımcıların %10'u internet bağımlısı olarak belirlenmiştir.²³

Balta ve Horzum'un Ankara Üniversitesi'nde 292 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada %8,5 olarak bulunmuştur.²⁴ Gazi Üniversitesi'nde 563 öğrenci üzerinde yapılan araştırmada ise bu oran %7,3 olarak hesaplanmıştır. Balcı ve Gülnar'ın Konya'da çeşitli üniversitelerde okuyan 952 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada ise %23,2'sinin internet bağımlılığı semptomlarını gösterdiği, %28,4'ünün de riskli kullanıcı kategorisinde olduğu belirtilmiştir.²⁵ Canan ve ark'ın 2009 yılında 1034 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada internet bağımlılığı oranı %9,7 olarak hesaplanmıştır.²⁶ Batıgün ve arkadaşlarının 2010 yılında 213 öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmada ise bu oran %14 iken, 2011'de 1198 öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmada % 18,8 olarak hesaplanmıştır.²⁷

¹⁸ Kathy Scherer, "College life online of college life and development", *Healthy and Unhealthy Internet use Journal*, 1997, Cilt: 38, Sayı: 6, 655-665, s. 658.

¹⁹ Martin Janet Morahan ve Phyllis Schumacher, "Loneliness and Social Uses of the Internet", *Computers in Human Behavior*, 2003, Sayı: 19, 659-671, s.663.

²⁰ Sunny Lin ve Chin-Chung Tsai, "Internet Addiction of Adolescents in Taiwan: An Interview Study", *Cyber Psychology ve Behavior*, 2003, Sayı: 6, 649-652, s. 649.

²¹ Chien Chou ve Ming-Chun Hsiao, Internet Addiction, Usage, Gratification, and Pleasure Experience: The Taiwan College Students' Case. *Computers ve Education*. 2000; 35(1):65-80

²² Katie Niemz, Mark Griffiths, Phil Banyard, "Prevalence of Pathological Internet use among University Students and Correlations with Self-Esteem, the General Health Questionnaire (GHQ), and Disinhibition", *Cyber Psychology ve Behavior*, 2005, Cilt: 8, Sayı: 6, 562- 570, s.566 doi:10.1089/cpb.2005.8.562.

²³ Robert Kubey vd., "Internet use and Collegiate Academic Performance Decrements: Early findings", *Journal of Communication*, 2001, Cilt: 51 Sayı: 2, 366- 382, s.369-370.

²⁴ Özlem Balta Çakır ve Mehmet Barış Horzum, "Web Tabanlı Öğretim Ortamındaki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığını Etkileyen Faktörler", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2008, Cilt, 41, Sayı: 1, 187-205, s.194.

²⁵ Balcı ve Gülnar a.g.e., s.15.

²⁶ Canan vd, a.g.e., s.425.

²⁷ Ayşegül Durak Batıgün ve Nevin Kılıç, "İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyodemografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler", *Türk Psikoloji Dergisi*, 2011; Cilt: 26, Sayı: 67, 1-10, s.1.

Dalbudak ve arkadaşlarının 319 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı çalışmada ise %7,2 oranında bildirilmiştir.²⁸ Alaçam ve arkadaşlarının 2015 yılında 2096 Pamukkale Üniversitesi öğrencisi ile yaptığı çalışmada da %8,6 olarak hesaplanmıştır.²⁹ Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü üzere, çeşitli nedenselliklere dayanarak internet bağımlılığının prevalansı üzerine geniş aralıkta birçok rakam bulunmaktadır.

2.2.3. Etiyoloji

Birçok diğer hastalıkta ve özellikle davranışsal ve mental rahatsızlıkta olduğu üzere internet bağımlılığının da çok katmanlı bir etiyojisi olduğu ve birden fazla mekanizmayı içerdiği düşünülmektedir. Literatürde en çok kabul görmüş faktörler; psikolojik, psikiyatrik hastalıklar ile komorbidite ve kültürel etkiler olarak üç farklı grupta incelenebilir.³⁰

2.2.3.1. Psikolojik Nedenler

İnternet bağımlılığını açıklayan psikolojik teoriler genellikle, internet kullanım amacını değerlendirmeye ve anlamlandırmaya yöneliktir. Bunlar; Kognitif Davranışçı Teori ve sosyal beceri eksikliğidir.

Kognitif Davranışçı Teori: Davis, Young'un İnternet Bağımlılığı teorisini, bireyde internet kullanım eğiliminin detayını inceleyerek derinleştirmiştir. Davis'e göre birey patolojik internet kullanıcısı olarak belirlendikten sonra özgül ve genel kullanıcı olmak üzere iki farklı gruptan birine yerleştirilmelidir. Özgül patolojik internet kullanımı, online kumar bağımlıları gibi interneti bağımlı olunan nesneye/duruma ulaşmak için bir araç olarak kullanmaktır. Bu bireyler, internetin yokluğunda da bağımlılıklarını farklı ortamlarda beslemeye devam edeceklerdir. Genel patolojik internet kullanımı ise yalnızca zaman geçirmek için, yalnız hissetmemek için, nedensiz yere interneti kullanmaktadır. Bağımlılık internetin kendisindedir. Davis'e göre bu tarz bağımlılığın oluşmasında, kendinden şüphe, kendine güvensizlik, durmaksızın özeleştiri, düşük öz yetkinlik gibi bireyin geliştirdiği problemlili neden olmaktadır. Birey bu duygulardan kaçmak ve kendine sığınacak bir dünya yaratmak için interneti kullanır. Bireyin iş, eğitim hayatında ve kişisel ilişkilerinde problemler, internet kullanımını saklama ve/ya yalan söyleme, problemlerinden kaçmak için

²⁸ Ercan Dalbudak vd., "Relationship of İnternet Addiction Severity With Depression, Anxiety, and Alexithymia, Temperament and Character in University Students. *Cyberpsychology*", **Behavior, and Social Networking**, 2013, Cilt: 16, Sayı: 4, 272- 278, s.273.

²⁹ Hüseyin Alaçam vd., "Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Sigara ve Alkol Kullanımı ile İlişkisi" Pd.172340 **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 2015, Sayı: 16, 383-388, s.385.

³⁰ Keith Beard, "İnternet Addiction: A Review of Current Assessment Techniques and Potential Assessment Questions", **Cyberpsychol Behav**, 2005, Cilt: 8, Sayı: 1, 7-14, s.12.

daha fazla internet kullanımına yönelim gibi sonuçlara ulaşır.³¹ Sonuç olarak zamanla bu problemler büyür ve daha ciddi sorunlar yaratmaya başlar ve yine bireyin öz saygı ve sevgisine zarar verip, asosyallik yönelimini artırır. Genel patolojik internet kullanımı artarken, var olan psikopatolojileri de güçlendirerek, zarar verici bir döngü yaratır.

Sosyal Beceri Eksikliği: Caplan, bireyin sosyal becerilerinden ilham alarak internet bağımlılığını açıklayıcı başka bir teori geliştirmiştir. Bu model, iki ana varsayım üzerine kurulmuştur. Bunlardan birincisi, kendini yalnız ve depresif hisseden bireylerin sosyal olmadığı, sosyal becerilerinde eksiklik olduğu farkındalığında olduklarıdır. İkincisi ise bilgisayarın, sosyal yönlerinin eksik olduğunu düşünen bireylere çekici gelebilecek, kendilerini ifade etmede esneklik sağlayacak, kendilerini kötü hissetmelerine neden olan bilgileri saklayabilecek hatta kendilerini daha iyi hissetmelerine yardımcı gerçek dışı bilgiler sunabilecekleri ilişkiler kurmalarına aracı olabilecek, program ve etkinliklere sahip olmasıdır bazı bireyler için internet, kendilerini istedikleri gibi çizebilecekleri, varlıklarını kontrol edebilecekleri bir yerdir. Bu nedenle interneti bu amaçla kullanan bireyler, internet üzerinde kurdukları ilişkilerin daha kolay, risksiz ve heyecanlı olduğunu düşünüyor olabilirler.³²

2.1.4. İnternet Bağımlılığında Ortaya Çıkan Sorunlar

İnternet bağımlılık, kişilerin yaşamlarında fizyolojik, psikolojik ve sosyal sorunlara sebep olabilmektedir.

2.1.4.1. Fizyolojik Sorunlar

İnternet bağımlılığı sebebi ile ortaya çıkan fizyolojik sorunların temel nedeni uzun süre hareketsiz kalınmasıdır. Bu fizyolojik sorunlar; başta, kaslarda, sırtta ve eklemlerde ağrı, boyun kaslarında tutukluk, gözlerde acıma, azalan uyku saatleri, kötü beslenme ve azalan hareket nedeniyle kişilerin obeziteye meyilli olmaları olarak sıralanabilir.^{33,34} Bağımlılığın etkisi olarak daha fazla uykusuz bir şekilde bilgisayar başında vakit geçirmek isteyen birey kafein içeren içecekleri daha fazla tüketmeye başlayabilirler. Kafein içeren içeceklerin fazla tüketilmesi kişinin sağlık durumunu olumsuz etkileyecektir. Kısıtlı fiziksel aktivite nedeniyle kişi obezitenin yanı sıra

³¹ Richard Davis, "A cognitive-behavioral Model of Pathological Internet Use", *Computers in Human Behavior*, 2001, Cilt: 17, Sayı: 2, 187-195, s. 191.

³² Scott Caplan, Preference For Online Social Interaction: A Theory of Problematic Internet use and psychosocial well-being", *Communication Research*, 2003, Sayı: 30, 625- 648, s.633.

³³ Ülkü Yıldız, Üniversite Öğrencilerinde Obezite Oluşumunda İnternet Bağımlılığının Etkisinin Saptanması, Tıp Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2014, s.51 (**Uzmanlık Tezi**).

³⁴ Rabia Binalı, Lise Öğrencilerinde Kişilik Özellikleri ile İnternet Bağımlılığı ve Akademik Başarı Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, 2015, s.56 (**Yüksek Lisans Tezi**).

vücut duruşunda bozukluk, sırt ağrıları ve carpal tunnel sendromu bozukluğu ile karşı karşıya kalabileceklerdir.³⁵

2.1.4.2. Psikolojik Sorunlar

İnternet bağımlılığı olan kişilerin genellikle yaşadıkları sorunun internet bağımlılığının sonucu olduğunu fark edememeleri nedeniyle kliniklere depresyon, bipolar bozukluk, anksiyete, obsesif- kompulsif bozukluk semptomları belirtileri ile başvurdukları, daha detaylı inceleme yapıldığında bu davranışlarının altında danışanların şikâyetinde bulunmadığı internet bağımlılığının olduğu bildirilmektedir. Arısoy' un 2009 yılında yaptığı çalışmaya göre internet bağımlılığı bulunan kişilerin yarısına yakınında internet bağımlılığına eşlik eden bir başka psikiyatrik bozukluk bulunduğu bildirilerek; eşlik eden bozuklukların anksiyete bozukluğu, duygu durum bozukluğu, psikotik bozukluk, distimi, depresyon ve madde kullanımı olduğu belirtilmiştir.³⁶ Araştırmalar, internet bağımlılığını bir psikolojik bozukluk olarak; kullanıcıların dürtü kontrol bozukluğu olduğunu, bu davranışı gerçekleştirmek için kontrol edilemez bir istek ile hareket ettiklerini ortaya koymaktadır.³⁷

2.1.4.3. Sosyal Sorunlar

İnternet bağımlılığı bulunan bireylerde yalnızlık, sosyal izolasyon ve ev-okul-iş performansında düşüş olmaktadır. Kişi yalnız kaldığı için fazlaca internet kullanımına yönelebileceği gibi, aşırı internet kullanımı sonrasında, buna bağlı olarak, yalnız kalabileceği de düşünülebilmektedir. Ceyhan'a göre internette geçirilen vaktin artması ergenlerin akademik başarılarını ve sosyal ilişkilerini önemli derecede etkilemektedir.³⁸

2.3. EBEVEYN TUTUMLARI

Çocuğun sosyal deneyimlerinin başladığı yer olan ailede çocuğa yönelik davranışlar ve herhangi bir durumda çocuğa karşı sergilenen tavır çocuğun ilk yaşantılarını organize etmesinde önem taşır. Henüz dış dünya ile bağlantı kurmamış olan birey aile içerisinde yaşadığı ve gördüğü tutumlar ile kendisine bir yol belirler ve karşılaştığı durumlarla da bu deneyimlerini uygulamaya döker. Ebeveynlerin çocuklarına karşı sergilemiş oldukları davranışlar o birey için yol gösterici olur.³⁹

Ebeveynler farkında olarak ya da olmayarak çocuklarına karşı birbirinden farklı tutumlar sergilerler. Bazı çocuklar anne babaları tarafından çok sevilmekte, bazı

³⁵ Binali a.g.e., s.57.

³⁶ Özden Arısoy, "İnternet Bağımlılığı ve Tedavisi," *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2009 Sayı: 1, 55-67, s.61.

³⁷ Louis Leung ve Paul Lee, The Influences of Information Literacy, İnternet Addiction and Parenting Styles on İnternet Risks, *New Media & Society*, 2011, Cilt: 14, Sayı: 1,117-136, s. 118-119.

³⁸ Esra Ceyhan, "Ergen Ruh Sağlığı Açısından Bir Risk Faktörü: İnternet Bağımlılığı" *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 2008, Cilt: 15, Sayı: 2, 109-116, s. 109.

³⁹ Haluk Yavuzer, *Çocuk ve Suç*. Remzi Kitabevi, İstanbul, 2016, s.172.

çocuklar otoritenin baskısına maruz kalmakta, bazıları ailede istenmeyen, önemsenmeyen çocuk olarak kabul edilmekte bazılarına ise ebeveynleri tarafından çok hoşgörü, sevgi ve saygı gösterilmektedir. Çocuğa karşı sergilenen bu tavırlar çocuğun hem kişilik hem psikolojik hem de sosyal gelişiminin farklılaşmasına sebep olur.⁴⁰

Baumrind (1980), ebeveyn ve çocuk arasında var olan etkileşimi incelemiş ve çocukları yetiştirip hayata hazırlama konusunda ebeveyn tutumları ile ilgili olarak dört boyut sunmuştur. Bu boyutlar şu şekilde gruplandırmıştır; ebeveyn kontrolü, ebeveyn- çocuk iletişimde açıklık, olgunluk beklentisi ve bakım/destek. İlk olarak “Ebeveyn Kontrolü” boyutu incelendiğinde, anne baba belli birtakım kurallar oluşturmuştur ve anne baba tarafından oluşturulan bu kurallara çocukların hangi derecede uymak zorunda kaldıklarını ortaya koymaktadır. Ebeveynler koymuş oldukları kuralların çocuk tarafından ne derecede uygulanıp uygulanmadığını denetleme durumundadır. Bir diğer boyut olan “açıklık” boyutunda, ebeveynlerin bir konu hakkında verilecek kararlarda çocuklarının o konu ile alakalı düşüncelerine ne derece saygı duyduklarını, düşüncelerini ifade etme konusunda çocuklarını hangi düzeyde desteklediklerini ve teşvik edici bir tutum benimsediklerini ve çocuklarının davranışlarına sınırlamalar getiriyorlarsa bu sınırlamaların nedenlerinin ne olduğunu onlara açıkça ifade ettiklerini göstermektedir. “Olgunluk beklentisi” boyutu incelendiğinde, ebeveynlerin çocuklarını düşünsel, davranışsal ve duygusal alanda başarılı olmaları için ne derecede desteklediklerini ve önlerini açtıklarını gösterir. “Bakım-destek” boyutunda ise, anne ve babaların çocukları ile vakit geçirirken ve onlarla iletişim kurarken ne derece samimi, sevecen ve sıcak davrandıklarını gösterir.⁴¹

Çocuğun psikososyal gelişiminde ana baba tutumu ve aile içi ilişkiler önemli bir etkiye sahiptir. Bireyin sahip olduğu aile ortamının niteliği, dengeli ve uyumlu bir kişilik yapısına sahip olması ile yakından ilgilidir. Bireyin dünyaya geldiği zamandan itibaren ebeveynleri ile sağladığı güven ilişkisi ilerde toplumla kuracağı ilişkide temel oluşturur.⁴²

Anne babanın tutumu çocuğun gelecek yaşamı açısından olumlu ya da olumsuz sonuçlar doğurabilecek önemli bir unsurdur. Çocuğun gelişim sürecini etkileyebilecek yaşamsal ihtiyaçlarının karşılandığı, aynı zamanda toplumsal

⁴⁰ Yavuzer a.g.e., s.173.

⁴¹ Diana Baumrind, New Directions in Socialization Research, *American Psychologist*, 1980, Cilt:35, Sayı: 7, 639– 652, s.643.

⁴² Yıldız Kuzgun ve Jale Eldeleklioğlu, *Anne Baba Tutumları Ölçeği*. İçinde Yıldız Kuzgun ve F. Bacanlı (Editör). PDR’de kullanılan ölçekler. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2005, s.57.

yaşamda bilmeye ihtiyaç duyacağı sınırları öğrenmesi için denetlendiği ergenlik döneminde kişiliğin temelleri atılmaktadır.⁴³

Young ve arkadaşlarının (2003) belirlediği ebeveynlik biçimleri; Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı, Aşırı İzin Verici/Sınırsız, Kötümser/Endişeli, Cezalandırıcı, Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran ebeveynlik alt boyutlarında tanımlanmaktadır.

Kuralcı/kalıplayıcı tutum, koşulsuz kuralların olduğu, temeli baskıya dayanan ve ceza sisteminin uygulandığı anne-baba tutumudur. Onlara göre çocuklar anne-babasına itaat etmek zorundadır. Bu tutuma sahip ebeveyn çocuklarının davranışlarını sürekli gözlemler, değerlendirir, kontrol eder ve şekillendirerek hâkimiyet kurmaya çalışır.⁴⁴ Bu tür ailelerde sıkı bir disiplinin kurulduğu, ceza ve baskının ön planda olduğu, kurallara koşulsuz uyulmasının beklendiği, çocuğun haklarının en aza indirildiği bir ortam vardır. Çocuk ceza alma ve yanlış yapma korkusu içerisinde olur. Böyle bir ortamda anne-babalar çocuklarına sevgiyi koşullu sağlar, sevginin koşulu ise koydukları kurallara karşı gelmemek ve tartışmasız bir şekilde yerine getirmektir.

Kuralcı/kalıplayıcı tutum ile yetişen çocuklarda sevginin esirgenmesi ve sık uygulanan cezalardan kaynaklı kendine güvensizlik, düşük benlik saygısı, çekingenlik, isteksizlik, güvensizlik, pasif kişilik ve şiddete eğilim gibi olumsuz davranışlar gelişmektedir. Çocukla ilgili alınacak her türlü karar anne-baba tarafından verilir, çocukların duygu ve düşünceleri önemsenmez. Böyle bir ortamda yetişen çocukların ergenlik dönemlerinde anti sosyal davranışlara sık rastlanılmaktadır. Ergenler sevgi yoksunluğu ve özgüven eksikliği nedeniyle okulda ve çevrelerinde saldırgan, başkalarına zarar veren davranışlar sergilerler.^{45, 46}

Ergenlik döneminde yaşanan karmaşalarla beraber anne-babanın kuralcı/kalıplayıcı tutumu ergenin bocalamasına ve olumsuz kimlik geliştirmesine neden olur. Suçlayıcı ve cezalandırıcı davranışların hâkim olduğu bu tutum sonucunda ergende kolayca ağlama, küsme, kırılma gibi davranışlar görülür. Kuralcı/kalıplayıcı tutum ile yetişen ergenlerin suça yönelme eğilimleri yüksektir. Bu tutum ile yetişen ergenler arkadaş çevrelerinden kolayca etkilenirler. Ergenler sosyal

⁴³ Özcan Sezer ve Vuslat Oğuz, "Üniversite Öğrencilerinde Kendilerini Değerlendirmelerinin Ana Baba Tutumları ve Bazı Sosyo Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi", **1. Kastamonu Eğitim Dergisi**, 2010, Cilt: 18, Sayı: 3, 743-758, s.753.

⁴⁴ Adnan Kulaksızoğlu, **Ergenlik Psikolojisi**, 12. Basım, Remzi Kitapevi, İstanbul, 2011, s.22.

⁴⁵ Meral Taner Derman ve Handan Asude Başal, "Okulöncesi Çocuklarında Gözlenen Davranış Problemleri ile Ailelerinin Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki", **Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2013, Cilt: 2, Sayı: 1, 115-144, 125-126.

⁴⁶ Tülin Güler Yıldız, **Anne-Baba Eğitimi, Anne-Baba Olmak ve Anne-Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları**, 4. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2017, s.46.

çevresinde kendi düşünce ve duygularını özgürce ifade edemeyecekleri ve bastıracakları için arkadaş ortamında alınacak kararlara saygı göstermek zorunda kalırlar. İşte bu aşamada ergenlerin riskli davranışlara yönelme ihtimalleri artmaktadır. Ergen kuralcı ve baskıcı tutumla yetiştiği için, tıpkı ailesine karşı olduğu gibi arkadaşlarına da itaat etme ve uyum sağlamak zorunda olacağını düşünecektir. Arkadaş grubunda madde kullanımı gibi riskli davranışlar mevcut ise ergende onlara hayır diyemeyerek uyum sağlayacaktır. Özellikle ataerkil model olan ailelerde bu tip tutumla karşılaşmaktadır.

Küçümseyici/Kusur Bulucu Anne Baba Tutumu; anne-babanın çocuğu ile ilgilenmemesi, çocuğa karşı kayıtsız kalması, görmezlikten gelmesi, dışlaması, yalnız bırakması ve ihmal etmesini yansıtır. Bu tutumda anne-baba çocuğuna karşı sevgi göstermez, temel ihtiyaçlarını karşılamaz ve ona bir birey olarak değer vermez. Anne-baba çocuğuna karşı duyarsız ve denetimsizdir. Anne-baba genellikle çocuğunun hal ve hareketlerindeki olumsuzluklara ve eksikliklere takılırlar. Bu durum çocukta duygusal istismara yol açar ve aile içi ilişkilerde kopukluğa neden olur. Ailede küçümseyici/kusur bulucu tutumunun sergilenmesinde en temel neden aile içi iletişim bozuklukları ve aile bireylerinin psikolojik durumlarıdır.⁴⁷

Küçümseyici/kusur bulucu tutumuna genellikle tek ebeveyn tarafından yetiştirilen çocuklarda sıkça görülmektedir. İlgisiz anne-baba tutumu çocukta güven problemi, saldırgan tutum ve ait olamama gibi problemleri ortaya çıkarmaktadır. Güven problemi ve ait olamama duygusundan yoksun çocuklar sosyal ilişkilerinde başarısız olmaktadır. Ayrıca küçümseyici ve kusur bulucu tutumla yetiştirilen çocuklar davranışlarının sonuçlarını düşünmeden hareket etmekte, okula karşı ilgisiz olmakta ve düşük akademik başarı sergilemektedirler. Bu tür tutum ile yetişen bireyler ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde sigara ve alkol kullanma gibi davranışlara erken yaşta yönelmektedirler.⁴⁸ Duygusal kontrolü zayıf ve uzun süreli amaçlar belirleyemeyen kişiler olarak yetişmektedirler.

Duygusal bakımdan yoksun bırakıcı tutuma sahip ebeveynler genellikle çocuğa karşı ilgi ve alaka noktasında yetersiz, çocuk üzerinde denetimi önemsemeyen bir yaklaşım sergiler. Bu anlayışa sahip ailelerde ev içi kurallar yoktur, olanlarda ise bu kurallar göz ardı edilmektedir. Aile çocuğu dikkate almadığı

⁴⁷ Yıldız a.g.e., s.54.

⁴⁸ Gökcan Sever, Lise Öğrencilerinin Madde Kullanma Eğilimlerinin Algılanan Sosyal Destek ve Riskli Davranışlarla İlişkisinin İncelenmesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, 2015, s.68 (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

için, ailenin çocuğun olumsuz davranışlarına karşı bir kısıtlama getirmesi de söz konusu değildir.⁴⁹

İlgisiz ebeveynler ihtiyaçlarını ve sosyal yaşamlarını çocuklarının ihtiyaçlarından daha ön planda tutmaktadır. Bu sebeple ihmalkâr bir tutumla yetişen çocuklar sosyal çevrelerinde yeterince ilgi görmedikleri için dış dünyada gördükleri en ufak bir ilgi sonucu istismara açık hale gelebilirler. Ebeveynlerin ilgisinin çocuktan ziyade farklı odak noktalarında olduğu süreç içerisinde çocuk sinirli bir yapıya bürünerek toplum içerisinde sürekli dikkat çekmeye çalışan, ilgiye muhtaç bir birey haline gelir. Bu durumun anne babanın yaşlarının ilerlediği dönemlerde ise tam tersine döndüğü, artık çocuğun aileye karşı ilgisiz bir tutum benimsediği görülmektedir.⁵⁰

Sömürücü/istismar edici anne baba tutumuna sahip ebeveynler için çocuklarının ihtiyaçları ve istekleri önem taşımamaktadır. Bu tutuma sahip ebeveynlerde çocukları üzerinden maddi ve manevi kazanç sağlama düşüncesi hakimdir. Buna duruma, soğukta sıcakta kucağına bebeğini/ çocuğunu alarak dilencilik yapan bir ebeveyn örnek olarak gösterilebilir. Ya da çocuğun eğitim almasını desteklemek yerine çalışıp, aile geçimine katkı sağlaması istenebilir. Ayrıca aile ortamında büyümeyen, bakım evleri ve yuvalarında özel aile ilgisinden mahrum bir şekilde büyüyen çocukların, sömürücü/ istismar edici tutuma sahip ebeveynlerle büyüyen çocukların benzer kişilik özelliklerine sahip olabilirler. Bu çocuklar ya çok içine kapanık, hakkını savunmaktan çekinen ya da içinde bulunduğu duruma inat girişimci ve atılgan bir yapıya sahip olabilirler.

Aşırı koruyucu/evhamlı anne baba tutumuna sahip ebeveynler çocuklarını aşırı korur ve denetler. Çocuğun yapabileceği birçok şey ebeveynler tarafından yerine getirilir bu da çocukların deneyimleyerek öğrenmelerini engeller. Her konuda olması gerekenden fazla müdahale ederler, çocukların kendi kendisine yetmesine ve kendilerine güvenmelerine engel olurlar. Bu yüzden tek başına karar veremeyen, bağımlı çocuklar yetiştirilmiş olunur.⁵¹

Aşırı korunan çocuklar arzularını net olarak ifade etmekte zorlanan, tek başına mantıklı karar alamayan, inatçı kişiler olarak yetişmektedirler. Bu tutuma sahip anne babalar ile yetişen çocuklarda özgüven eksikliği kendini göstermektedir. Çocuk ailesinde gördüğü aşırı hoşgörülü, aşırı kuralsız eylemleri arkadaşlarından, okuldan

⁴⁹ Mevlüt Kaya, "Ailede Anne-Baba Tutumlarının Çocuğun Kişilik ve Benlik Gelişimindeki Rolü", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 1997, Cilt: 9, Sayı: 9, 193-204, s.197.

⁵⁰ Ahmet Kaya vd., "Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Problemlerinin Çözme Becerilerine, Sosyal Kaygı Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi", *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2012, Sayı: 18, 208-225, s. 219.

⁵¹ Özcan Sezer, "Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2010, Cilt: 6, Sayı: 1, s. 10.

ve iletişim kurduğu herkesten bekler fakat anne babasından gördüğü bu tutumu etrafından göremeyen çocuk hayal kırıklığı yaşar. Çevresine bağımlı olarak yaşayan ve tek başına mantıklı kararlar veremeyen çocuk okul yaşamında da problemlerle karşı karşıya kalır, sosyal hayatında sağlıklı ilişkiler kuramaz, yalnızlaşır, arkadaş edinmekte zorlanır. Beklediği ilgiyi ailesi dışında kimseden göremeyen çocuk, çevresindeki insanların onu anlamadığından şikâyet eder kendi fikirlerine ve davranışlarına güvenmekte sıkıntı yaşar bu sebeple de kaygı seviyesi yükselir. Bu tutumla yetişen çocuklar çocuksudur yaşlarına uygun hareket etmezler. Yapmaları gereken işleri ebeveynleri yaptığı için bu çocuklar sorumluluk almayı öğrenememiştir ve çoğu zaman başarısız olurlar dayanıksız, kararsız ve çabuk pes eden kişilerdir.⁵²

Koşullu/başarı odaklı anne baba tutumuna sahip ebeveynler, çocuklarından hep bir başarı beklentisi içerisindedir. Çocuklarından her konuda en iyisini yapmalarını beklerler. Çoğunlukla, çocuğun istek ve ihtiyaçları başarılı olma koşulu ile yerine getirilir. Bu tutuma sahip ebeveynler, çocuklarından hep bir fazlasını beklerler ve en küçük bir başarısızlık durumunu hoş karşılamazlar. Çocuk başarısız olduğunda, kendine olan öz güvenini hemen kaybeder ve kendini işe yaramaz olarak görmeye başlar. Bu çocuklar yaşamlarının devamında, çok hırslı ve başarısızlığı hazmedemeyen bir yapıya sahip olurlar. Yaşamlarına dahil ettikleri kişilerden de aynısını bekledikleri için sosyal ilişki kurmada zorlanırlar.

Aşırı izin verici/sınırsız anne baba tutumuna sahip anne babalar, çocuklarına gereğinden fazla özgürlük tanırırlar, çocuklarını kontrol altına alamazlar ve çoğu zaman ihmalkâr bir hoşgörü gösterirler. Bu tarz anne babaların çocukları diledikleri zaman yemek yer, yatar, televizyon izler ve sokağa çıkabilirler.⁵³ Baumrind (1971), sonrasında yaptığı araştırmada izin verici boyutu 3 kategoriye ayırır. Bu tutumun ilk boyutuna dahil olan anne babalar, uzlaşmaz olarak açıklanmıştır, bu anne babalar uzlaşmaz ama disiplinde çok fazla gevşek olan ve bazı alanlarda yüksek performans bekleyen anne babalardır. İkinci alt boyuta dahil olan anne babalar izin vericidir, disiplinde katı olmayan ve çok az şey talep eden anne babalardır. Üçüncü alt boyuta dahil olan anne babalar ise izin verici-uzlaşmazdır ve disiplin ve taleplerinde hem gevşek hem de uzlaşmaz olan anne babalardır.⁵⁴

⁵² Ezgi Dokuzlu, 18-25 Yaş Arası Üniversite Öğrencilerinde Anne-Baba Tutumunun Kişinin Kaygı Düzeyleri ve Bağlanma Tipi ile İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, 2016, s.32 (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁵³ Diana Baumrind, "Effects of Authoritative Parental Control on Child Behavior." *Child Development*, 1966, 887-907; Akt; Özcan Sezer, "Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2010. Cilt: 6, Sayı:1, 1-19, s.13.

⁵⁴ Diana Baumrind, "Current patterns of parental authority", *Developmental Psychology*, 1971, Cilt:4, Sayı: 2, s.1 Akt.; Nurşen, Karlı, Lise Öğrencilerinin Anne Baba Tutumları İle Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, 2019, s.27.

Kuzgun'un (1972), ana-baba tutumu envanterinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında ortaya koyduğu gibi ilgisiz ve otoriter ebeveyn tutumlarının binişik özellikleri mevcuttur. Bilinçli olarak veya ilgilenememesinden dolayı çocuğa yönelik itici davranma, ihtiyaçlarını göz ardı etme, sevgi ihtiyacını karşılamama, faaliyetleri ve başarılarla ilgilenmeyip başarısızlıkları ciddi biçimde cezalandırma, görüş ve fikirleri önemsememe, seyrek de olsa çocuğa zalimce muamele etme şeklindeki ebeveyn tutumları ilgisiz tutum olarak tanımlanabilir.⁵⁵

Kötümser/endişeli anne baba tutumuna sahip ebeveynler çocuklarına karşı aşırı korumacı bir tavır takınırlar. Sürekli olarak kötü bir şeyler olacaktı endişesi taşımaktadırlar. Çocukların keşfetmelerine izin vermezler. Sürekli olarak olabilecek kötü şeyleri hep göz önünde bulundurduklarından, endişeli tutum sergilerler. Kendi ile ilgili hiçbir konuda karar almasına izin verilmeyen çocuk, bağımlı bir kişilik geliştirir.⁵⁶

Bu tür bir ortamda büyüyen çocukların endişeli bir yapıya sahip olmaları, olayların kötü yönlerine odaklanmaları büyük bir olasılıktır. Bu tutum sergileyen ebeveynlerde ve bu ortamda yetişen çocuklarda öz güven eksikliği görülebilmektedir. Bu çocukların atılgan ve girişimci bir yapıya sahip olması mümkün değildir.⁵⁷

Cezalandırıcı anne baba tutumuna sahip ebeveynler, çocuğuna katı kurallarla disipline etmeye çalışır, şartlı sevgi gösterir, sebeplerini anlatma gereği duymadan, davranışlarda sınırlama, yapılan hatayı affetmeme ve katı cezalandırıcı yaklaşıma sahiptirler ve tek doğru merciinin kendisi olduğunu hissettirirler. Bu sebeple çocuğun fikirlerini önemsemeyen, ailevi problemleri tartışırken çocuğa konuşma hakkı tanımayan ve çocukla ilgili kapasitesinin üzerinde beklentilere giren, toplum kurallarına sıkıca bağlı ve kalıpların dışına çıkmayan ebeveyn tutumlarını simgeler.⁵⁸

Cezalandırıcı anne baba tutumuna sahip ailelerde büyüyen çocuklarda görülen özellikler ise, duygu ve fikirlerini kolayca ifade edememe, güven duyamama, endişeli olma, içe kapanık olma, otoritenin olduğu koşullarda sinme, otoritenin koyduğu kurallara uyma davranışı gösterme ancak otoritenin bulunmadığı zamanlarda kurallara aykırı davranma olarak aktarılabilir. Bunun yanı sıra bu

⁵⁵ Yıldız Kuzgun, "Ana-baba tutumlarının bireyin kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi", Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1972, (**Doktora Tezi**); Akt.: Jale Eldeleklioğlu, "Ergenlerde Karar Verme Becerisini Etkileyen Faktörler", **Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 1996, Sayı: 11, s.1.

⁵⁶ Sezer Özcan, "Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi", **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 2010. Cilt: 6, Sayı: 1, 1-19, s.14.

⁵⁷ Dokuzlu a.g.e., s.35.

⁵⁸ Karlı a.g.e., s.200.

tutumla yetiştirilen çocuklar kendisinden güçlü kişilere karşı itaat ederlerken kendisinden güçsüz kişilere karşı saldırgan bir tutum içerisine girer.⁵⁹

Çocuk cezalandırıcı tutum karşısında düşüncelerini açıkça aktaramaz, çekinir ve anne babasıyla paylaşım seviyesi azalır. Bu tutuma sahip ailelerde yetişen çocukların, kendilerine güvenleri daha azdır, çekingen ve isyankar davranışlar sergileme eğiliminde bulunan kişilerdir. Cezalandırıcı anne babalar otoritenin sağlanmasına önem verirler ve çocukların bu durumu değiştirmesi konusundaki çabalarını bastırma davranışı sergilerler.⁶⁰

Değişime kapalı/duygularını bastıran anne baba tutumuna sahip ebeveynler, çocuklarına karşı sıcak değildir. Etkileşim zamanlarını en aza indirgerler ve bazı durumlarda ihmal etme noktasına gelmezler. Çocukların ihtiyaçlarına, okuldaki veya akranlarıyla olan deneyimlerine karşı kayıtsızdır. Değişime kapalı ebeveynler, her şeyin kendilerince olması gerektiği şekilde gerçekleşmesini isterler. Farklılıklardan ve yeni gelişmelerden hoşlanmazlar. Bu durumda çocuklarının istek ve ihtiyaçlarını da kendilerine göre sınırlandırdıkları ve çocuklarının düşüncelerini göz ardı ettikleri söylenebilir. Bu tür bir ortamda yetişen çocuklar ile ebeveynleri arasında sağlıklı bir iletişim ortamının kurulması mümkün değildir. Ebeveynler ile çocuk arasında hep bir mesafe vardır. Bu durum çocuğun yaşamının devamında sosyal ilişkilerinde karşı tarafa karşı güven problemi yaşamasına neden olabilir. Girişimci ve yenilikçi yönü desteklenmediğinden bu alanlarda hep geri planda durabilmektedirler.⁶¹

2.4. BARTHOLOMEW'İN DÖRTLÜ BAĞLANMA MODELİ

Kendilik ve diğerleri modelleri, bağlanma stillerinin ana boyutlarıdır.⁶² Kendilik modeli yönüyle olumlu olan insanlar bağımlı olmayan, benimsenmiş özsaygı ve sevebilirlik hissi barındıran kişilerdir. Kendilik modeli olumsuz olan insanlar ise özsaygıları düşük, başkalarına bağımlı ve daima başkalarından onay alma ihtiyacı duyan bireylerdir. Diğerleri modeli olumlu olan insanlar, başkalarının erişilebilir ve güven duyulabilir olduğunu düşünen ve ihtiyaç duyulduğunda diğer bireylerden yakınlık ve destek arayışına giren insanlardır. Diğerleri modeli olumsuz olan bireyler

⁵⁹ Karabulut Demir Evren, Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ), Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 2007, s.56 (**Yüksek Lisans Tezi**).

⁶⁰ Dokuzlu a.g.e., s.37.

⁶¹ Burcu Kömürcü, Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Ebeveynlik Biçimleri Ve Psikolojik Belirtiler İle Psikolojik Dışlanmanın Tehdit Ettiği İhtiyaçlar Arasındaki İlişkiler, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul, 2014, s.64 (**Yüksek Lisans Tezi**).

⁶² Kim Bartholomew, "Avoidance of Intimacy: An Attachment Perspective", *Journal of Social and Personal Relationships*, 1990, Cilt: 7, Sayı: 2, 147-178, s. 167.

ise diğerleri ile yakın ilişki kurmaya yanaşmayan, destek alma noktasında kayıtsız kalan ve ilişkilerinde olumsuz beklentileri bünyesinde barındıran insanlardır.⁶³

Bartholomew ve Harowitz, Bowlby'nin içsel çalışan modeller kavramından hareketle dört temel ögeden oluşan bir bağlanma modeli ortaya koymuşlardır. Buradan hareket ederek kendilik ve diğerleri modelleri olumlu ve olumsuz olma durumuna göre dört grupta ele alınmaktadır.

2.4.1. Güvenli Bağlanma Stili

Güvenli bağlanma stilinde, bağlanan kişilerin kendilik modeli de diğerleri modeli de olumlu şekildedir. Kişi diğerlerinin destekleyici, kendinin ise sevilebilir olduğunu düşünür. Bu kişiler, ilişki sürecinde güvenli ve rahattırlar. Aynı zamanda özgüven ve saygı yönünden de güçlüdürler.⁶⁴

Yürüttükleri ikili ilişkilerde bağımsız ve yakın bir rol benimsemişlerdir. Bu insanlar, dengeli ilişkiler yürütürler. Her şeyin kontrolleri altında olduğunu düşünürler. Strese karşı dayanıklılık katsayıları yüksektir. Aynı zamanda stresli dönemlerde aile ve arkadaş çevrelerinden destek alırlar. Güvenli bağlanan bireyler, kendi şahıslarına ve diğer insanlara pozitif zihinsel modele göre yaklaşım sergilerler. İlişkilerinin özünde güven bulunur ve kendilerinin sevmeye değer olduklarını düşünürler.⁶⁵

2.4.2. Saplantılı Bağlanma Stili

Saplantılı bağlanma stilinde bağlanan kişilerin kendilik modeli olumsuz, diğerleri modeli bunun tam tersi yani olumludur. Daha çok saplantılı ilişkiler yaşarlar. Devamlı olarak diğerlerinin onayına ihtiyaç duyarlar.⁶⁶ Anne ve babalarından tutarsız ve duyarlı olmayan davranışlara maruz kalmışlardır. Yüksek oranda kaçınma ve değersizlik duygusu barındırırlar. Yakın ilişkiler kurma gayesi içinde oldukları halde aşırı yakın olma gayretleri sebebiyle yalnızdırlar. Diğerleriyle olan ilişkilerinde tutarlılık barındırmayan, aşırı duygular gösterirler.⁶⁷ Duygularını gösterme seviyeleri, ağlama aralıkları, güven düzeyleri yoğundur. Arkadaşlık ilişkilerinde daha çok dengesiz bir rolleri vardır. Stres ve sorunlarla başa çıkma yönünden zayıftırlar. Saplantılı bağlanma stilinde olan kişilerin kendilik algıları olumsuzdur, kendilerini

⁶³ Parvin Ahmadova, Annenin Bağlanma Özellikleri İle Ebeveyn Tutumları ve Çocukların Ruhsal, Davranışsal Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul, 2019, s.71 (**Yüksek Lisans Tezi**).

⁶⁴ Gonca Soygüt, "Bir Düzeltici Bağlanma İlişkisi Olarak Psikoterapi: Psikoterapi Süreçlerinde Bağlanma ve Terapötik İttifak" *Türk Psikoloji Yazıları*, 2004, Cilt: 13, Sayı: 7, 63-77, s.72.

⁶⁵ Kim Bartholomew ve Leonard Horowitz, Attachment Styles Among Young Adults: A Test of A Four-Category Model, *Journal of Personality and Social Psychology*, 1991, Sayı: 61, 226-244, s. 234.

⁶⁶ Bartholomew a.g.e., s.171.

⁶⁷ Soygüt a.g.e., s.74.

sevilmeye değer olarak görmezler. Aynı zamanda yürüttükleri ilişkilerde takıntılı tavırlar sergilerler.⁶⁸

2.4.3. Kayıtsız Bağlanma Stili

Kayıtsız bağlanma stilinde bağlanma geliştiren kişilerin olumlu kendilik modeli ve olumsuz diğerleri modeli ön plana çıkar. Sevgi ve değerlilik duyguları, diğerlerine dair olumsuz tavırlar ile bir bütün haline gelmiştir.⁶⁹ Bağlandıkları insan ile mesafeli olurlar. Özgüvenleri oldukça yüksektir. Diğerlerine varlığına ve desteğine ihtiyaçları yoktur ve yakın ilişkiler geliştirmekten kaçınırlar. Bu tutum ve davranışları sadece sosyal ilişkilerinde değil; iş yaşantılarında ve hobilerinde de gösterirler. Bu bağlanma stilinde bireyin kendisine yönelik olan algı ve duygu durumu olumlu bir yapıya sahipken, diğer kişilere yönelik duyguları olumsuz bir yapıya sahiptir. Kendilerini oldukça değerli görürler, algıları bu yöndedir. Bu bağlanma stilindeki bireyler bağımsızlıklarına oldukça düşkünlüdürler. Diğer kişilere olan ihtiyacı ve yakın ilişkilerin ne denli önemli olduğunu kabul etmezler. Diğer insanlardan uzak durarak, bağlanma ihtiyacını kabul etmeyerek ilerleyen zamanlarda bir reddedilme durumuna yönelik bir savunma geliştirerek, olumlu benlik stili oluştururlar.⁷⁰

2.4.4. Korkulu Bağlanma Stili

Korkulu bağlanma stilinde bağlanma geliştiren insanların hem kendilik hem de diğerleri modelleri olumlu değildir. Bu stil, güvenli bağlanma ile taban tabana terstir. Bu insanların kendilerini algılama biçimleri tamamen olumsuz olduğu için, kendilerini tamamen değersiz, sevilmeye layık olmayan ve desteği hak etmeyen bireyler olarak algırlar. Diğerlerini reddedici ve güven duyulamayan insanlar olarak algırlar. Devamlı olarak diğerlerince onaylanma gereksinimi hissederler.⁷¹ Özgüvenleri oldukça düşüktür ve kaygı düzeyleri oldukça yüksektir. Bireyin kendine yönelik algıladığı değersizlik hissi sonucu, kişi kendisini diğer insanlar tarafından değer verilmeye ve sevilmeye layık görmez. Bununla birlikte diğer insanları da güvenilmez olarak görür. Bu modeldeki insanlar yakın ilişkiler oluşturmaktan kaçınırlar. Çünkü benliklerinde yoğun bir reddedilme korkusu barındırırlar. Sosyal ortamlarda dışa kapalı ve çekingendirler.⁷²

2.5. EBEVEYN BAĞLANMA TARZLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Anne ve babanın çocuk ile olan etkileşiminin gelecek yaşamına olan etkisi büyüktür. Çocuk, gelişim döneminde ebeveynleriyle özdeşim kurarak, kişiliğinin ve

⁶⁸ Ahmadova a.g.e., s.74.

⁶⁹ Michelle Howard ve Frederic Medway, Adolescents' attachment and coping with stress. *Psychology in the Schools*, 2004, 41(3), 391-402.

⁷⁰ Ahmadova a.g.e., s.74.

⁷¹ Bartholomew a.g.e., s.172.

⁷² Ahmadova a.g.e., s.75.

karacterinin temellerini oluşturmaya başlar. Ebeveynlerinin tutumlarını örnek alan ocuk, anne babası ile benzer tutumları sergilemeye başlar ve bu durum çocuğun aile ve sosyal yaşamının tümünü etkiler.⁷³ Geçmişte edinilen tecrübeler dışında kişinin gündelik yaşamındaki konumu, eğitim durumu, içi vb. faktörler de ebeveynlerin çocuklarına karşı tutumlarını şekillendirmektedir.

2.5.1. Anne Babanın Eğitim Durumu

Ebeveynlerin ocuklara karşı tutumlarının kaynağı eğitim düzeyleriyle ilgilidir. Ülkemizde gerekli donanıma sahip olmadığı düşünülen ebeveynlerin bir kısmının eğitim seviyesinin düşük, ocuk yetiştirmek konusundaki bilgilerinin ise yetersiz olduğu görülmektedir.⁷⁴

Yapılan alışmalar eğitim seviyesi arttıķa anne ve babanın aile içerisinde daha demokratik bir tutum sergilediklerini göstermektedir. Bu durum geleceğin ebeveynleri olacak çocuklar için de oldukça önemli bir süreçtir.⁷⁵ çocuğun gelişimi ve bireysel kazanımları ile ilgili olarak eğitim düzeyi düşük anne babaların sergiledikleri tutum ve davranışlarda, kişisel deneyimlerin ve bireysel özelliklerin, eğitim düzeyi yüksek ebeveynlerde ise bilgiye dayanan tutum ve davranışların ağır bastığı görülmektedir. Ayrıca annelerin eğitim düzeyi yükseldikçe geleneksel ocuk yetiştirme tutumlarından kaçınarak çocuklara daha demokratik bir tutum ile yaklaştığı anlaşılmaktadır.⁷⁶

Yapılan araştırmalarda ilköğretim mezunu ebeveynlerin orta ğretim ve daha üstü eğitim düzeyine sahip ebeveynlere göre çocuklarına karşı daha katı bir disiplin sergiledikleri ve daha az koruyucu bir tutum benimsedikleri görülmüştür (Demiriz ve ğretir 2007). Anne veya baba eğitim düzeyi yüksek olduğunda belirli bir sosyal statüye de sahip olabilmektedirler. Bu durumda çocuklarının da her alanda başarılı olmaları gerektiği düşüncesine sahip olup, çocuklarına bu konuda baskı yaptıkları ve katı disiplin kuralları ile onların başarılı olabilecekleri düşünebilmektedirler. Ya da belirli bir eğitim almış olmasına rağmen sosyal statü açısından kendini yetersiz gören ebeveynler çocuklarının daha başarılı olmalarını isteyip, kendilerinin ulaşamadıkları mevkilere çocuklarının ulaşmasını isteyerek, çocuklarına karşı katı disiplin sergileyebilmektedirler. Bu nedenle eğitim düzeyi ne olursa olsun tüm anne

⁷³ Kaya vd., a.g.e., s.199.

⁷⁴ Sezer ve Vuslat a.g.e., s.755.

⁷⁵ Fatma Tezel şahin ve Arzu zyrek, "5-6 Yaş Grubu ocuğa Sahip Ebeveynlerin Demografik zelliklerin ocuk Yetiştirme Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi" *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2008, Cilt: 6, Sayı: 3, 395-414, s. 405.

⁷⁶ Deniz şanlı ve Candan ztrk, "Annelerin ocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi" *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2012, Sayı: 32, 31-48, s.43.

babalara gerek devlet gerekse sivil toplum kuruluşları tarafından çocuk yetiştirme hakkında çeşitli eğitimler verilmesi son derece önemlidir.⁷⁷

2.5.2. Anne Babanın Yetiştirme Biçimi

Çocukluk döneminde anne babasının sözünü dinlemiş, hep öğüt almış olan ebeveynler aynı şekilde çocukları ile olası problemler karşısında kendi anne babasından deneyimlediği şekilde çözüm üretecektir.⁷⁸ Anne babanın çocukluk döneminde yaşamış oldukları tecrübelerini referans alması durumunda aileler, çocuğun iyiliği ve gelişiminden ziyade, doğru olduğunu düşündüğü tutumu sergilemektedir. Bu tarz durumlar özellikle otoriter ya da çocuk merkezli tutum sergileyen ebeveynlerde görülmektedir.

Çocuk merkezli bir aile, çocuğun istekleri karşısında sürekli olarak kendi çocukluk yıllarında elde edemediklerini anımsar ve çocuğun isteklerini gerçekleştirmek için elinden geleni yapar. Diğer bir açıdan aile, kendi olumsuz yaşamışlıkları açısından çocuğun da kendileri ile aynı olumsuz durumu yaşamaması gerektiğine inanarak tavırlarına yön verebilmektedir. Bu tarz durumlar anne babanın bireysel özellikleri ile ilgili olabileceği gibi bahsedildiği şekilde geçmiş tecrübelerin sonucunda da ortaya çıkabilmektedir.⁷⁹

2.5.3. Annenin Çalışma Durumu

Annelerin çalışması özellikle cumhuriyet dönemi sonrası ülkemizde günden güne artmakta olan bir sosyal gerçekliktir. Osmanlı imparatorluğunun son dönemlerinde çalışan kadın sayısı bir hayli az iken, erken cumhuriyet döneminde verilen kanuni imkanlarla birlikte sadece sanayide çalışan kadın oranı %25 oranına ulaşmıştır.⁸⁰ Geçmişte aile içerisinde çocuğun yetiştirilmesi sorumluluğu kadına verilmiş bir görevdir. Bu durum annelerin çalışması ile birlikte eşlerin paylaşması gereken bir durum haline almıştır. Annelerin iş hayatına dahil olmasının çocuk yetiştirme konusunda olumlu yönleri olduğu gibi olumsuz yönleri de söz konusudur.

Bakıldığında çalışan annelerin çocuklarında göze çarpan en önemli gelişme çocuğun kendi becerilerini keşfetmesidir. Bu durum özellikle demokratik anne baba tutumunun sonuçlarından birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca çalışan anne özellikle kız çocukları için bir rol model haline geldiğinden, çocuklar gelecekte kendi

⁷⁷ Mehmet Bilge, Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Anne Baba Tutumları İle İlişkisinin İncelenmesi: Manisa Örneği, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa, 2019, s.8 (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Üniversitesi**).

⁷⁸ Haluk Yavuzer vd., **Çocuk ve Ergen Eğitiminde Anne Baba Tutumları**, Timaş Yayıncılık, İstanbul, 2011, s.48.

⁷⁹ Bilge 2019, s.9.

⁸⁰ Ahmet Makal, "Türkiye'de Erken Cumhuriyet Döneminde Kadın Emeği", **Çalışma ve Toplum**, 2010, Sayı: 2, 13-40, s.23-24.

ayakları üzerinde durabilen, toplum içerisinde yer edinebilen birer birey haline gelebilmektedir.⁸¹

Çalışan anne olgusunda olumlu sonuçlar doğabildiği gibi bireylerin süreci yönetirken aldığı kararlar neticesinde, olumsuz birtakım sonuçlar da oluşabilmektedir. Özellikle çalışan annelerin baş etmekte zorlandığı en önemli duygusal durum çocuğun ihmal edildiği düşüncesidir. Anneler bu suçluluk duygusundan kurtulmak için çocuk merkezli bir tavır sergileyebilmektedir. Çocuğun her istediğinin yerine getirilmesi ya da her istediğinin alınması gibi birçok tavır sergilenmekte, bu da çocuğu tatminsiz bir birey haline getirerek, aile ile çocuğun sadece maddi çıkar zemini üzerine bir ilişki durumuna sürüklendiği görülebilmektedir.⁸²

2.5.4. Ailenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi

Yaşamış olduğumuz toplumun değerleri ve adetleri, alışkanlıklarımızdan kişiliğimize kadar bizi biz yapan özelliklerimizi her türlü şekillendirmektedir. Bu denli etkili olan toplum ve sosyal çevre elbette ebeveynlerin de çocuklarına karşı tutumlarını etkilemektedir. Bu noktada sosyal çevreyi etkileyen en önemli unsur da ailenin sosyoekonomik düzeyidir. Ailelerle ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında sosyo-ekonomik durumun ailelerin çocuk yetiştirme konusunda tutumlarını etkilediği görülmüştür.⁸³

Sosyo-ekonomik duruma göre sosyal çevre de beraberinde çocuk yetiştirme konusunda olumlu ya da olumsuz birer etmen olmaktadır. Özellikle sosyo-ekonomik olarak düşük seviyedeki ailelerin yüksek risk gruplarının bulunduğu yerlerde ikamet ettiği görülmektedir. Toplum içerisinde "mahalle baskısı" şeklinde ifade edilen kavram, ailelerin tutumlarını etkilemektedir. Aile bu kavram üzerinden pratikte çocuklarını toplumun beklentilerine göre yetiştirmektedir. Fakat bu durum çoğu zaman çocukları baskılayan, sınırlandıran bir hal alarak, aileleri otoriter bir tutuma itmektedir.⁸⁴

2.6. DAHA ÖNCE YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR

Ak ve ark. (2013) Türkiye'deki Ergenlerin İnternet Kullanımına İlişkin Bir Araştırma ve İnternet Bağımlılığının Olası tahminlemesi üzerine Türkiye'nin batısındaki bir ilde araştırma yapmışlardır. Araştırmada lise öğrenimine devam eden 4311 öğrenciye web tabanlı anket uygulanması yöntemi ile internet bağımlılığının

⁸¹ Yaşare Aktaş, "Çalışan Anne ve Çocuğu", *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 1994, Sayı: 36, 1-36, s.7-11.

⁸² Nermin Merve Baykan, Anne Baba Tutumları ile İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin İncelenmesi (Sultanbeyli İlçesi Örneği), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, 2014, s. 14, (*Yüksek Lisans Tezi*).

⁸³ Baykan a.g.e., s. 29.

⁸⁴ Bilge a.g.e., s.10.

nedenlerini sorgulamışlardır. Çalışmada sosyal medya uygulamalarında kadınların çevrimiçi oyunlarda erkeklerin daha etkin olduklarını gözlemlemişlerdir. İnternet bağımlılığı ile ilişkili olan sosyal nedenler ise gelir durumu, cinsiyet ve kişisel elektronik cihaz varlığı olarak görülmüştür.⁸⁵

Çoban (2013) çalışmasında, ergenlik döneminde bulunan gençlerin duygusal özerkliklerini demografik değişkenlere göre incelemeyi amaçlamıştır. Kapsamlı bir araştırma yapmayı planlayan araştırmacı ülkenin farklı bölgelerinden 12 il (Malatya, Gaziantep, Samsun, Giresun, Erzurum, İstanbul, Çanakkale, Muğla, Bolu, Ankara, Sivas, Burdur) belirlenmiştir. İllerde bulunan öğrenci sayısı belli olmadığı için her ilden 4 farklı okul çeşidi (Genel Lise, Anadolu Lisesi, Meslek Lisesi ve Özel Kolej) olmak üzere ve her okuldan 5 şube olmak üzere toplam 20 şubeden veri toplanmıştır. Toplamda 6061 öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışma sonucunda, duygusal özerklik kavramının alt boyutlarından idealleştirmeme alt boyutunda erkek ergenlerin puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Duygusal özerklik kavramının alt boyutlarından bağımsızlık alt boyutunda kız ergenlerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 14 yaşında olan gençlerin duygusal özerkliklerinin diğer yaş grubunda bulunan gençlere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. İdealleştirmeme ve bağımsızlık alt boyutlarında, anne-babası birlikte olan çocukların duygusal anlamdaki bağımsızlık puanları daha yüksek bulunmuştur.⁸⁶

Sami ve diğ. (2018) Depresif belirtilerin varlığında ergenler arasında uyku bozuklukları ve internet bağımlılığının intihar düşüncesi üzerine etkisini araştırdıkları çalışma İsrail'de 12 ile 18 yaşları arasında değişen lise öğrencisine doğrulayıcı yol analizi ile ilişkilendirmişlerdir. Çalışmalarında intihar düşüncesi, uyku bozukluğu ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Psikiyatri polikliniğinde muayene olan hastaların %30,2'sinin internet bağımlılığı ile ilişkili oldukları görülmüştür. İnternet bağımlılığından kaynaklı uyku bozukluğu ve intiharı düşünen hastaların sayısı %22,9 olarak gözlemlemişlerdir.⁸⁷

Bilge (2019) çalışmasında, ergenlik dönemindeki gençlerin anne baba tutumlarının internet kullanımlarına olan etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma verileri Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 4 lisede öğrenim görmekte olan 354 öğrenciden toplanmıştır. Araştırma sonucunda, anne baba tutumlarının, ergenlerin

⁸⁵ Şerife Ak, Nermin Koruklu ve Yusuf Yılmaz, A study on Turkish adolescent's Internet use: possible predictors of Internet addiction. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 2013, Cilt: 16, Sayı: 3, 205-209, s. 206.

⁸⁶ Aysel Esen Çoban, Türkiye'de ergenlerin duygusal özerkliklerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 2013, Sayı: 38, 357-379, s.169-170.

⁸⁷ Sami Hamdan, Danielle Levi, Lih, Dahan, Elena, Stukalin. The effect of sleep disturbances and internet addiction on suicidal ideation among adolescents in the presence of depressive symptoms. *Psychiatry Research*, 2018, Sayı: 267, 327-332, s. 329.

internet bağımlılığı düzeyi ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Ebeveynlerinin otoriter tutum sergilediğini ifade eden ergenlerin internet bağımlılığı düzeyi, demokratik tutum sergileyen ebeveyne sahip olduğunu düşünen ergenlerden daha yüksektir.⁸⁸

Çağan (2019) çalışmasında, ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumunun kabul- ilgi alt boyutu ile İnternet bağımlılığı arasındaki ilişkide duygusal özerkliğin alt boyutu olan bağımsızlık alt boyutunun aracılık rolünü incelemeyi amaçlamıştır. İlişkisel tarama modelinin kullanıldığı çalışma, 2017-2018 eğitim öğretim yılı içinde Yozgat ili Akdağmadeni İlçesindeki ortaokullarda öğrenim gören 1481 öğrenci ile yürütülmüştür. Aracı değişken olan duygusal özerkliğin alt boyutu bağımsızlık değişkeni ile kabul- ilgi anne baba tutumu arasında pozitif yönlü ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aracı değişken olan duygusal özerkliğin alt boyutu bağımsızlık değişkeni ile internet bağımlılığı arasında negatif yönlü ilişki bulunmuştur. Çalışmada, anne-babalar çocuklarına karşı ilgili ve sevecen olurlarsa, çocuklarının anne- babalarından duygusal olarak bağımsızlaşacakları ve internet bağımlılığına sahip olma ihtimallerinin düştüğü belirtilmiştir.⁸⁹

Çetinkaya (2019) çalışmasında, ortaokul ve lise öğrencilerinin fiziksel uygunluk düzeyleri ile internet bağımlılığı ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışmanın örneklemini, Nevşehir Özel Doğa Koleji'nde öğrenim görmekte olan 197 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda internet bağımlılığı puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Öğrencilerin, internet bağımlılığı puanlarının fiziksel uygunluk düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farka neden olmadığı, kız öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının artmasına bağlı olarak, travers sürelerinde azalma gerçekleştiği bulunmuştur. Bu sonucun, erkek ve kız öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının benzer olmasına karşın, farklı odak noktalarına sahip olmaları nedeniyle ortaya çıkmış olabileceği değerlendirilmiştir.⁹⁰

Erden (2019) çalışmasında, lise öğrencilerinin özgüven düzeyinin internet bağımlılığına etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın örneklemini, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında İstanbul'da yer alan farklı liselerde eğitim gören 408 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda; iç özgüvene sahip öğrencilerin kontrol güçlüğü, işlevsellikte bozulma ve internet bağımlılıklarının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Dış özgüvene sahip öğrencilerin ise yoksunluk, kontrol güçlüğü, sosyal

⁸⁸ Bilge a.g.e., s.12.

⁸⁹ Çağlar Çağan, Kabul İlgili Anne Baba Tutumu ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkide Duygusal Özerkliğin Aracı Rolü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, 2019, s.26-27 (**Yüksek Lisans Tezi**).

⁹⁰ Volkan Çetinkaya, İnternet Bağımlılığı ile Fiziksel Uygunluk Düzeyleri ve Problem Çözme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çorum, 2019, s.68-69 (**Yüksek Lisans Tezi**).

izolasyon ve toplam internet bağımlılıklarının azalttığı bulunmuştur. İnternet bağımlılığı düzeyinin okul türü, yaş, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, internet kullanım süresi ve günlük internette ortalama harcanan süreye göre farklılaştığı bulunmuştur.⁹¹

Nurtan (2019) çalışmasında 9. sınıf öğrencilerinde internet bağımlılığı, siber zorbalık, siber mağduriyet ve anne baba tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. 2017-2018 eğitim öğretim yılında Nevşehir ilinde 9. sınıfta öğrenim gören 550 öğrenci ile çalışılmıştır. Öğrencilerin Young internet bağımlılığı ölçeği puanlarının aile ilişkileri faktörü ile anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ailesiyle ilişkisinin iyi olduğunu belirten öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının düşük olduğu görülmüştür. Young internet bağımlılığı ile anne baba tutum ölçeğinin kabul/ilgi alt boyutu arasında pozitif yönlü çok zayıf bir ilişki bulunmuştur.

Mo ve diğ. (2018) Çinli ergenlerde sosyal desteğin duygu düzenleme ve İnternet bağımlılığı üzerindeki rolü üzerine yaptıkları çalışmada yapısal eşitlik modeli üzerine çözüm aramışlardır. Hong Kong'da yapılan çalışmada ortaokul grubu 862 öğrenciye anket uygulanmıştır. Chen internet bağımlılığı ölçeği ile internet kullanım oranları üzerine yoğunlaşan çalışmanın katılımcılarından %10,9'unun internet bağımlısı olduğuna ulaşmışlardır. Duygusal düzensizlik potansiyel bir risk faktörü olarak görülmekteyken, sosyal destek İnternet bağımlılığı için potansiyel bir koruyucu faktör olarak bulunmuştur. Sosyal desteğin duygu düzenleme bozukluğu ve İnternet bağımlılığı üzerindeki rolü kız öğrenciler arasında daha güçlü ve koruyucu bulunmuştur.⁹²

⁹¹ Erden a.g.e., s. 58.

⁹² PKH MO vd., The Role Of Social Support On Emotion Dysregulation And Internet Addiction Among Chinese Adolescents: A Structural Equation Model, **Addictive Behaviors**, 2018, Sayı: 82, 86-93, s. 88-89.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu çalışma, ergenlik çağında bulunan lise öğrenimine devam eden öğrencilere yapılmıştır. Uygulanan sosyo-demografik fondan, katılımcılar ve hipotezler hakkında bilgiler alınmıştır. Ergen öğrencilerde internet bağımlılığı, ebeveynlik ve bağlanma stillerinde ilişkisinin incelendiği bu araştırma tarama modeli betimsel bir araştırma niteliğindedir. Bu doğrultu da genel tarama modellerinden ilişkiyel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma da farklı liselerde öğrenim gören ergen öğrencilerde internet bağımlılığı, ebeveynlik ve bağlanma stilleri ilişkisi incelenmiştir.

3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN ve ÖRNEKLEMİ

Denizli Merkezefendi ve Pamukkale ilçe sınırları içinde liselerde öğrenimine devam eden öğrenciler (N=4686) çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılacak örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde, aşağıdaki formül dikkate alınarak evreni temsil eden örneklem belirlenmiştir.⁹³

N= Evren büyüklüğü

n= Örneklem büyüklüğü

d= Tutum düzeyi (.05)

t= Güven düzeyinin tablo değeri (t: 1.196)

PQ= (.50)(.50) .25 maksimum örneklem büyüklüğü için örneklem yüzdesi.

Z_α : α= 0.05, 0.01, 0.001 için 1.96, 2.58 ve 3.28 değerleri

t_{α, sd} = sd serbestlik dereceli t dağılımı kritik değerleridir (sd=n-1). t_{α, sd} kritik değerleri

sd= n-1 → 5000 olduğunda Z_α değerlerine eşit alınabilir.

$$n = \frac{N \cdot P \cdot Q \cdot t_{\alpha, sd}^2}{(N-1) \cdot d^2}$$

Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde hesaplamadan yararlanılmış ve %95 doğruluk düzeyi ve %5 tolerans gösterilebilir hata oranı için örneklem büyüklüğü 623 olarak hesaplanmıştır. Belirlenen örneklem büyüklüğüne bağlı olarak 1000 lise öğrencisine anket formu dağıtılması ve eksik veya hatalı geri dönüşlerin çıkarılmasıyla birlikte 656 öğrencinin anket formu değerlendirmeye alınmıştır.

⁹³ Ahmet Balcı, *Sosyal Bilimlerde Araştırma*, Pegema Yayıncılık, Ankara, 2005, s. 108.

3.3. ARAŞTIRMADA KULLANILAN VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmanın verilerini elde etmek için kullanılan anket üç bölümden oluşmaktadır. Bunlar; demografik bilgi formu, İnternet Bağımlılık Ölçeği, Young Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Bağlanma Stilleri Envanteridir.

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Öğrencilerin demografik bilgilerine ulaşabilmek adına 14 soruluk bir demografik bilgi formu kullanılmıştır. Bu formda kişinin kendine yönelik değişkenleri, ailesine yönelik değişkenleri ve internet kullanımlarına yönelik değişkenleri belirlemeyi amaçlayan sorular bulunmaktadır.

Kişinin kendine yönelik değişkenleri belirlemek amacıyla; cinsiyet, yaş, okul türü, sınıf ve okuldaki başarı düzeylerini değerlendirme sorularına yer verilmiştir. Ailesine yönelik değişkenleri belirlemek amacıyla; anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, ekonomik durum, kardeş sayısı ve kaçınıcı kardeş olduğuna dair sorular bulunmaktadır. Ayrıca İnternet kullanımlarına yönelik değişkenleri belirlemek amacıyla; düzenli internet kullanımı, evde internet varlığı, haftalık internet kullanımı ve internet kullanımı özeleştirilerine yönelik sorulara yer verilmiştir.

3.3.2. İnternet Bağımlılık Ölçeği

Young (1996)⁹⁴ tarafından, DSM-IV'ün "Patalojik Kumar Oynama" ölçütlerinden uyarlanarak oluşturulan "Tanı Anketi" daha sonra geliştirilmiş ve 20 soruluk bir "İnternet Bağımlılık Ölçeği" oluşturulmuştur. Likert tipi bir ölçek olan İnternet Bağımlılık Ölçeği'nde katılımcıdan "hiçbir zaman" "Nadiren" "Arada sırada" "Çoğunlukla" "Çok sık" ve "Devamlı" seçeneklerinden birini işaretlemesi istenmektedir. Bu seçeneklere sırasıyla 0, 1, 2, 3, 4 ve 5 puan verilmektedir. 80 ve üzeri puan alanlar "İnternet bağımlısı" olarak tanımlanmaktadır. 50-79 puan arası alanlar "Sınırlı Semptom gösterenler", 50 puan ve altı alanlar "Semptom Göstermeyenler" olarak tanımlanmıştır.⁹⁵

Bayraktar (2001)'in araştırması sırasında İngilizce'den Türkçe'ye çevrilen ölçek, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Anabilim dalındaki beş öğretim görevlisi tarafından incelenmiş ve ölçek maddeleri anlam bütünlüğünü bozmayacak şekilde 12- 17 yaş grubu ergenlerin anlayabileceği şekilde uyarlanmıştır. Çeviri testin standardize edilmiş Alpha değeri açısından güvenilirliği .91, Spearman – Brown değeri açısından da .87'dir. Bu sonuçlar testin güvenilir olduğunu

⁹⁴ Kimberly Young, Internet Addiction; the Emergence of New Clinical Disorder, *Cyber Psychology & Behavior*, 1996, Sayı: 1, 237-244, s.239-240.

⁹⁵ Fatih Bayraktar, İnternet Kullanımının Ergen Gelişimindeki Rolü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi, İzmir, 2001, s. 8-9 (*Yüksek Lisans Tezi*).

düşündürmektedir.⁹⁶ Bu çalışmada ise ölçeğin güvenirlik için Cronbach alpha katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır.

3.3.3. Young Ebeveynlik Ölçeği

Young Ebeveynlik Ölçeği, Young (1994) tarafından geliştirilen, yetmiş iki (72) maddeden oluşan ve anne-babanın erken dönem uyumsuz şemaların temelini oluşturduğu düşünülen çeşitli davranışlarını içeren ve özgün formda yer alan şemalara karşılık gelen on yedi (17) alt boyut öneren bir ölçektir. Yönergede, katılımcıdan anne babasını tarif eden davranışları hem anne hem de babasını çocukluğu sırasında en iyi tanımlayan şekliyle 1 (tamamı ile yanlış) ile 6 (ona tamamı ile uyuyor) arasında derecelendirmesi istenmektedir. Yüksek puan alınan maddeler erken dönem uyumsuz şemaların oluşumuna zemin hazırlayan ebeveynlik tutumlarına işaret etmektedir.⁹⁷

Özgün forma ilişkin Sheffield, Waller, Emmanuelli, Murray ve Meyer (2005) tarafından üniversite örneklemeyle yürütülen bir çalışmada anne için 11, baba için 14 alt boyut bulunmuştur. Aktarılan boyutların iç tutarlıklarının .67 ile .92 arasında; test-tekrar test güvenirliğinin ise alt boyutlar için .53- .85 arasında değiştiği belirtilmiştir.

Ölçeğin Türkçe formunun, Soygüt ve arkadaşları⁹⁸ (2008) tarafından 994 kişilik örneklemeyle yürütülen ve temel birleşenler analizi yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmasında da ölçeğin kabul edilebilir düzeylerde geçerli ve güvenilir olduğu belirtilmektedir. Türkçe uyarlamasında, hem anne (YEBÖ-A) hem de baba (YEBÖ-B) formları için 10 faktörlü ortak bir yapıya ulaşılmıştır. Buna göre oluşan boyutlar şu şekildedir: Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı, Aşırı İzin Verici/Sınırsız, Kötümser/Endişeli, Cezalandırıcı ve Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran Ebeveynlik. Ölçeğin güvenirlik çalışması çerçevesinde yapılan test-tekrar test ve iç tutarlılık analizleri sonucu kabul edilebilir düzeylerde anlamlı katsayılara ulaşılmıştır. İç tutarlılık katsayıları hem anne hem baba formunda genel toplamda $\alpha=.90$ iken, alt boyutlar incelendiğinde iç tutarlılık katsayıları anne formunda $\alpha=.53-.86$, baba formunda ise $\alpha=.61-.89$ arasında değişmektedir. Ek olarak Spearman-Brown yöntemiyle hesaplanan yarıya bölme güvenirliği anne formu için .82, baba formu için .83 olarak bulunmuştur. Anne formu ile baba formu arasındaki korelasyon .68 olarak bulunmuş ve her iki form için birleşen geçerliği incelenmiştir. Birleşen geçerliği analizleri sonucunda anne formunun YŞÖ-KF3 ile

⁹⁶ Bayraktar a.g.e., s. 18.

⁹⁷ Jeffrey Young ve Jonet Klosko, *Reinventing Your Life*. Plume Books, New York, 1994, s. 38-39.

⁹⁸ Gonca Soygüt, vd., "Ebeveynlik Biçimlerinin Değerlendirilmesi: Young Ebeveynlik Ölçeğinin Psikometrik Özelliklerine İlişkin Bir İnceleme", *Türk Psikoloji Yazıları*, 2008, Cilt: 11, Sayı :22, 17-30, s. 18.

.51, YR-KÖ ile .27, YTÖ ile .29, SCL-90-R ile .51; baba formunun ise, YŞÖ-KF3 ile .47, YR-KÖ ile .23, YTÖ ile .29, SCL-90-R ile .43 düzeyinde anlamlı korelasyonlar elde edilmiştir ($p < .01$).

3.3.4. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)

Griffin ve Bartholomew (1994)⁹⁹ tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Sümer ve Güngör (1999) tarafından yapılmıştır. İlişki Ölçekleri Anketi 30 maddeden oluşmaktadır. Dört bağlanma stilini (güvenli, kayıtsız, korkulu, saplantılı) ölçmeyi amaçlamaktadır. Katılımcılardan ilk olarak 7 aralıklı ölçekler üzerinde kendilerini ne derece tanımladığını belirtmeleri istenmiştir (1=beni hiç tanımlamıyor, 7=tamamen beni tanımlıyor). Güvenli ve kayıtsız bağlanma stilleri beşer madde ile ölçülürken, saplantılı ve korkulu bağlanma stilleri dörder madde ile ölçülmüştür. 6, 9 ve 28. maddeler ters yüklüdür. Ölçeğin Türk örneklemini üzerinde Sümer ve Güngör (1999)¹⁰⁰ tarafından yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmalarında İlişki Ölçekleri Anketi'nin güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılı olmak üzere dört faktör yapısından oluştuğu ayrıca ölçeğin test tekrar test yöntemi ile tüm boyutlarda güvenirlik katsayılarını .54 ile .61 arasında değişen değerlerde hesaplanmıştır.¹⁰¹

3.4. VERİ ANALİZ TEKNİKLERİ

Elde edilen verilerin çözümlenmesi için bilgisayar ortamında SPSS 16.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın problemi ve alt problemleri dikkate alınarak ortalama, standart sapma, "t-testi", "Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)", "Tukey testi" ve "Regresyon Analizi" teknikleri kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel çözümlenmelerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

⁹⁹ Dale Griffin ve Kim Bartholomew, "Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment", *Journal of Personality and Social Psychology*, 1994, Cilt: 67, Sayı: 3, 430-445, s. 435.

¹⁰⁰ Nebi Sümer ve Derya Güngör, "Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örneklemini Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma", *Türk Psikoloji Dergisi*, 1999, Cilt: 14, Sayı: 43, 71-106, s.87.

¹⁰¹ Senem Turan Akdağ, Ergenlerin Bağlanma Stilleri ile Ebeveynlerinin Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki, Tıp Fakültesi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 2011, s.24 (*Uzmanlık Tezi*).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma değişkenlerine ilişkin istatistiksel bulgular yer verilmiştir. Araştırma değişkenlerini ölçmek için, yapılan normallik testi sonucunda, değişkenlerin normal dağılım gösterdiği ve parametrik ölçümler için uygun olduğu görülmüştür. Betimleyici ve karşılaştırmalı yöntemler kullanılarak araştırma soru ve hipotezlerine yanıt bulunmuştur.

4.1. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERİN BETİMLEYİCİ İSTATİSTİKLERİ

Araştırmanın anket çalışmasındaki “Kişisel Bilgi Formu” içerisinde yer alan demografik değişkenlerin frekans dağılımları Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1. Demografik Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri

Değişkenler		Frekans	%
Cinsiyet	Kadın	326	49,7
	Erkek	330	50,3
Yaş	14 yaşında	74	11,3
	15 yaşında	154	23,5
	16 yaşında	182	27,7
	17 yaşında	182	27,7
	18 yaşında	64	9,8
Okul türü	Fen lisesi	73	11,3
	Sosyal bilimler lisesi	16	2,4
	Anadolu Lisesi	484	73,8
	Mesleki teknik Anadolu Lisesi	82	12,5
Sınıf	9. sınıf	133	20,3
	10. sınıf	182	27,7
	11. sınıf	208	31,7
	12. sınıf	133	20,3
Okul başarı değerlendirmesi	Çok Başarısız	12	1,9
	Başarısız	65	10,0
	Vasat	161	24,9
	Başarılı	360	55,6
	Çok Başarılı	49	7,6
Toplam		656	100

Tablo 1’deki demografik değişkenler incelendiğinde:

Araştırmaya 656 kişi katılmıştır.

Katılımcıların %49,7'si (326) kadın ve %50,3'ü (330) erkektir. Katılımcıların %11,3'ü (74) 14 yaşında, %23,5'i (154) 15 yaşında, %27,7'si (182) 16 yaşında, %27,7'si (182) 17 yaşında, %9,8'i 64'ü 18 yaşındadır.

Katılımcıların %11,3'ü (73) fen lisesi, %2,4'ü (16) sosyal bilimler lisesi, %73,8'i (484) Anadolu lisesi, %12,5'i (82) Mesleki Teknik Anadolu lisesi öğrencisidir. Katılımcıların %20,3'ü (133) 9. sınıf, %27,7'si (182) 10.sınıf, %31,7'si (208) 11.sınıf, %20,3'ü (133) 12. sınıftır. Katılımcıların %1,9'u (12) çok başarısız, %10'u (65) başarısız, %24,9'u (161) vasat, %55,6'sı (360) başarılı ve %7,6'sı (49) çok başarılıdır.

Araştırmanın anket çalışmasındaki "Kişisel Bilgi Formu" içerisinde yer alan aile ile ilgili değişkenlerin frekans dağılımları Tablo 1'de verilmiştir:

Tablo 2. Ailevi Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri

Değişkenler		Frekans	%
Anne Eğitim	Okuryazar değil-ilkokul	92	14,1
	Ortaokul	157	24,1
	Lise	228	35,0
	Üniversite	174	26,7
Baba Eğitim	Okuryazar değil-ilkokul	80	12,4
	Ortaokul	139	21,6
	Lise	204	31,6
	Üniversite	222	34,4
Ekonomik Durum	Düşük	38	5,8
	Orta	541	82,5
	Yüksek	66	10,1
Kardeş sayısı	Tek Çocuk	88	13,5
	2 Kardeş	379	58,2
	3 Kardeş	145	22,3
	4 Kardeş ve Üstü	39	6,0
Kaçınıcı Kardeş	İlk	322	50,9
	Ortanca	93	14,7
	Son	217	34,3
Toplam		656	100

Tablo 2'deki katılımcıların aileleri ile ilgili frekans dağılımlarına göre;

Katılımcıların annelerinin eğitim durumlarına bakıldığında; %14,1'inin (92) okur-yazar değil veya ilkokul mezunu, %24,1'i (157) ortaokul mezunu, %35'i (228) lise mezunu, %26,7'si (174) üniversite mezunudur. Katılımcıların babalarının eğitim durumuna bakıldığında; %12,4'ünün (80) okur-yazar değil veya ilkokul mezunu,

%21,6'sı (139) ortaokul mezunu, %31,6'sı (204) lise mezunu, %34,4'ü (222) üniversite mezunudur.

Katılımcıların ekonomik durumlarına bakıldığında; %5,8'inin (38) düşük, %82,5'inin (541) orta ve %10,1'inin yüksektir. Katılımcıların %13,5'i (88) tek çocuk, %58,2'si (379) iki kardeş, %22,3'ü (145) üç kardeş, %6'sı (39) dört ve üstü kardeşdir. Katılımcıların kaçınıcı kardeş olma durumlarına bakıldığında; %50,9'u (322) ilk kardeş, %14,7'si (93) ortanca ve %34,3'ü (217) son kardeşdir.

Katılımcıların internet kullanımına dair betimleyici istatistiki veriler tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. İnternet Kullanımına Dair Betimleyici İstatistikleri

Değişkenler		Frekans	%
Düzenli İnternet Kullanma Durumu	Evet	588	89,6
	Hayır	66	10,4
Evde İnternet Varlığı	Evet	640	97,6
	Hayır	16	2,4
Haftalık İnternet kullanımı	Hiç	10	1,5
	2-5 saat	171	26,1
	6-14 saat	233	35,6
	15-21 saat	146	22,3
	22 saat ve üstü	95	14,5
İnternet Kullanımı Özeleştirisi	Oldukça az zaman geçiriyorum	53	8,1
	Kabul edilebilir ölçüde	405	61,7
	Oldukça fazla zaman geçiriyorum	197	30,1
Toplam		656	100

Katılımcıların internet kullanımına dair betimleyici istatistiki verilere bakıldığında; katılımcıların %89,6'sı (588) düzenli internet kullanmakta, %10,4'ü ise kullanmamaktadır. Katılımcıların %97,6'sının (640) evinde internet var iken, %2,4'ünün (16) evinde internet yoktur.

Katılımcıların haftalık internet kullanımına bakıldığında; %1,5'i (10) hiç kullanmamakta, %26,1'i (171) 2-5 saat arası, %35,6'sı (233) 6-14 saat arası, %22,3'ü (146) 15-21 saat arası, %14,5'i (95) 22 saat ve daha fazla internet

kullanılmaktadırlar. Katılımcıların internet kullarımlarına dair öz eleştirilerine bakıldığında; %8,1'i (53) oldukça az zaman geçirdiğini, %61,7'si (405) kabul edilebilir ölçüde ve %30,1'i (197) oldukça fazla zaman geçirdiğini belirtmiştir.

4.2. İNTERNET BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİNİN KİŞİSEL BİLGİLERLE KARŞILAŞTIRILMASI

Katılımcıların internet bağımlılığı ölçeğinin kişisel bilgilerle karşılaştırılmasına dair istatistiki veriler bu başlık altında verilmiştir.

Katılımcıların internet bağımlılığı ölçeğinin demografik değişkenlerle karşılaştırılmasına dair istatistiki veriler tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin Demografik Değişkenlerle Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler

Değişkenler		N	Ort.	SS	t-F	p
Cinsiyet	Kadın	326	46,83	14,32	1,516	0,359
	Erkek	330	47,89	15,37		
Yaş	14 yaşında	74	46,49	14,89	1,501	0,200
	15 yaşında	154	47,84	12,82		
	16 yaşında	182	48,31	15,97		
	17 yaşında	182	47,79	15,59		
	18 yaşında	64	43,34	13,67		
Okul türü	Fen lisesi	73	45,76	14,00	0,486	0,692
	Sosyal bilimler lisesi	16	46,25	19,48		
	Anadolu Lisesi	484	47,45	14,90		
	Mesleki teknik Anadolu Lisesi	82	48,51	14,49		
Sınıf	9. sınıf	133	47,87	14,36	2,916	0,034 (Fark:2-4)
	10. sınıf	182	48,96	14,18		
	11. sınıf	208	47,72	16,02		
	12. sınıf	133	44,13	14,01		
Okul başarı Değerlendirmesi	Çok Başarısız	12	48,92	19,63	1,102	0,355
	Başarısız	65	48,18	13,94		
	Vasat	161	49,02	15,36		
	Başarılı	360	46,24	14,73		
	Çok Başarılı	49	47,69	13,86		
Toplam		656				

İnternet bağımlılığı ölçeğinin cinsiyet değişkeniyle karşılaştırılması için yapılan "Bağımsız örneklem t testi" sonucuna göre katılımcıların internet bağımlılığı düzeyleri cinsiyet değişkenine ($t=1,516$; $p>0,05$) göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Katılımcı internet bağımlılığı düzeylerinin yaş, okul türü, sınıfı ve okul başarı düzeyi değişkeniyle karşılaştırılması için yapılan “Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçları doğrultusunda;

Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri yaş ($F=1,501$; $p>0,05$), okul türü ($F=0,486$; $p>0,05$) ve okul başarı düzeyi ($F=1,102$; $p>0,05$) değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Sınıf değişkenine ($F=2,916$; $p<0,05$) göre ise anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre 10. Sınıf öğrencilerinin 12. sınıf öğrencilerine göre internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların internet bağımlılığı ölçeğinin ailevi değişkenlerle karşılaştırılmasına dair istatistik veriler tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Ailevi Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri

Değişkenler		N	Ort.	SS	F	p
Anne Eğitim	Okuryazar değil-ilkokul	92	44,57	14,66	1,443	0,229
	Ortaokul	157	47,38	15,80		
	Lise	228	47,39	14,33		
	Üniversite	174	48,52	14,63		
Baba Eğitim	Okuryazar değil-ilkokul	80	45,48	16,21	1,116	0,342
	Ortaokul	139	48,27	15,43		
	Lise	204	46,40	13,64		
	Üniversite	222	48,17	14,83		
Ekonomik Durum	Düşük	38	49,32	18,12	4,319	0,014 (Fark: 2-3)
	Orta	541	46,63	14,45		
	Yüksek	66	52,03	14,77		
Kardeş sayısı	Tek Çocuk	88	47,18	13,88	0,303	0,823
	2 Kardeş	379	47,77	14,87		
	3 Kardeş	145	46,66	15,24		
	4 Kardeş ve Üstü	39	46,08	15,61		
Kaçınıcı Kardeş	İlk	322	47,53	14,84	0,351	0,704
	Ortanca	93	46,22	14,99		
	Son	217	47,71	15,21		
Toplam		656				

Katılımcı internet bağımlılığı düzeylerinin ailevi değişkenlerle karşılaştırılması için yapılan “Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçları doğrultusunda;

Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri anne eğitimi ($F=1,443$; $p>0,05$), baba eğitimi ($F=1,116$; $p>0,05$), kardeş sayısı ($F=0,303$) ve kaçınıcı kardeş olma durumuna ($F=0,351$; $p>0,05$) göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Katılımcıların

internet bağımlılık düzeyleri ekonomik durumlarına ($F=4,319$; $p<0,05$) göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Ekonomik durumu yüksek olanların internet bağımlılık düzeyleri ekonomik durumu orta düzey olanlardan daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların internet bağımlılığı ölçeğinin internet kullanım durumları ile karşılaştırılmasına dair istatistiksel veriler tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. İnternet Kullanımına Dair Betimleyici İstatistikleri

Değişkenler		N	Ort.	SS	t	p
Düzenli İnternet Kullanma Durumu	Evet	588	48,57	14,57	1,725	0,000
	Hayır	66	36,74	13,11		
Evde İnternet Varlığı	Evet	640	47,48	14,80	0,761	0,215
	Hayır	16	42,81	16,79		
Haftalık İnternet kullanımı	Hiç	10	32,80	16,39	26,445	0,000 (Fark:1-3, 1-4, 1-5, 2-3, 2-4, 2-5, 3-4, 3-5)
	2-5 saat	171	40,94	13,11		
	6-14 saat	233	46,12	13,18		
	15-21 saat	146	52,25	13,35		
	22 saat ve üstü	95	56,07	16,81		
İnternet Kullanımı Özeleştirisi	Oldukça az	53	36,25	13,88	119,200	0,000 (Fark:1-2, 1-3, 2-3)
	Kabul edilebilir	405	43,35	11,65		
	Oldukça fazla	197	58,74	14,40		
Toplam		656	100			

Katılımcı internet bağımlılığı düzeylerinin, internet kullanım durumlarıyla karşılaştırılması için yapılan "Bağımsız örneklem t testi" ve "Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)" sonuçları doğrultusunda;

Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri, düzenli internet kullanma durumlarına ($t=1,725$; $p<0,05$) göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Düzenli internet kullananların bağımlılık düzeyi daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri, evde internet varlığına ($t=0,215$; $p>0,05$) göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri, haftalık internet kullanma durumlarına ($F=26,445$; $p<0,05$) göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Tüm değişkenler arasında farklılık oluşmuştur. Genel olarak katılımcıların haftalık internet kullanım süreleri arttıkça internet bağımlılık düzeylerinin de arttığı bulunmuştur.

Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri, internet kullanımına dair özeleştirilerine ($F=119,200$; $p<0,05$) göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Katılımcıların internet kullanım özeleştirilerinde oldukça fazla ifadesini kullananların, kabul edilebilir düzeyde ve oldukça az ifadesini kullananlardan daha fazla internet bağlılığına sahip olduğu bulunmuştur. Ayrıca kabul edilebilir düzeyde ifadesini kullananların, oldukça az ifadesini kullananlara göre daha fazla internet bağlılığına sahip oldukları görülmüştür.

4.3. BAĞLANMA STİLLERİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE KARŞILAŞTIRILMASI

Katılımcıların bağlanma stillerinin kişisel bilgilerle karşılaştırılmasına dair istatistiki veriler bu başlık altında verilmiştir.

Katılımcıların bağlanma stillerinin cinsiyet değişkeni ile karşılaştırılmasına dair istatistiki veriler tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Bağlanma Stillerinin Cinsiyet Değişkeniyle Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler

Bağlanma Stilleri		N	Ort.	SS	t	p
Güvenli bağlanma	Kadın	326	3,75	1,10	4,632	0,038
	Erkek	330	3,92	0,97		
Korkulu bağlanma	Kadın	326	4,16	1,16	0,255	0,164
	Erkek	330	4,03	1,24		
Saplantılı bağlanma	Kadın	326	3,57	0,98	5,121	0,002
	Erkek	330	3,79	0,89		
Kayıtsız bağlanma	Kadın	326	4,64	1,31	3,071	0,000
	Erkek	330	4,15	1,19		

Katılımcıların bağlanma stillerinin cinsiyet değişkeniyle karşılaştırılması için yapılan “Bağımsız örneklem t testi” sonuçlarına bakıldığında; güvenli bağlanma alt boyutu ($t=4,632$; $p<0,05$) cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Erkeklerin güvenli bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Bağlanma stillerinin alt boyutu olan korkulu bağlanma alt boyutu ($t=0,255$; $p>0,05$) cinsiyete göre anlamlı boyutta farklılaşmamıştır. Saplantılı bağlanma alt boyutu ($t=5,121$; $p<0,05$) cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Erkeklerin saplantılı bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Kayıtsız bağlanma alt boyutu ($t=3,071$; $p<0,05$) cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Kadınların kayıtsız bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların bağlanma stillerinin yaş değişkeni ile karşılaştırılmasına dair istatistiki veriler tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Bağlanma Stillerinin Yaş Değişkeniyle Karşılaştırılmasına Dair İstatistik Veriler

Bağlanma Stilleri		N	Ort.	SS	F	p
Güvenli bağlanma	14 yaşında	74	3,96	0,81	1,626	0,166
	15 yaşında	154	3,89	1,09		
	16 yaşında	182	3,90	1,04		
	17 yaşında	182	3,73	1,07		
	18 yaşında	64	3,63	1,04		
Korkulu bağlanma	14 yaşında	74	4,36	1,14	1,316	0,263
	15 yaşında	154	4,03	1,16		
	16 yaşında	182	4,13	1,24		
	17 yaşında	182	4,00	1,18		
	18 yaşında	64	4,09	1,34		
Saplantılı bağlanma	14 yaşında	74	3,59	0,93	0,220	0,928
	15 yaşında	154	3,68	0,98		
	16 yaşında	182	3,70	0,86		
	17 yaşında	182	3,68	0,95		
	18 yaşında	64	3,70	1,05		
Kayıtsız bağlanma	14 yaşında	74	4,37	1,21	0,238	0,917
	15 yaşında	154	4,33	1,23		
	16 yaşında	182	4,38	1,26		
	17 yaşında	182	4,44	1,29		
	18 yaşında	64	4,48	1,49		

Katılımcıların bağlanma stillerinin yaş değişkeniyle karşılaştırılması için yapılan “Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına bakıldığında; güvenli bağlanma ($t=1,626$; $p>0,05$), korkulu bağlanma ($t=1,316$; $p>0,05$), saplantılı bağlanma ($t=0,220$; $p>0,05$) ve kayıtsız bağlanma ($t=0,238$; $p>0,05$) alt boyutları yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Katılımcıların bağlanma stillerinin okul türü değişkeni ile karşılaştırılmasına dair istatistik veriler tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Bağlanma Stillerinin Okul Türü Değişkeniyle Karşılaştırılmasına Dair İstatistik Veriler

Bağlanma Stilleri		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Güvenli bağlanma	Fen lisesi	74	3,79	1,04	0,261	0,853	-
	Sosyal bilimler lisesi	16	3,65	1,30			
	Anadolu Lisesi	484	3,85	1,06			
	Mesleki teknik Anadolu Lisesi	82	3,82	0,84			
Korkulu bağlanma	Fen lisesi	74	4,23	1,13	2,667	0,047	1-2, 3-2, 1-4, 3-4
	Sosyal bilimler lisesi	16	3,76	1,31			
	Anadolu Lisesi	484	4,13	1,21			
	Mesleki teknik Anadolu Lisesi	82	3,79	1,20			
Saplantılı bağlanma	Fen lisesi	74	3,54	0,84	2,217	0,085	-
	Sosyal bilimler lisesi	16	3,30	0,75			
	Anadolu Lisesi	484	3,69	0,96			
	Mesleki teknik Anadolu Lisesi	82	3,84	0,92			
Kayıtsız bağlanma	Fen lisesi	74	4,46	1,18	0,362	0,781	-
	Sosyal bilimler lisesi	16	4,35	1,63			
	Anadolu Lisesi	484	4,41	1,25			
	Mesleki teknik Anadolu Lisesi	82	4,26	1,42			

Katılımcıların bağlanma stillerinin okul türü değişkeniyle karşılaştırılması için yapılan “Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına bakıldığında; güvenli bağlanma ($t=0,261$; $p>0,05$) alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Korkulu bağlanma alt boyutu ($t=2,667$; $p<0,05$) okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Fen lisesinde öğrenim gören katılımcıların sosyal bilimler lisesi ve mesleki teknik Anadolu lisesinde öğrenim görenlere oranla, Anadolu lisesinde öğrenim gören katılımcıların mesleki teknik Anadolu lisesinde ve sosyal bilimler lisesinde öğrenim görenlere oranla daha yüksek korkulu bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Saplantılı bağlanma ($t=2,217$; $p>0,05$) ve kayıtsız bağlanma ($t=0,362$; $p>0,05$) alt boyutları okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Katılımcıların bağlanma stillerinin sınıf değişkeni ile karşılaştırılmasına dair istatistik veriler tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Bağlanma Stillerinin Sınıf Değişkeniyle Karşılaştırılmasına Dair İstatistik Veriler

Bağlanma Stilleri		N	Ort.	SS	F	p
Güvenli bağlanma	9. sınıf	133	3,98	0,98	2,143	0,094
	10. sınıf	182	3,81	1,01		
	11. sınıf	208	3,87	0,99		
	12. sınıf	133	3,67	1,19		
Korkulu bağlanma	9. sınıf	133	4,31	1,16	2,046	0,106
	10. sınıf	182	4,07	1,24		
	11. sınıf	208	4,06	1,14		
	12. sınıf	133	3,96	1,28		
Saplantılı bağlanma	9. sınıf	133	3,67	0,96	0,643	0,588
	10. sınıf	182	3,67	0,93		
	11. sınıf	208	3,74	0,91		
	12. sınıf	133	3,60	0,98		
Kayıtsız bağlanma	9. sınıf	133	4,31	1,21	0,297	0,828
	10. sınıf	182	4,44	1,20		
	11. sınıf	208	4,39	1,27		
	12. sınıf	133	4,41	1,44		

Katılımcıların bağlanma stillerinin bulunulan sınıf değişkeniyle karşılaştırılması için yapılan ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında; güvenli bağlanma ($F=2,143$; $p>0,05$), korkulu bağlanma ($F=2,046$; $p>0,05$), saplantılı bağlanma ($F=0,643$; $p>0,05$) ve kayıtsız bağlanma ($F=0,297$; $p>0,05$) alt boyutlarında bulunulan sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Tablo 11. Bağlanma Stillerinin Okul Başarı Değişkeniyle Karşılaştırılmasına Dair İstatistik Veriler

Bağlanma Stilleri		N	Ort.	SS	F	p
Güvenli bağlanma	Çok Başarısız	12	3,88	1,51	0,106	0,980
	Başarısız	65	3,87	1,03		
	Vasat	161	3,79	0,99		
	Başarılı	360	3,83	1,06		
	Çok Başarılı	49	3,87	0,86		
Korkulu bağlanma	Çok Başarısız	12	4,25	1,27	1,697	0,149
	Başarısız	65	4,17	1,19		
	Vasat	161	3,97	1,16		
	Başarılı	360	4,07	1,25		
	Çok Başarılı	49	4,46	1,04		
Saplantılı bağlanma	Çok Başarısız	12	3,20	1,04	1,963	0,098
	Başarısız	65	3,62	0,84		
	Vasat	161	3,79	0,98		
	Başarılı	360	3,63	0,93		
	Çok Başarılı	49	3,84	0,99		
Kayıtsız bağlanma	Çok Başarısız	12	4,56	1,72	0,495	0,739
	Başarısız	65	4,58	1,29		
	Vasat	161	4,34	1,35		
	Başarılı	360	4,38	1,22		
	Çok Başarılı	49	4,33	1,28		

Katılımcıların bağlanma stillerinin bulunulan okul başarı değişkeniyle karşılaştırılması için yapılan ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında; güvenli bağlanma ($F=0,106$; $p>0,05$), korkulu bağlanma ($F=1,697$; $p>0,05$), saplantılı bağlanma ($F=1,963$; $p>0,05$) ve kayıtsız bağlanma ($F=0,495$; $p>0,05$) alt boyutlarında bulunulan sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Katılımcıların bağlanma stillerinin anne eğitim değişkeni ile karşılaştırılmasına dair istatistiki veriler tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların Bağlanma Stillерinin Anne Eğitim Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler

Anne Eğitim		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Güvenli bağlanma	Okuryazar değil-ilkokul	92	3,81	1,08	1,432	0,232	-
	Ortaokul	157	3,78	0,96			
	Lise	228	3,77	1,05			
	Üniversite	174	3,97	1,07			
Korkulu bağlanma	Okuryazar değil-ilkokul	92	4,13	1,31	3,287	0,020	2-4, 3-4
	Ortaokul	157	3,97	1,24			
	Lise	228	3,99	1,19			
	Üniversite	174	4,32	1,12			
Saplantılı bağlanma	Okuryazar değil-ilkokul	92	3,65	1,11	1,006	0,390	-
	Ortaokul	157	3,68	0,83			
	Lise	228	3,61	0,95			
	Üniversite	174	3,78	0,93			
Kayıtsız bağlanma	Okuryazar değil-ilkokul	92	4,35	1,33	0,121	0,948	-
	Ortaokul	157	4,35	1,42			
	Lise	228	4,40	1,21			
	Üniversite	174	4,43	1,21			

Katılımcıların bağlanma stillerinin anne eğitim değişkeni ile karşılaştırılması için yapılan ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında; güvenli bağlanma alt boyutu, katılımcıların annelerinin eğitim durumlarına ($F=1,432$; $p>0,05$) göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Korkulu bağlanma alt boyutu, katılımcıların annelerinin eğitim durumlarına ($F=3,287$; $p<0,05$) göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Annesi ortaokul mezunu ve lise mezunu olan katılımcıların, annesi üniversite mezunu olan katılımcılara göre korkulu bağlanma düzeyleri daha düşük bulunmuştur.

Saplantılı bağlanma ($F=1,006$; $p>0,05$) ve kayıtsız bağlanma ($F=0,121$; $p>0,05$) alt boyutların katılımcıların annelerinin eğitim duruma göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Katılımcıların bağlanma stillerinin babam eğitim değişkeni ile karşılaştırılmasına dair istatistik veriler tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Katılımcıların Bağlanma Stillерinin Baba Eğitim Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistik Veriler

	Baba eğitim	N	Ort.	SS	F	p	Fark
Güvenli bağlanma	Okuryazar değil-ilkokul	80	3,79	0,97	2,822	0,044	2-4
	Ortaokul	139	3,63	1,08			
	Lise	204	3,88	0,97			
	Üniversite	222	3,94	1,09			
Korkulu bağlanma	Okuryazar değil-ilkokul	80	4,03	1,29	1,984	0,115	-
	Ortaokul	139	3,96	1,33			
	Lise	204	4,04	1,10			
	Üniversite	222	4,25	1,18			
Saplantılı bağlanma	Okuryazar değil-ilkokul	80	3,51	1,04	2,524	0,057	-
	Ortaokul	139	3,78	0,87			
	Lise	204	3,58	0,95			
	Üniversite	222	3,75	0,94			
Kayıtsız bağlanma	Okuryazar değil-ilkokul	80	4,37	1,46	0,301	0,825	-
	Ortaokul	139	4,48	1,35			
	Lise	204	4,36	1,25			
	Üniversite	222	4,37	1,19			

Katılımcıların bağlanma stillerinin baba eğitim değişkeni ile karşılaştırılması için yapılan ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında; güvenli bağlanma alt boyutu, katılımcıların babalarının eğitim durumlarına ($F=2,822$; $p<0,05$) göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Katılımcılardan babası üniversite mezunu olanların, babası ortaokul mezunu olanlara oranla güvenli bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

Korkulu bağlanma ($F=1,984$; $p>0,05$), saplantılı bağlanma ($F=2,524$; $p>0,05$) ve kayıtsız bağlanma ($F=0,301$; $p>0,05$) alt boyutları babalarının eğitim durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Tablo 14. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin Gelir Durumu Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistik Veriler

	Gelir durumu	N	Ort.	SS	F	p	Fark
Güvenli bağlanma	Düşük	38	3,95	0,99	0,294	0,745	-
	Orta	541	3,82	1,02			
	Yüksek	66	3,86	1,22			
Korkulu bağlanma	Düşük	38	3,93	1,08	3,349	0,036	1-3
	Orta	541	4,05	1,19			
	Yüksek	66	4,44	1,35			
Saplantılı bağlanma	Düşük	38	3,79	0,94	0,542	0,582	-
	Orta	541	3,68	0,96			
	Yüksek	66	3,59	0,85			
Kayıtsız bağlanma	Düşük	38	3,95	1,44	2,527	0,081	-
	Orta	541	4,43	1,26			
	Yüksek	66	4,40	1,22			

Katılımcıların bağlanma stillerinin ekonomik durum değişkeni ile karşılaştırılması için yapılan ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında; güvenli bağlanma ($F=2,294$; $p>0,05$), saplantılı bağlanma ($F=0,542$; $p>0,05$) ve kayıtsız bağlanma ($F=2,527$; $p>0,05$) alt boyutları, eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Korkulu bağlanma alt boyutu ($F=3,349$; $p<0,05$), ekonomik duruma göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Ekonomik durumu düşük olanların, ekonomik düzeyi yüksek olanlara oranla daha düşük korkulu bağlanma düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Genel olarak ekonomik durum yükseldikçe korkulu bağlanma düzeyi de yükselmektedir.

Katılımcıların bağlanma stillerinin kardeş değişkeni ile karşılaştırılmasına dair istatistik veriler tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin Kardeş Sayısı Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistik Veriler

	Kardeş sayısı	N	Ort.	SS	F	p
Güvenli bağlanma	Tek Çocuk	88	3,72	0,91	0,442	0,723
	2 Kardeş	379	3,86	1,05		
	3 Kardeş	145	3,82	1,12		
	4 Kardeş ve Üstü	39	3,85	0,89		
Korkulu bağlanma	Tek Çocuk	88	4,11	1,23	0,088	0,967
	2 Kardeş	379	4,10	1,18		
	3 Kardeş	145	4,05	1,21		
	4 Kardeş ve Üstü	39	4,15	1,39		
Saplantılı bağlanma	Tek Çocuk	88	3,68	0,87	0,220	0,883
	2 Kardeş	379	3,70	0,99		
	3 Kardeş	145	3,63	0,87		
	4 Kardeş ve Üstü	39	3,69	0,89		
Kayıtsız bağlanma	Tek Kardeş	88	4,40	1,38	1,178	0,317
	2 Kardeş	379	4,47	1,18		
	3 Kardeş	145	4,24	1,34		
	4 Kardeş ve Üstü	39	4,30	1,60		

Katılımcıların bağlanma stillerinin bulunulan kardeş sayısı değişkeniyle karşılaştırılması için yapılan ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında; güvenli bağlanma ($F=0,442$; $p>0,05$), korkulu bağlanma ($F=0,088$; $p>0,05$), saplantılı bağlanma ($F=0,220$; $p>0,05$) ve kayıtsız bağlanma ($F=1,178$; $p>0,05$) alt boyutlarında kardeş sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Katılımcıların bağlanma stillerinin kaçınıcı çocuk olma durumu ile karşılaştırılmasına dair istatistik veriler tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin Kaçınıcı Çocuk Olma Durumu Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistik Veriler

	Kaçınıcı Çocuk	N	Ort.	SS	F	p
Güvenli bağlanma	İlk	322	3,81	1,04	1,026	0,359
	Ortanca	93	3,74	0,99		
	Son	217	3,91	1,06		
Korkulu bağlanma	İlk	322	4,06	1,20	0,509	0,601
	Ortanca	93	4,04	1,22		
	Son	217	4,16	1,21		
Saplantılı bağlanma	İlk	322	3,74	0,90	0,910	0,403
	Ortanca	93	3,64	0,95		
	Son	217	3,64	1,00		
Kayıtsız bağlanma	İlk	322	4,37	1,27	1,307	0,271
	Ortanca	93	4,26	1,46		
	Son	217	4,50	1,20		

Katılımcıların bağlanma stillerinin kaçınıcı çocuk değişkeniyle karşılaştırılması için yapılan ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında; güvenli bağlanma ($F=1,026$;

$p>0,05$), korkulu bağlanma ($F=0,509$; $p>0,05$), saplantılı bağlanma ($F=0,910$; $p>0,05$) ve kayıtsız bağlanma ($F=1,307$; $p>0,05$) alt boyutlarında kardeş sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Tablo 17. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin Düzenli Bağlanma Durumu Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistik Veriler

Düzenli İnternet		N	Ort.	SS	t	p
Güvenli bağlanma	Evet	588	3,83	1,03	0,229	0,819
	Hayır	66	3,86	1,12		
Korkulu bağlanma	Evet	588	4,14	1,18	2,903	0,004
	Hayır	66	3,68	1,32		
Saplantılı bağlanma	Evet	588	3,69	0,94	1,191	0,234
	Hayır	66	3,55	0,98		
Kayıtsız bağlanma	Evet	588	4,44	1,24	2,607	0,027
	Hayır	66	4,01	1,49		

Katılımcıların bağlanma stillerinin düzenli internet kullanma değişkeniyle karşılaştırılması için yapılan t testi sonuçlarına bakıldığında; güvenli bağlanma ($t=0,229$; $p>0,05$) ve saplantılı bağlanma düzeyleri ($t=2,903$; $p>0,05$) düzenli internet kullanma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Korkulu bağlanma alt boyutu ($t=0, 2,903$; $p<0,05$), düzenli internet kullanma duruma göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Düzenli internet kullanımına sahip katılımcıların korkulu bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Kayıtsız bağlanma alt boyutu, düzenli internet kullanma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır.

Katılımcıların bağlanma stillerinin kaçınıcı çocuk olma durumu ile karşılaştırılmasına dair istatistik veriler tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin Evde İnternet Bulunma Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistik Veriler

Evde İnternet		N	Ort.	SS	t	p
Güvenli bağlanma	Evet	640	3,83	1,04	0,579	0,562
	Hayır	16	3,98	0,90		
Korkulu bağlanma	Evet	640	4,10	1,19	0,467	0,641
	Hayır	16	3,95	1,58		
Saplantılı bağlanma	Evet	640	3,68	0,94	0,424	0,672
	Hayır	16	3,78	0,86		
Kayıtsız bağlanma	Evet	640	4,40	1,26	0,758	0,449
	Hayır	16	4,15	1,80		

Katılımcıların bağlanma stillerinin evde internet olması değişkeniyle karşılaştırılması için yapılan t testi sonuçlarına bakıldığında; güvenli bağlanma ($t=0,579$; $p>0,05$), korkulu bağlanma ($t=0,641$; $p>0,05$), saplantılı bağlanma ($t=0,424$; $p>0,05$) ve kayıtsız bağlanma ($t=0,758$; $p>0,05$) alt boyutları evde internet olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Tablo 19. Katılımcıların Bağlanma Stillерinin Haftalık İnternet Kullanımı Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistiki Veriler

	Haftalık internet	N	Ort.	SS	F	p	Fark
Güvenli bağlanma	Hiç	10	4,32	0,97	1,532	0,191	-
	2-5 saat	171	3,75	1,00			
	6-14 saat	233	3,77	1,08			
	15-21 saat	146	3,94	1,03			
	22 saat ve üstü	95	3,90	1,00			
Korkulu bağlanma	Hiç	10	3,80	1,03	2,725	0,029	1-4
	2-5 saat	171	3,88	1,27			
	6-14 saat	233	4,12	1,18			
	15-21 saat	146	4,31	1,07			
	22 saat ve üstü	95	4,11	1,30			
Saplantılı bağlanma	Hiç	10	3,35	1,07	2,485	0,043	1-5
	2-5 saat	171	3,52	0,99			
	6-14 saat	233	3,69	0,91			
	15-21 saat	146	3,78	0,92			
	22 saat ve üstü	95	3,83	0,91			
Kayıtsız bağlanma	Hiç	10	4,10	1,34	0,741	0,564	-
	2-5 saat	171	4,34	1,40			
	6-14 saat	233	4,34	1,29			
	15-21 saat	146	4,53	1,08			
	22 saat ve üstü	95	4,44	1,28			

Katılımcıların bağlanma stillerinin haftalık internet kullanma değişkeniyle karşılaştırılması için yapılan ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında; güvenli bağlanma ($F=1,532$; $p>0,05$) ve kayıtsız bağlanma ($F=0,741$; $p>0,05$) alt boyutları haftada internet kullanma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştı. Korkulu bağlanma ($F=2,725$; $p<0,05$) alt boyutu haftada internet kullanma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Haftalık hiç internet kullanmayanların, haftada 15-21 saat internet kullananlara oranla korkulu bağlanma düzeyleri daha düşük bulunmuştur.

Saplantılı bağlanma ($F=2,485$; $p<0,05$) alt boyutu haftada internet kullanma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Haftalık hiç internet kullanmayanların, haftada 22 ve üstü saat internet kullananlara oranla saplantılı bağlanma düzeyleri daha düşük bulunmuştur.

Katılımcıların bağlanma stillerinin internet kullanımı özeleştirisini ile karşılaştırılmasına dair istatistiki veriler tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin İnternet Kullanımı Özeleştirisi Değişkeni ile Karşılaştırılmasına Dair İstatistik Veriler

İnternet Kullanımı Özeleştirisi		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Güvenli bağlanma	Oldukça az	53	3,72	1,11	0,717	0,489	-
	Kabul edilebilir	405	3,81	1,06			
	Oldukça fazla	197	3,90	0,98			
Korkulu bağlanma	Oldukça az	53	3,55	1,18	11,780	0,000	1-2, 1-3, 2-3
	Kabul edilebilir	405	4,02	1,17			
	Oldukça fazla	197	4,37	1,21			
Saplantılı bağlanma	Oldukça az	53	3,45	1,09	2,658	0,071	-
	Kabul edilebilir	405	3,66	0,90			
	Oldukça fazla	197	3,77	0,97			
Kayıtsız bağlanma	Oldukça az	53	4,12	1,59	5,385	0,005	1-3, 2-3
	Kabul edilebilir	405	4,31	1,26			
	Oldukça fazla	197	4,62	1,18			

Katılımcıların bağlanma stillerinin internet kullanımı özeleştirisi değişkeniyle karşılaştırılması için yapılan ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında; güvenli bağlanma ($F=0,717$; $p>0,05$) ve saplantılı bağlanma ($F=2,658$; $p>0,05$) alt boyutları internet kullanımı özeleştirisine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Korkulu bağlanma alt boyutu ($F=11,780$; $p<0,05$) internet kullanımı özeleştirisine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İnternet kullanımı oldukça az olduğunu düşünen katılımcıların, kabul edilebilir ve oldukça fazla internet kullandığını düşünenlerden daha az korkulu bağlanmaya sahip oldukları bulunmuştur. Ayrıca kabul edilebilir düzeyde internet kullandığını belirten katılımcıların oldukça fazla olduğunu düşünenlerden daha düşük korkulu bağlanma düzeyine sahip oldukları görülmüştür.

Kayıtsız bağlanma alt boyutu ($F=5,385$; $p<0,05$) internet kullanımı özeleştirisine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Oldukça fazla internet kullandığını ifade edenlerin, kabul edilebilir düzeyde ve oldukça az olduğunu ifade edenlerden daha fazla kayıtsız bağlanmaya sahip oldukları bulunmuştur.

4.4. EBEVEYN TUTUMLARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE KARŞILAŞTIRILMASI

Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının demografik değişkenlerle karşılanmasına ilişkin bulgular bu başlık altında verilmiştir.

Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının cinsiyet değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21. Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının cinsiyet değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Anne		N	Ort.	SS	t	p
Kuralcı	Kadın	326	2,56	1,04	1,631	0,103
	Erkek	330	2,69	1,07		
Küçümseyici	Kadın	326	1,55	0,80	3,527	0,000
	Erkek	330	1,81	1,08		
Duygusal yoksunluk	Kadın	326	1,98	0,98	1,234	0,218
	Erkek	330	2,08	1,05		
Sömürücü	Kadın	326	1,19	0,62	2,256	0,024
	Erkek	330	1,33	0,92		
Aşırı koruyucu	Kadın	326	3,22	0,94	1,559	0,120
	Erkek	330	3,34	1,00		
Koşullu	Kadın	326	3,32	1,12	1,067	0,286
	Erkek	330	3,41	1,18		
Aşırı izin verici	Kadın	326	1,74	0,83	2,284	0,023
	Erkek	330	1,91	1,05		
Kötümser	Kadın	326	2,02	1,08	2,148	0,032
	Erkek	330	2,21	1,24		
Cezalandırıcı	Kadın	326	2,18	0,95	2,331	0,020
	Erkek	330	2,37	1,11		
Değişime kapalı	Kadın	326	2,39	1,08	1,853	0,064
	Erkek	330	2,55	1,18		

Katılımcıların anneleri açısından; ebeveynlik tarzlarından, kuralcı, duygusal yoksunluk, aşırı koruyucu, koşullu ve değişime kapalı alt boyutları cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcıların annelerinin küçümseyici tutuma sahip olmaları durumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Erkek katılımcıların annelerinde küçümseyici tutum sergileyenlerin daha fazla olduğu bulunmuştur. Katılımcıların annelerinin sömürücü tutum sergileme durumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Erkek katılımcıların annelerinde sömürücü tutum sergileyenlerin daha fazla olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların annelerinin aşırı izin verici tutum sergileme durumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Erkek katılımcıların annelerinde aşırı izin verici tutum sergileyenlerin daha fazla olduğu bulunmuştur. Katılımcıların annelerinin kötümser tutum sergileme durumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Erkek katılımcıların annelerinde kötümser tutum sergileyenlerin daha fazla olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların annelerinin cezalandırıcı tutum sergileme durumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Erkek katılımcıların annelerinde cezalandırıcı tutum sergileyenlerin daha fazla olduğu bulunmuştur.

Tablo 22. Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının cinsiyet değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Baba		N	Ort.	SS	t	p
Kuralcı	Kadın	326	2,62	1,14	1,336	0,182
	Erkek	330	2,74	1,11		
Küçümseyici	Kadın	326	1,65	0,96	2,289	0,022
	Erkek	330	1,83	1,08		
Duygusal yoksunluk	Kadın	326	2,50	1,26	1,505	0,133
	Erkek	330	2,36	1,22		
Sömürücü	Kadın	326	1,28	0,68	1,756	0,079
	Erkek	330	1,39	0,91		
Aşırı koruyucu	Kadın	326	2,98	0,89	1,027	0,305
	Erkek	330	3,05	0,92		
Koşullu	Kadın	326	3,22	1,15	1,041	0,298
	Erkek	330	3,32	1,16		
Aşırı izin verici	Kadın	326	1,77	0,84	2,389	0,017
	Erkek	330	1,95	1,06		
Kötümser	Kadın	326	2,01	1,14	2,553	0,011
	Erkek	330	2,25	1,20		
Cezalandırıcı	Kadın	326	2,15	0,98	3,145	0,002
	Erkek	330	2,40	1,10		
Değişime kapalı	Kadın	326	2,66	1,33	0,381	0,704
	Erkek	330	2,69	1,21		

Katılımcıların babaları açısından; ebeveynlik tarzlarından, kuralcı, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşısı koruyucu, koşullu ve değişime kapalı alt boyutları cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcıların babalarının küçümseyici tutuma sahip olmaları durumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Erkek katılımcıların babalarında küçümseyici tutum sergileyenlerin daha fazla olduğu bulunmuştur. Katılımcıların babalarının aşırı izin verici tutuma sahip olmaları durumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Erkek katılımcıların babalarında aşırı izin verici tutum sergileyenlerin daha fazla olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların babalarının kötümser tutuma sahip olmaları durumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Erkek katılımcıların babalarında kötümser tutum sergileyenlerin daha fazla olduğu bulunmuştur. Katılımcıların babalarının cezalandırıcı tutuma sahip olmaları durumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Erkek katılımcıların babalarında cezalandırıcı tutum sergileyenlerin daha fazla olduğu bulunmuştur.

Tablo 23. Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının yaş değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Anne		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	14 yaşında	74	2,55	1,12	0,247	0,912	-
	15 yaşında	154	2,58	1,06			
	16 yaşında	182	2,64	1,08			
	17 yaşında	182	2,66	1,02			
	18 yaşında	64	2,68	1,05			
Küçümseyici	14 yaşında	74	1,58	0,85	1,228	0,297	-
	15 yaşında	154	1,58	0,92			
	16 yaşında	182	1,69	0,93			
	17 yaşında	182	1,75	0,99			
	18 yaşında	64	1,82	1,10			
Duygusal yoksunluk	14 yaşında	74	1,90	0,84	2,222	0,065	-
	15 yaşında	154	1,87	1,00			
	16 yaşında	182	2,09	1,05			
	17 yaşında	182	2,09	1,01			
	18 yaşında	64	2,25	1,14			
Sömürücü	14 yaşında	74	1,21	0,50	1,343	0,253	-
	15 yaşında	154	1,24	0,81			
	16 yaşında	182	1,19	0,65			
	17 yaşında	182	1,31	0,86			
	18 yaşında	64	1,43	1,09			
Aşırı koruyucu	14 yaşında	74	3,27	1,01	0,307	0,873	-
	15 yaşında	154	3,33	0,97			
	16 yaşında	182	3,30	1,00			
	17 yaşında	182	3,22	0,91			
	18 yaşında	64	3,28	1,06			
Koşullu	14 yaşında	74	3,50	1,21	0,532	0,712	-
	15 yaşında	154	3,40	1,12			
	16 yaşında	182	3,28	1,17			
	17 yaşında	182	3,34	1,07			
	18 yaşında	64	3,40	1,32			
Aşırı izin verici	14 yaşında	74	1,76	0,83	1,047	0,382	-
	15 yaşında	154	1,80	0,90			
	16 yaşında	182	1,77	0,89			
	17 yaşında	182	1,87	1,02			
	18 yaşında	64	2,02	1,12			
Kötümser	14 yaşında	74	2,02	1,10	0,742	0,563	-
	15 yaşında	154	2,02	1,11			
	16 yaşında	182	2,10	1,15			
	17 yaşında	182	2,21	1,23			
	18 yaşında	64	2,21	1,26			
Cezalandırıcı	14 yaşında	74	2,22	0,99	0,788	0,533	-
	15 yaşında	154	2,17	0,94			
	16 yaşında	182	2,29	1,04			
	17 yaşında	182	2,34	1,08			
	18 yaşında	64	2,37	1,19			
Değişime kapalı	14 yaşında	74	2,32	1,08	1,504	0,189	-
	15 yaşında	154	2,38	1,07			
	16 yaşında	182	2,44	1,13			
	17 yaşında	182	2,55	1,18			
	18 yaşında	64	2,70	1,22			

Katılımcıların anneleri açısından; ebeveynlik tarzlarının tüm alt boyutları yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 24. Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının yaş değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Baba		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	14 yaşında	74	2,55	1,12	1,084	0,363	-
	15 yaşında	154	2,61	1,08			
	16 yaşında	182	2,65	1,08			
	17 yaşında	182	2,77	1,17			
	18 yaşında	64	2,84	1,26			
Küçümseyici	14 yaşında	74	1,59	0,89	0,572	0,180	-
	15 yaşında	154	1,62	0,91			
	16 yaşında	182	1,76	1,03			
	17 yaşında	182	1,86	1,13			
	18 yaşında	64	1,79	1,07			
Duygusal yoksunluk	14 yaşında	74	2,17	1,06	2,608	0,035	1-3, 1-4, 1-5
	15 yaşında	154	2,25	1,25			
	16 yaşında	182	2,59	1,28			
	17 yaşında	182	2,48	1,24			
	18 yaşında	64	2,56	1,25			
Sömürücü	14 yaşında	74	1,30	0,63	1,068	0,371	-
	15 yaşında	154	1,30	0,78			
	16 yaşında	182	1,31	0,70			
	17 yaşında	182	1,37	0,87			
	18 yaşında	64	1,46	1,09			
Aşırı koruyucu	14 yaşında	74	2,87	0,92	0,050	0,995	-
	15 yaşında	154	3,11	0,95			
	16 yaşında	182	2,97	0,89			
	17 yaşında	182	3,03	0,84			
	18 yaşında	64	3,05	1,00			
Koşullu	14 yaşında	74	3,30	1,24	0,670	0,613	-
	15 yaşında	154	3,28	1,20			
	16 yaşında	182	3,25	1,15			
	17 yaşında	182	3,26	1,05			
	18 yaşında	64	3,30	1,29			
Aşırı izin verici	14 yaşında	74	1,79	0,80	1,475	0,208	-
	15 yaşında	154	1,84	0,91			
	16 yaşında	182	1,82	0,91			
	17 yaşında	182	1,88	1,05			
	18 yaşında	64	2,02	1,10			
Kötümser	14 yaşında	74	1,98	0,91	1,475	0,208	-
	15 yaşında	154	2,00	1,16			
	16 yaşında	182	2,13	1,08			
	17 yaşında	182	2,27	1,32			
	18 yaşında	64	2,22	1,31			
Cezalandırıcı	14 yaşında	74	2,17	1,05	0,725	0,575	-
	15 yaşında	154	2,21	0,97			
	16 yaşında	182	2,25	1,02			
	17 yaşında	182	2,35	1,06			
	18 yaşında	64	2,37	1,27			
Değişime kapalı	14 yaşında	74	2,40	1,16	1,947	0,101	-
	15 yaşında	154	2,62	1,16			
	16 yaşında	182	2,63	1,27			
	17 yaşında	182	2,80	1,34			
	18 yaşında	64	2,89	1,37			

Katılımcıların babaları açısından; ebeveynlik tarzlarından, kuralcı, küçümseyici, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, aşırı izinli, kötümser, cezalandırıcı

ve değişime kapalı alt boyutları yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcıların babalarının duygusal yoksunluk tutumuna sahip olmaları durumu yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre 14 yaşındaki katılımcıların babaları, 16, 17 ve 18 yaşındaki katılımcılara oranla daha fazla duygusal yoksunluk tutumuna sahiptirler.

Tablo 25. Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının okul türü değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Anne		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	Fen lisesi	74	2,32	0,93	3,054	0,028	1-3,
	Sosyal bil. lisesi	16	2,32	0,76			
	Anadolu Lisesi	484	2,66	1,05			
	MTAL	82	2,75	1,22			
Küçümseyici	Fen lisesi	74	1,43	0,66	5,504	0,001	1-4, 3-4,
	Sosyal bil.lisesi	16	1,56	0,78			
	Anadolu Lisesi	484	1,66	0,89			
	MTAL	82	2,03	1,41			
Duygusal yoksunluk	Fen lisesi	74	1,80	0,77	4,084	0,007	1-4, 3-4
	Sosyal bil.lisesi	16	2,30	1,68			
	Anadolu Lisesi	483	2,01	0,97			
	MTAL	82	2,33	1,22			
Sömürücü	Fen lisesi	74	1,15	0,51	6,287	0,000	1-4, 2-4, 3-4
	Sosyal bil.lisesi	16	1,19	0,49			
	Anadolu Lisesi	484	1,22	0,69			
	MTAL	82	1,61	1,33			
Aşırı koruyucu	Fen lisesi	74	3,06	0,98	1,583	0,192	-
	Sosyal bil.lisesi	16	3,16	1,18			
	Anadolu Lisesi	484	3,31	0,95			
	MTAL	82	3,31	1,04			
Koşullu	Fen lisesi	74	3,03	1,04	2,584	0,052	-
	Sosyal bil.lisesi	16	3,25	1,30			
	Anadolu Lisesi	484	3,42	1,13			
	MTAL	82	3,33	1,29			
Aşırı izin verici	Fen lisesi	74	1,53	0,75	7,146	0,000	1-4, 3-4
	Sosyal bil.lisesi	16	2,09	1,04			
	Anadolu Lisesi	484	1,80	0,90			
	MTAL	82	2,19	1,21			
Kötümser	Fen lisesi	74	1,73	0,91	3,966	0,008	1-3, 1-4,
	Sosyal bil.lisesi	16	2,01	1,03			
	Anadolu Lisesi	484	2,13	1,13			
	MTAL	82	2,36	1,50			
Cezalandırıcı	Fen lisesi	74	1,94	0,74	4,809	0,003	1-3, 1-4,
	Sosyal bil.lisesi	16	2,06	1,02			
	Anadolu Lisesi	484	2,29	1,03			
	MTAL	82	2,54	1,22			
Değişime kapalı	Fen lisesi	74	2,20	0,97	3,950	0,008	1-3, 1-4,
	Sosyal bil.lisesi	16	2,41	1,22			
	Anadolu Lisesi	484	2,45	1,08			
	MTAL	82	2,81	1,46			

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin; ebeveynlik tarzlarından, kuralcı alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Bu farklılık fen lisesinde öğrenim görenler ile Anadolu lisesinde öğrenim görenler arasında oluşmuştur. Anadolu lisesinde öğrenim gören katılımcıların annelerinin kuralcı tutum sergilediği konusundaki görüşleri daha baskındır.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin; ebeveynlik tarzlarından, küçümseyici alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liseleri ve Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla annelerinin küçümseyici tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin; ebeveynlik tarzlarından, duygusal yoksunluk alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liseleri ve Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla annelerinin duygusal yoksunluk tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları bulunmuştur.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin; ebeveynlik tarzlarından, sömürücü alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liseleri, sosyal bilimler liseleri ve Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla annelerinin sömürücü tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları bulunmuştur.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin; ebeveynlik tarzlarından, aşırı koruyucu ve koşullu alt boyutları okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin; ebeveynlik tarzlarından, aşırı izin verici alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liseleri ve Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla annelerinin aşırı izin verici tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları bulunmuştur.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin; ebeveynlik tarzlarından, kötümser alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre fen liselerinde öğrenim görenlerin sosyal bilimler liselerinde ve mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla annelerinin kötümser tutum sergiledikleri görüşüne daha az katıldıkları bulunmuştur.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin; ebeveynlik tarzlarından, cezalandırıcı alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre fen liselerinde öğrenim görenlerin sosyal bilimler liselerinde ve mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla annelerinin cezalandırıcı tutum sergiledikleri görüşüne daha az katıldıkları bulunmuştur.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin; ebeveynlik tarzlarından, değişime kapalı alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre fen liselerinde öğrenim görenlerin sosyal bilimler liselerinde ve mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla annelerinin değişime kapalı tutum sergiledikleri görüşüne daha az katıldıkları bulunmuştur.

Tablo 26. Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının okul türü değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Baba		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	Fen lisesi	74	2,50	1,15	0,986	0,399	-
	Sosyal bil.lisesi	16	2,56	0,90			
	Anadolu Lisesi	484	2,70	1,12			
	MTAL	82	2,80	1,22			
Küçümseyici	Fen lisesi	74	1,50	0,67	2,769	0,041	1-4
	Sosyal bil.lisesi	16	1,63	0,73			
	Anadolu Lisesi	484	1,74	1,03			
	MTAL	82	1,97	1,25			
Duygusal yoksunluk	Fen lisesi	72	2,05	0,78	4,737	0,003	1-4
	Sosyal bil.lisesi	16	2,53	1,63			
	Anadolu Lisesi	475	2,42	1,24			
	MTAL	81	2,80	1,39			
Sömürücü	Fen lisesi	74	1,16	0,41	4,481	0,004	1-3, 1-4
	Sosyal bil.lisesi	16	1,26	0,49			
	Anadolu Lisesi	484	1,33	0,75			
	MTAL	82	1,61	1,25			
Aşırı koruyucu	Fen lisesi	74	2,82	0,91	1,391	0,244	-
	Sosyal bil.lisesi	16	3,06	1,08			
	Anadolu Lisesi	484	3,05	0,90			
	MTAL	82	2,99	0,92			
Koşullu	Fen lisesi	74	3,02	1,10	1,387	0,246	-
	Sosyal bil.lisesi	16	3,16	1,22			
	Anadolu Lisesi	484	3,30	1,14			
	MTAL	82	3,33	1,28			
Aşırı izinli	Fen lisesi	74	1,56	0,76	5,438	0,001	1-4, 3-4
	Sosyal bil.lisesi	16	2,10	1,02			
	Anadolu Lisesi	484	1,84	0,94			
	MTAL	82	2,16	1,14			
Kötümser	Fen lisesi	74	1,83	0,99	2,125	0,096	-
	Sosyal bil.lisesi	16	2,06	1,06			
	Anadolu Lisesi	484	2,16	1,18			
	MTAL	82	2,26	1,29			
Cezalandırıcı	Fen lisesi	74	1,94	0,87	4,797	0,003	1-3, 1-4, 2-4
	Sosyal bil.lisesi	16	1,94	0,97			
	Anadolu Lisesi	484	2,29	1,03			
	MTAL	82	2,54	1,24			
Değişime kapalı	Fen lisesi	74	2,51	1,27	0,817	0,485	-
	Sosyal bil.lisesi	16	2,58	1,15			
	Anadolu Lisesi	484	2,68	1,25			
	MTAL	82	2,82	1,38			

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser ve değişime kapalı alt boyutları okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; küçümseyici alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liselerinde öğrenim görenlere oranla babalarının küçümseyici tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; duygusal yoksunluk alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liselerinde öğrenim görenlere oranla babalarının duygusal yoksunluk tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; sömürücü alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liseleri ve Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla babalarının sömürücü tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; cezalandırıcı alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liseleri ve sosyal bilimler liselerinde öğrenim görenlere oranla ve Anadolu liselerinde öğrenim görenlerin fen liselerinde öğrenim görenlere oranla babalarının cezalandırıcı tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 27. Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının okunulan sınıf değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Anne		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	9. sınıf	133	2,670	1,118	0,142	0,935	-
	10. sınıf	182	2,591	1,086			
	11. sınıf	208	2,627	1,001			
	12. sınıf	133	2,632	1,053			
Küçümseyici	9. sınıf	133	1,670	0,911	0,757	0,518	-
	10. sınıf	182	1,717	1,070			
	11. sınıf	208	1,609	0,824			
	12. sınıf	133	1,756	1,031			
Duygusal yoksunluk	9. sınıf	133	2,014	1,127	1,484	0,218	-
	10. sınıf	182	1,924	0,873			
	11. sınıf	208	2,057	0,991			
	12. sınıf	132	2,164	1,113			
Sömürücü	9. sınıf	133	1,227	0,646	2,324	0,074	-
	10. sınıf	182	1,275	0,851			
	11. sınıf	208	1,179	0,622			
	12. sınıf	133	1,404	1,021			
Aşırı koruyucu	9. sınıf	133	3,310	1,031	1,264	0,286	-
	10. sınıf	182	3,382	0,956			
	11. sınıf	208	3,230	0,916			
	12. sınıf	133	3,192	1,012			
Koşullu	9. sınıf	133	3,567	1,154	1,775	0,151	-
	10. sınıf	182	3,290	1,144			
	11. sınıf	208	3,317	1,093			
	12. sınıf	133	3,333	1,237			
Aşırı izin verici	9. sınıf	133	1,848	0,889	3,655	0,012	3-4
	10. sınıf	182	1,791	0,973			
	11. sınıf	208	1,706	0,807			
	12. sınıf	133	2,047	1,135			
Kötümser	9. sınıf	133	2,066	1,058	0,981	0,401	-
	10. sınıf	182	2,013	1,190			
	11. sınıf	208	2,176	1,137			
	12. sınıf	133	2,203	1,280			
Cezalandırıcı	9. sınıf	133	2,243	0,944	0,506	0,679	-
	10. sınıf	182	2,304	1,125			
	11. sınıf	208	2,229	0,922			
	12. sınıf	133	2,358	1,164			
Değişime kapalı	9. sınıf	133	2,441	1,027	1,938	0,122	-
	10. sınıf	182	2,491	1,227			
	11. sınıf	208	2,349	1,011			
	12. sınıf	133	2,648	1,265			

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları okunulan sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; aşırı izin verici alt boyutu okunulan sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre 12. sınıfta öğrenim gören katılımcıların, 11. sınıfta öğrenim görenlere oranla annelerinin aşırı izin verici tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 28. Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının okunulan sınıf değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Baba		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	9. sınıf	133	2,67	1,12	0,445	0,721	-
	10. sınıf	182	2,62	1,10			
	11. sınıf	208	2,71	1,12			
	12. sınıf	133	2,76	1,18			
Küçümseyici	9. sınıf	133	1,67	0,94	0,617	0,604	-
	10. sınıf	182	1,75	1,02			
	11. sınıf	208	1,71	1,03			
	12. sınıf	133	1,83	1,10			
Duygusal yoksunluk	9. sınıf	131	2,26	1,25	1,500	0,213	-
	10. sınıf	178	2,39	1,23			
	11. sınıf	203	2,53	1,20			
	12. sınıf	132	2,51	1,29			
Sömürücü	9. sınıf	133	1,24	0,59	1,246	0,292	-
	10. sınıf	182	1,38	0,85			
	11. sınıf	208	1,32	0,76			
	12. sınıf	133	1,42	0,96			
Aşırı koruyucu	9. sınıf	133	2,97	0,93	1,097	0,350	-
	10. sınıf	182	3,11	0,93			
	11. sınıf	208	2,95	0,86			
	12. sınıf	133	3,04	0,92			
Koşullu	9. sınıf	133	3,40	1,20	0,767	0,513	-
	10. sınıf	182	3,21	1,19			
	11. sınıf	208	3,24	1,07			
	12. sınıf	133	3,26	1,20			
Aşırı izinli	9. sınıf	133	1,86	0,86	4,021	0,008	3-4
	10. sınıf	182	1,82	0,96			
	11. sınıf	208	1,73	0,84			
	12. sınıf	133	2,10	1,17			
Kötümser	9. sınıf	133	2,02	0,97	1,491	0,216	-
	10. sınıf	182	2,04	1,19			
	11. sınıf	208	2,18	1,14			
	12. sınıf	133	2,28	1,38			
Cezalandırıcı	9. sınıf	133	2,25	0,95	1,015	0,386	-
	10. sınıf	182	2,28	1,10			
	11. sınıf	208	2,20	0,93			
	12. sınıf	133	2,40	1,23			
Değişime kapalı	9. sınıf	133	2,50	1,07	1,693	0,275	-
	10. sınıf	182	2,70	1,26			
	11. sınıf	208	2,69	1,32			
	12. sınıf	133	2,80	1,37			

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları okunulan sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; aşırı izin verici alt boyutu okunulan sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre 12. sınıfta öğrenim gören katılımcıların, 11. sınıfta öğrenim görenlere oranla babalarının aşırı izin verici tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 29. Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının okul başarı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Anne		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	Çok Başarısız	12	2,37	1,35	1,042	0,385	-
	Başarısız	65	2,79	1,13			
	Vasat	161	2,70	1,04			
	Başarılı	360	2,57	1,04			
	Çok Başarılı	49	2,59	1,05			
Küçümseyici	Çok Başarısız	12	2,12	1,30	2,539	0,039	1-4
	Başarısız	65	1,79	1,10			
	Vasat	161	1,82	1,05			
	Başarılı	360	1,59	0,87			
	Çok Başarılı	49	1,63	0,90			
Duygusal yoksunluk	Çok Başarısız	12	2,52	1,44	2,227	0,065	-
	Başarısız	65	2,05	1,17			
	Vasat	161	2,16	1,09			
	Başarılı	360	2,00	0,97			
	Çok Başarılı	49	1,77	0,77			
Sömürücü	Çok Başarısız	12	1,40	0,66	1,042	0,395	-
	Başarısız	65	1,38	0,94			
	Vasat	161	1,31	0,92			
	Başarılı	360	1,22	0,72			
	Çok Başarılı	49	1,17	0,48			
Aşırı koruyucu	Çok Başarısız	12	3,13	1,11	2,080	0,082	-
	Başarısız	65	3,50	1,13			
	Vasat	161	3,38	1,03			
	Başarılı	360	3,19	0,92			
	Çok Başarılı	49	3,28	0,82			
Koşullu	Çok Başarısız	12	2,66	1,28	1,303	0,268	-
	Başarısız	65	3,38	1,18			
	Vasat	161	3,36	1,17			
	Başarılı	360	3,35	1,13			
	Çok Başarılı	49	3,50	1,12			
Aşırı izin verici	Çok Başarısız	12	1,82	0,88	3,369	0,010	3-4
	Başarısız	65	1,79	1,03			
	Vasat	161	2,06	1,03			
	Başarılı	360	1,74	0,88			
	Çok Başarılı	49	1,83	0,99			
Kötümser	Çok Başarısız	12	2,17	1,58	3,787	0,005	3-4
	Başarısız	65	2,36	1,32			
	Vasat	161	2,34	1,24			
	Başarılı	360	1,96	1,07			
	Çok Başarılı	49	2,17	1,20			
Cezalandırıcı	Çok Başarısız	12	2,02	0,83	0,608	0,657	-
	Başarısız	65	2,24	1,06			
	Vasat	161	2,37	1,12			
	Başarılı	360	2,25	0,98			
	Çok Başarılı	49	2,23	1,11			
Değişime kapalı	Çok Başarısız	12	1,58	0,79	2,346	0,053	-
	Başarısız	65	2,48	1,11			
	Vasat	161	2,58	1,24			
	Başarılı	360	2,43	1,09			
	Çok Başarılı	49	2,45	1,16			

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, aşırı izin verici, kötümser,

cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları okul başarı değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; küçümseyici alt boyutu okul başarı düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Okul başarı düzeyi çok başarısız olanlar, başarılı olanlara oranla annelerinin küçümseyici tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; aşırı izin verici ve kötümser alt boyutları okul başarı düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Okul başarı düzeyi vasat olanlar, başarılı olanlara oranla annelerinin aşırı izin verici tutum ve kötümser tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 30. Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının okul başarı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Baba		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	Çok Başarısız	12	2,37	1,26	0,986	0,414	-
	Başarısız	65	2,78	1,16			
	Vasat	161	2,78	1,16			
	Başarılı	360	2,66	1,13			
	Çok Başarılı	49	2,51	0,97			
Küçümseyici	Çok Başarısız	12	2,57	1,58	3,129	0,015	1-4
	Başarısız	65	1,85	1,16			
	Vasat	161	1,84	1,07			
	Başarılı	360	1,66	0,96			
	Çok Başarılı	49	1,67	1,00			
Duygusal yoksunluk	Çok Başarısız	12	3,11	1,59	1,215	0,303	-
	Başarısız	65	2,65	1,43			
	Vasat	161	2,52	1,28			
	Başarılı	360	2,35	1,16			
	Çok Başarılı	49	2,39	1,32			
Sömürücü	Çok Başarısız	12	1,52	0,82	1,215	0,303	-
	Başarısız	65	1,43	0,92			
	Vasat	161	1,42	0,95			
	Başarılı	360	1,28	0,72			
	Çok Başarılı	49	1,35	0,62			
Aşırı koruyucu	Çok Başarısız	12	2,95	0,97	1,949	0,101	-
	Başarısız	65	3,23	1,13			
	Vasat	161	3,08	0,93			
	Başarılı	360	2,98	0,87			
	Çok Başarılı	49	2,79	0,76			
Koşullu	Çok Başarısız	12	2,51	1,20	1,379	0,240	-
	Başarısız	65	3,30	1,22			
	Vasat	161	3,27	1,16			
	Başarılı	360	3,29	1,14			
	Çok Başarılı	49	3,20	1,12			
Aşırı izin verici	Çok Başarısız	12	2,10	0,97	2,216	0,066	-
	Başarısız	65	1,80	0,99			
	Vasat	161	2,02	1,01			
	Başarılı	360	1,78	0,92			
	Çok Başarılı	49	1,95	1,00			
Kötümser	Çok Başarısız	12	2,54	1,77	3,774	0,005	1-4
	Başarısız	65	2,24	1,21			
	Vasat	161	2,38	1,22			
	Başarılı	360	1,98	1,12			
	Çok Başarılı	49	2,21	1,19			
Cezalandırıcı	Çok Başarısız	12	2,28	1,04	1,773	0,132	-
	Başarısız	65	2,33	0,99			
	Vasat	161	2,43	1,13			
	Başarılı	360	2,18	1,01			
	Çok Başarılı	49	2,37	1,14			
Değişime kapalı	Çok Başarısız	12	2,17	1,27	1,367	0,244	-
	Başarısız	65	2,76	1,31			
	Vasat	161	2,81	1,26			
	Başarılı	360	2,60	1,26			
	Çok Başarılı	49	2,72	1,35			

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, aşırı izin verici, cezalandırıcı

ve değişime kapalı alt boyutları okul başarı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; küçümseyici ve kötümser alt boyutları okul başarı düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Okul başarı düzeyi çok başarısız olanlar, başarılı olanlara oranla babalarının küçümseyici tutum ve kötümser tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 31. Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının anne eğitim durumu değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Anne tutumu- Anne eğitimi		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	Okuryazar değil-ilkokul	92	2,83	1,04	2,166	0,091	-
	Ortaokul	157	2,71	1,13			
	Lise	228	2,54	1,04			
	Üniversite	174	2,56	1,02			
Küçümseyici	Okuryazar değil-ilkokul	92	1,75	1,08	2,730	0,043	2-3
	Ortaokul	157	1,85	1,13			
	Lise	228	1,59	0,83			
	Üniversite	174	1,61	0,83			
Duygusal yoksunluk	Okuryazar değil-ilkokul	92	2,20	1,08	3,920	0,009	2-3, 2-4
	Ortaokul	157	2,21	1,14			
	Lise	228	1,93	0,98			
	Üniversite	173	1,92	0,88			
Sömürücü	Okuryazar değil-ilkokul	92	1,36	0,98	3,488	0,016	2-4
	Ortaokul	157	1,39	1,03			
	Lise	228	1,20	0,66			
	Üniversite	174	1,16	0,48			
Aşırı koruyucu	Okuryazar değil-ilkokul	92	3,38	1,01	0,639	0,590	-
	Ortaokul	157	3,30	1,01			
	Lise	228	3,27	0,90			
	Üniversite	174	3,21	1,02			
Koşullu	Okuryazar değil-ilkokul	92	3,67	1,15	3,390	0,018	1-3, 1-4
	Ortaokul	157	3,42	1,21			
	Lise	228	3,30	1,09			
	Üniversite	174	3,23	1,16			
Aşırı izin verici	Okuryazar değil-ilkokul	92	2,06	1,06	8,229	0,000	1-3, 1-4, 2-3, 2-4
	Ortaokul	157	2,06	1,07			
	Lise	228	1,69	0,83			
	Üniversite	174	1,69	0,87			
Kötümser	Okuryazar değil-ilkokul	92	2,27	1,23	1,558	0,198	-
	Ortaokul	157	2,21	1,29			
	Lise	228	2,04	1,07			
	Üniversite	174	2,02	1,14			
Cezalandırıcı	Okuryazar değil-ilkokul	92	2,43	1,15	1,180	0,317	-
	Ortaokul	157	2,25	1,05			
	Lise	228	2,30	1,02			
	Üniversite	174	2,19	0,96			
Değişime kapalı	Okuryazar değil-ilkokul	92	2,81	1,25	5,650	0,001	1-3, 1-4, 2-4,
	Ortaokul	157	2,60	1,19			
	Lise	228	2,40	1,05			
	Üniversite	174	2,27	1,07			

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, aşırı kötümser ve cezalandırıcı alt boyutları anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre annelerini ebeveynlik tarzlarından; küçümseyici alt boyutunun anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre annesi ortaokul mezunu olanların annelerinin küçümseyici tutum sergilediklerine dair görüşleri, annesi lise mezunu olanlarınkine oranla daha baskındır.

Katılımcı görüşlerine göre annelerini ebeveynlik tarzlarından; duygusal yoksunluk alt boyutunun anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre annesi ortaokul mezunu olanların annelerinin küçümseyici tutum sergilediklerine dair görüşleri, annesi lise mezunu olanlarınkine oranla daha baskındır.

Katılımcı görüşlerine göre annelerini ebeveynlik tarzlarından; küçümseyici alt boyutunun anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre annesi ortaokul mezunu olanların annelerinin küçümseyici tutum sergilediklerine dair görüşleri, annesi lise mezunu olanlarınkine oranla daha baskındır.

Katılımcı görüşlerine göre annelerini ebeveynlik tarzlarından; küçümseyici alt boyutunun anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre annesi ortaokul mezunu olanların annelerinin küçümseyici tutum sergilediklerine dair görüşleri, annesi lise mezunu olanlarınkine oranla daha baskındır.

Tablo 32. Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının baba eğitim durumu değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Baba tutumu - baba eğitimi		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	Okuryazar değil-ilkokul	80	2,92	1,18	2,452	0,062	-
	Ortaokul	139	2,77	1,10			
	Lise	204	2,54	1,11			
	Üniversite	222	2,68	1,15			
Küçümseyici	Okuryazar değil-ilkokul	80	1,94	1,06	2,408	0,066	-
	Ortaokul	139	1,83	1,09			
	Lise	204	1,61	0,96			
	Üniversite	222	1,73	1,03			
Duygusal yoksunluk	Okuryazar değil-ilkokul	79	2,74	1,35	2,450	0,063	-
	Ortaokul	136	2,50	1,27			
	Lise	204	2,35	1,25			
	Üniversite	220	2,34	1,14			
Sömürücü	Okuryazar değil-ilkokul	80	1,48	1,11	4,852	0,002	2-3, 2-4
	Ortaokul	139	1,51	1,02			
	Lise	204	1,25	0,64			
	Üniversite	222	1,25	0,60			
Aşırı koruyucu	Okuryazar değil-ilkokul	80	3,10	0,99	0,589	0,622	-
	Ortaokul	139	3,07	0,91			
	Lise	204	2,99	0,87			
	Üniversite	222	2,98	0,92			
Koşullu	Okuryazar değil-ilkokul	80	3,27	1,24	0,059	0,981	-
	Ortaokul	139	3,25	1,21			
	Lise	204	3,27	1,15			
	Üniversite	222	3,30	1,13			
Aşırı izin verici	Okuryazar değil-ilkokul	80	2,11	1,15	10,028	0,000	1-3, 1-4, 2-3, 2-4
	Ortaokul	139	2,16	1,04			
	Lise	204	1,69	0,84			
	Üniversite	222	1,73	0,90			
Kötümser	Okuryazar değil-ilkokul	80	2,49	1,26	3,936	0,008	1-3
	Ortaokul	139	2,16	1,15			
	Lise	204	1,96	1,11			
	Üniversite	222	2,13	1,22			
Cezalandırıcı	Okuryazar değil-ilkokul	80	2,54	1,16	3,195	0,023	1-3
	Ortaokul	139	2,24	1,05			
	Lise	204	2,13	0,95			
	Üniversite	222	2,33	1,10			
Değişime kapalı	Okuryazar değil-ilkokul	80	2,99	1,38	3,475	0,016	1-3
	Ortaokul	139	2,83	1,28			
	Lise	204	2,52	1,21			
	Üniversite	222	2,62	1,27			

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, aşırı koruyucu ve koşullu alt boyutları anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; sömürücü alt boyutu baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır

($p<0,05$). Buna göre babası ortaokul mezunu olanların babasının sömürücü tutum sergilediklerine dair görüşleri, babası lise ve üniversite mezunu olanlarınkine oranla daha baskındır.

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; aşırı izin verici alt boyutu baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre babası okur-yazar olmayan/ilkokul mezunu ve ortaokul mezunu olan katılımcılar, babası lise ve üniversite mezunu olan katılımcılara oranla babalarının aşırı izin verici tutum sergilediği düşüncesini daha fazla taşımaktadırlar.

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Buna göre babası okur-yazar olmayan/ilkokul mezunu olanların babasının kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı tutum sergilediklerine dair görüşleri, babası lise mezunu olanlarınkine oranla daha baskındır.

Tablo 33. Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının anne gelir durumu değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Anne Gelir durumu		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	Düşük	38	3,14	1,27	8,016	0,000	1-2, 2-3
	Orta	541	2,55	1,02			
	Yüksek	66	2,87	1,03			
Küçümseyici	Düşük	38	2,31	1,47	10,755	0,000	1-2, 1-3
	Orta	541	1,61	0,87			
	Yüksek	66	1,77	0,98			
Duygusal yoksunluk	Düşük	38	2,74	1,47	10,769	0,000	1-2, 1-3,
	Orta	540	2,00	0,97			
	Yüksek	66	1,86	0,94			
Sömürücü	Düşük	38	1,58	1,32	4,299	0,014	1-2, 1-3
	Orta	541	1,23	0,73			
	Yüksek	66	1,16	0,45			
Aşırı koruyucu	Düşük	38	3,23	1,22	0,218	0,804	-
	Orta	541	3,27	0,95			
	Yüksek	66	3,34	1,00			
Koşullu	Düşük	38	3,32	1,34	2,239	0,107	-
	Orta	541	3,33	1,14			
	Yüksek	66	3,64	1,07			
Aşırı izin veren	Düşük	38	2,33	1,35	6,039	0,003	1-2, 1-3
	Orta	541	1,79	0,90			
	Yüksek	66	1,81	0,93			
Kötümser	Düşük	38	2,72	1,55	5,588	0,004	1-2, 1-3
	Orta	541	2,07	1,11			
	Yüksek	66	2,07	1,32			
Cezalandırıcı	Düşük	38	2,71	1,29	5,750	0,004	1-2
	Orta	541	2,21	0,98			
	Yüksek	66	2,48	1,18			
Değişime kapalı	Düşük	38	2,88	1,53	2,836	0,059	-
	Orta	541	2,43	1,09			
	Yüksek	66	2,47	1,14			

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; kuralcı alt boyutu anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Annesinin gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey olanlara oranla annelerinin kuralcı tutuma sahip olduğu düşüncesine daha fazla sahiptirler. Ayrıca annesinin gelir düzeyi yüksek olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey olanlara oranla annelerinin kuralcı tutum sergilediği düşüncesini daha fazla taşımaktadırlar.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; küçümseyici alt boyutu anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Annesinin gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla annelerinin küçümseyici tutuma sergilediği düşüncesine daha fazla sahiptirler.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; duygusal yoksunluk alt boyutu anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Annesinin gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla annelerinin duygusal yoksunluk tutum sergilediği düşüncesine daha fazla sahiptirler.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; sömürücü alt boyutu anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Annesinin gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla annelerinin sömürücü tutum sergilediği düşüncesine daha fazla sahiptirler.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; aşırı koruyucu, koşullu ve değişime kapalı alt boyutları anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; aşırı izin verici alt boyutu anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Annesinin gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla annelerinin aşırı izin verici tutum sergilediği düşüncesine daha fazla sahiptirler.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; kötümser alt boyutu anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Annesinin gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla annelerinin kötümser tutum sergilediği düşüncesine daha fazla sahiptirler.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; cezalandırıcı alt boyutu anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Annesinin gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla annelerinin cezalandırıcı tutum sergilediği düşüncesine daha fazla sahiptirler.

Tablo 34. Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının baba gelir durumu değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

	Baba Gelir durumu	N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	Düşük	38	2,98	1,23	4,322	0,014	2-3
	Orta	541	2,62	1,12			
	Yüksek	66	2,96	1,01			
Küçümseyici	Düşük	38	2,08	1,23	2,489	0,084	-
	Orta	541	1,70	1,01			
	Yüksek	66	1,73	0,95			
Duygusal yoksunluk	Düşük	37	3,39	1,61	13,627	0,000	1-2, 1-3
	Orta	533	2,41	1,21			
	Yüksek	64	2,12	1,06			
Sömürücü	Düşük	38	1,47	1,05	0,725	0,485	-
	Orta	541	1,32	0,78			
	Yüksek	66	1,31	0,62			
Aşırı koruyucu	Düşük	38	2,85	1,05	1,132	0,323	-
	Orta	541	3,01	0,90			
	Yüksek	66	3,13	0,92			
Koşullu	Düşük	38	3,13	1,29	4,031	0,018	2-3
	Orta	541	3,23	1,16			
	Yüksek	66	3,64	1,03			
Aşırı izin verici	Düşük	38	2,26	1,13	3,830	0,022	1-2, 1-3
	Orta	541	1,83	0,95			
	Yüksek	66	1,79	0,90			
Kötümser	Düşük	38	2,73	1,45	5,469	0,004	1-2, 1-3
	Orta	541	2,08	1,13			
	Yüksek	66	2,16	1,30			
Cezalandırıcı	Düşük	38	2,64	1,13	2,985	0,051	-
	Orta	541	2,23	1,03			
	Yüksek	66	2,36	1,09			
Değişime kapalı	Düşük	38	3,03	1,53	1,679	0,187	-
	Orta	541	2,64	1,25			
	Yüksek	66	2,69	1,23			

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kuralcı alt boyutu baba gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p < 0,05$). Babasının gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, babasının geliri orta düzey olanlara oranla babalarının kuralcı tutuma sahip olduğu düşüncesine daha fazla sahiptirler.

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; küçümseyici, sömürücü, aşırı koruyucu, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları baba gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p > 0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; duygusal yoksunluk alt boyutu baba gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Babasının gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, babasının geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla babalarının kuralcı tutuma sahip olduğu düşüncesine daha fazla sahiptirler.

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; koşullu alt boyutu baba gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Babasının gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, babasının geliri orta düzey olanlara oranla babalarının koşullu tutuma sahip olduğu düşüncesine daha fazla sahiptirler.

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; aşırı izin verici alt boyutu baba gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Babasının gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, babasının geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla babalarının aşırı izin verici tutuma sahip olduğu düşüncesine daha fazla sahiptirler.

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kötümser alt boyutu baba gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Babasının gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, babasının geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla babalarının kötümser tutuma sahip olduğu düşüncesine daha fazla sahiptirler.

Tablo 35. Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının kardeş sayısı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Anne tutumu- Kardeş sayısı		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	Tek Çocuk	88	2,61	1,18	2,558	0,054	-
	2 Kardeş	379	2,58	1,02			
	3 Kardeş	145	2,65	1,03			
	4 Kardeş ve Üstü	39	3,07	1,20			
Küçümseyici	Tek Çocuk	88	1,61	0,97	1,729	0,160	-
	2 Kardeş	379	1,65	0,88			
	3 Kardeş	145	1,72	1,03			
	4 Kardeş ve Üstü	39	1,98	1,25			
Duygusal yoksunluk	Tek Çocuk	88	1,77	0,87	3,635	0,013	1-4
	2 Kardeş	379	2,06	1,06			
	3 Kardeş	144	2,03	0,87			
	4 Kardeş ve Üstü	39	2,38	1,25			
Sömürücü	Tek Çocuk	88	1,26	0,84	2,140	0,094	-
	2 Kardeş	379	1,23	0,73			
	3 Kardeş	145	1,25	0,77			
	4 Kardeş ve Üstü	39	1,56	1,15			
Aşırı koruyucu	Tek Çocuk	88	3,50	0,96	2,233	0,083	-
	2 Kardeş	379	3,22	0,95			
	3 Kardeş	145	3,30	0,97			
	4 Kardeş ve Üstü	39	3,38	1,17			
Koşullu	Tek Çocuk	88	3,46	1,21	1,104	0,347	-
	2 Kardeş	379	3,30	1,15			
	3 Kardeş	145	3,48	1,11			
	4 Kardeş ve Üstü	39	3,39	1,20			
Aşırı izin verici	Tek Çocuk	88	1,89	1,03	5,870	0,001	1-4, 2-4, 3-4
	2 Kardeş	379	1,73	0,87			
	3 Kardeş	145	1,88	0,99			
	4 Kardeş ve Üstü	39	2,36	1,12			
Kötümser	Tek Çocuk	88	2,03	1,11	4,477	0,004	1-4, 2-4, 3-4
	2 Kardeş	379	2,08	1,15			
	3 Kardeş	145	2,09	1,22			
	4 Kardeş ve Üstü	39	2,77	1,17			
Cezalandırıcı	Tek Çocuk	88	2,36	1,15	1,163	0,323	-
	2 Kardeş	379	2,24	1,01			
	3 Kardeş	145	2,27	1,00			
	4 Kardeş ve Üstü	39	2,54	1,19			
Değişime kapalı	Tek Çocuk	88	2,55	1,32	4,400	0,004	2-4
	2 Kardeş	379	2,37	1,06			
	3 Kardeş	145	2,52	1,11			
	4 Kardeş ve Üstü	39	3,03	1,38			

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, küçümseyici, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu ve cezalandırıcı alt boyutları kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; duygusal yoksunluk alt boyutu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Katılımcılardan dört kardeş ve daha fazla kardeş olanlar, tek çocuk olanlara oranla annelerinin duygusal yoksunluk tutumu gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; aşırı izin verici alt boyutu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Katılımcılardan dört kardeş ve daha fazla kardeş olanlar, tek çocuk olanlara, 2 ve 3 kardeş olanlara oranla annelerinin aşırı izin verici tutum gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; kötümser alt boyutu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Katılımcılardan dört kardeş ve daha fazla kardeş olanlar, tek çocuk olanlara, 2 ve 3 kardeş olanlara oranla annelerinin kötümser tutum gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; değişime kapalı alt boyutu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Katılımcılardan dört kardeş ve daha fazla kardeş olanlar, 2 kardeş olanlara oranla annelerinin değişime kapalı tutum gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 36. Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının kardeş sayısı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Baba tutumu - Kardeş sayısı		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	Tek Kardeş	88	2,49	1,14	3,608	0,013	1-4, 2-4
	2 Kardeş	379	2,63	1,10			
	3 Kardeş	145	2,82	1,18			
	4 Kardeş ve Üstü	39	3,09	1,09			
Küçümseyici	Tek Kardeş	88	1,66	0,93	1,519	0,208	-
	2 Kardeş	379	1,69	0,96			
	3 Kardeş	145	1,85	1,18			
	4 Kardeş ve Üstü	39	1,93	1,07			
Duygusal yoksunluk	Tek Kardeş	82	2,28	1,23	0,792	0,498	-
	2 Kardeş	377	2,43	1,26			
	3 Kardeş	143	2,53	1,20			
	4 Kardeş ve Üstü	37	2,52	1,29			
Sömürücü	Tek Kardeş	88	1,39	0,79	1,485	0,217	-
	2 Kardeş	379	1,29	0,74			
	3 Kardeş	145	1,38	0,87			
	4 Kardeş ve Üstü	39	1,52	1,07			
Aşırı koruyucu	Tek Kardeş	88	3,08	0,87	1,103	0,347	-
	2 Kardeş	379	2,97	0,88			
	3 Kardeş	145	3,05	0,95			
	4 Kardeş ve Üstü	39	3,19	1,09			
Koşullu	Tek Kardeş	88	3,28	1,20	1,562	0,197	-
	2 Kardeş	379	3,20	1,15			
	3 Kardeş	145	3,45	1,14			
	4 Kardeş ve Üstü	39	3,30	1,17			
Aşırı izin verici	Tek Kardeş	88	1,93	0,96	5,075	0,002	2-4
	2 Kardeş	379	1,75	0,86			
	3 Kardeş	145	1,96	1,11			
	4 Kardeş ve Üstü	39	2,29	1,04			
Kötümser	Tek Kardeş	88	2,07	1,08	3,487	0,016	2-4
	2 Kardeş	379	2,06	1,13			
	3 Kardeş	145	2,24	1,32			
	4 Kardeş ve Üstü	39	2,64	1,19			
Cezalandırıcı	Tek Kardeş	88	2,28	1,15	0,685	0,561	-
	2 Kardeş	379	2,25	0,99			
	3 Kardeş	145	2,30	1,12			
	4 Kardeş ve Üstü	39	2,50	1,12			
Değişime kapalı	Tek Kardeş	88	2,48	1,21	2,074	0,102	-
	2 Kardeş	379	2,63	1,23			
	3 Kardeş	145	2,82	1,35			
	4 Kardeş ve Üstü	39	2,94	1,36			

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kuralcı alt boyutu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Katılımcılardan dört kardeş ve daha fazla kardeş olanlar, tek çocuk olanlara ve iki kardeş olanlara oranla babalarının duygusal yoksunluk tutumu gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; küçümseyici, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; aşırı izin verici alt boyutu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Katılımcılardan dört kardeş ve daha fazla kardeş olanlar, iki kardeş olanlara oranla babalarının aşırı izin verici tutumu gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kötümser alt boyutu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Katılımcılardan dört kardeş ve daha fazla kardeş olanlar, iki kardeş olanlara oranla babalarının kötümser tutumu gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 37. Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının kaçınıcı kardeş olma değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Anne – kaçınıcı kardeş		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	İlk	322	2,60	1,06	1,781	0,169	-
	Ortanca	93	2,82	1,04			
	Son	217	2,59	1,06			
Küçümseyici	İlk	322	1,64	0,93	1,688	0,186	-
	Ortanca	93	1,85	1,16			
	Son	217	1,67	0,89			
Duygusal yoksunluk	İlk	322	1,98	1,03	1,196	0,303	-
	Ortanca	93	2,14	1,02			
	Son	216	2,08	0,99			
Sömürücü	İlk	322	1,23	0,77	1,340	0,263	-
	Ortanca	93	1,38	0,95			
	Son	217	1,24	0,73			
Aşırı koruyucu	İlk	322	3,28	0,98	0,627	0,535	-
	Ortanca	93	3,18	0,95			
	Son	217	3,32	0,96			
Koşullu	İlk	322	3,35	1,13	0,177	0,838	-
	Ortanca	93	3,43	1,13			
	Son	217	3,36	1,19			
Aşırı izinli	İlk	322	1,79	0,95	4,545	0,011	1-2, 2-3
	Ortanca	93	2,09	1,05			
	Son	217	1,75	0,86			
Kötümser	İlk	322	2,07	1,16	3,220	0,041	1-2, 2-3
	Ortanca	93	2,40	1,23			
	Son	217	2,06	1,14			
Cezalandırıcı	İlk	322	2,27	1,04	2,149	0,117	-
	Ortanca	93	2,45	1,00			
	Son	217	2,19	0,99			
Değişime kapalı	İlk	322	2,45	1,15	0,754	0,471	-
	Ortanca	93	2,61	1,11			
	Son	217	2,46	1,10			

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları kaçınıcı kardeş olma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; aşırı izin verici alt boyutu kaçınıcı kardeş olma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Katılımcılardan son kardeş olanlar, ortanca kardeş olanlara ve ortanca kardeş olanlar ilk kardeş olanlara oranla annelerinin aşırı izin verici tutumu gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; kötümser alt boyutu kaçınıcı kardeş olma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Katılımcılardan son kardeş olanlar, ortanca kardeş olanlara ve ortanca kardeş olanlar ilk kardeş olanlara oranla annelerinin aşırı izin verici tutumu gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 38. Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının kaçınıcı kardeş olma değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Baba - Çocuk Sırası		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	İlk	322	2,68	1,13	1,572	0,209	-
	Ortanca	93	2,88	1,04			
	Son	217	2,63	1,15			
Küçümseyici	İlk	322	1,75	1,06	0,830	0,436	-
	Ortanca	93	1,85	1,13			
	Son	217	1,68	0,93			
Duygusal yoksunluk	İlk	317	2,45	1,32	0,339	0,712	-
	Ortanca	89	2,54	1,12			
	Son	215	2,41	1,16			
Sömürücü	İlk	322	1,35	0,79	1,263	0,284	-
	Ortanca	93	1,44	0,96			
	Son	217	1,28	0,72			
Aşırı koruyucu	İlk	322	3,01	0,95	0,127	0,881	-
	Ortanca	93	2,99	0,88			
	Son	217	3,04	0,86			
Koşullu	İlk	322	3,28	1,15	0,202	0,817	-
	Ortanca	93	3,31	1,08			
	Son	217	3,23	1,20			
Aşırı izinli	İlk	322	1,82	0,95	3,271	0,039	2-3
	Ortanca	93	2,08	1,02			
	Son	217	1,80	0,93			
Kötümser	İlk	322	2,11	1,21	2,978	0,052	-
	Ortanca	93	2,41	1,23			
	Son	217	2,06	1,10			
Cezalandırıcı	İlk	322	2,31	1,08	2,232	0,108	-
	Ortanca	93	2,41	1,04			
	Son	217	2,16	0,98			
Değişime kapalı	İlk	322	2,58	1,24	2,561	0,078	-
	Ortanca	93	2,76	1,24			
	Son	217	2,82	1,31			

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları kaçınıcı kardeş olma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; aşırı izin verici alt boyutu kaçınıcı kardeş olma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Katılımcılardan son kardeş olanlar, ortanca kardeş olanlara oranla babalarının aşırı izin verici tutumu gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 39. Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının düzenli internet kullanımı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Anne düzenli internet kullanımı		N	Ort.	SS	t	p
Kuralcı	Evet	588	2,61	1,03	0,940	0,431
	Hayır	66	2,74	1,28		
Küçümseyici	Evet	588	1,65	0,91	1,602	0,113
	Hayır	66	1,92	1,30		
Duygusal yoksunluk	Evet	587	2,02	1,00	0,708	0,481
	Hayır	66	2,12	1,15		
Sömürücü	Evet	588	1,22	0,69	2,319	0,023
	Hayır	66	1,61	1,34		
Aşırı koruyucu	Evet	588	3,27	0,95	0,958	0,339
	Hayır	66	3,39	1,11		
Koşullu	Evet	588	3,36	1,12	0,061	0,952
	Hayır	66	3,37	1,36		
Aşırı izinli	Evet	588	1,79	0,89	2,110	0,038
	Hayır	66	2,14	1,31		
Kötümser	Evet	588	2,09	1,12	0,857	0,394
	Hayır	66	2,26	1,51		
Cezalandırıcı	Evet	588	2,27	1,00	0,045	0,957
	Hayır	66	2,28	1,27		
Değişime kapalı	Evet	588	2,44	1,09	1,511	0,135
	Hayır	66	2,71	1,43		

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tutumlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları düzenli internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tutumlarından; sömürücü ve aşırı izin verici alt boyutları düzenli internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Düzenli internet kullanmayanlar, annelerinin

sömürücü ve aşırı izin verici tutumları sergilediği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 40. Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının düzenli internet kullanımı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Baba düzenli internet kullanımı		N	Ort.	SS	t	p
Kuralcı	Evet	588	2,67	1,12	0,389	0,699
	Hayır	66	2,74	1,22		
Küçümseyici	Evet	588	1,73	1,02	0,449	0,654
	Hayır	66	1,79	1,08		
Duygusal yoksunluk	Evet	576	2,40	1,22	1,760	0,079
	Hayır	66	2,69	1,41		
Sömürücü	Evet	588	1,32	0,76	1,735	0,087
	Hayır	66	1,56	1,12		
Aşırı koruyucu	Evet	588	3,00	0,88	1,010	0,316
	Hayır	66	3,14	1,08		
Koşullu	Evet	588	3,27	1,13	0,041	0,968
	Hayır	66	3,26	1,37		
Aşırı izinli	Evet	588	1,82	0,92	2,464	0,014
	Hayır	66	2,13	1,24		
Kötümser	Evet	588	2,12	1,15	0,391	0,697
	Hayır	66	2,19	1,43		
Cezalandırıcı	Evet	588	2,26	1,01	0,244	0,824
	Hayır	66	2,30	1,27		
Değişime kapalı	Evet	588	2,65	1,24	1,323	0,186
	Hayır	66	2,87	1,47		

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tutumlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları düzenli internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tutumlarından; aşırı izin verici alt boyutları düzenli internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Düzenli internet kullanmayanlar, babalarının aşırı izin verici tutumları sergilediği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. ,

Tablo 41. Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının evde internet varlığı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Anne -Evde internet varlığı		N	Ort.	SS	t	p
Kuralcı	Evet	640	2,62	1,05	1,642	0,101
	Hayır	16	3,06	1,33		
Küçümseyici	Evet	640	1,65	0,92	2,626	0,019
	Hayır	16	2,75	1,67		
Duygusal yoksunluk	Evet	639	2,01	0,99	3,031	0,003
	Hayır	16	2,79	1,59		
Sömürücü	Evet	640	1,24	0,75	3,830	0,000
	Hayır	16	2,00	1,54		
Aşırı koruyucu	Evet	640	3,29	0,95	0,724	0,469
	Hayır	16	3,11	1,57		
Koşullu	Evet	640	3,37	1,15	1,161	0,246
	Hayır	16	3,03	1,36		
Aşırı izin verici	Evet	640	1,80	0,91	2,093	0,000
	Hayır	16	3,00	1,62		
Kötümser	Evet	640	2,10	1,14	2,259	0,024
	Hayır	16	2,76	1,84		
Cezalandırıcı	Evet	640	2,27	1,02	1,075	0,283
	Hayır	16	2,55	1,51		
Değişime kapalı	Evet	640	2,46	1,12	0,954	0,340
	Hayır	16	2,73	1,62		

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tutumlarından; kuralcı, aşırı koruyucu, koşullu, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları evde internet varlığı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tutumlarından; küçümseyici, duygusal yoksunluk, aşırı izin verici ve kötümser alt boyutları evde internet varlığı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Evinde internet olmayanların, annelerinin küçümseyici, duygusal yoksunluk, aşırı izin verici ve kötümser tutumları sergilediği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 42. Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının evde internet varlığı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Baba -Evde internet varlığı		N	Ort.	SS	t	p
Kuralcı	Evet	640	2,69	1,13	0,430	0,667
	Hayır	16	2,56	0,91		
Küçümseyici	Evet	640	1,72	1,00	1,444	0,169
	Hayır	16	2,29	1,56		
Duygusal yoksunluk	Evet	628	2,40	1,22	3,626	0,000
	Hayır	16	3,53	1,66		
Sömürücü	Evet	640	1,33	0,79	2,028	0,043
	Hayır	16	1,74	1,04		
Aşırı koruyucu	Evet	640	3,03	0,90	2,647	0,008
	Hayır	16	2,43	1,06		
Koşullu	Evet	640	3,28	1,15	1,561	0,119
	Hayır	16	2,82	1,26		
Aşırı izin verici	Evet	640	1,83	0,93	4,532	0,000
	Hayır	16	2,92	1,46		
Kötümser	Evet	640	2,12	1,17	1,097	0,289
	Hayır	16	2,48	1,29		
Cezalandırıcı	Evet	640	2,27	1,04	0,960	0,337
	Hayır	16	2,52	1,27		
Değişime kapalı	Evet	640	2,68	1,27	0,020	0,984
	Hayır	16	2,67	1,28		

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tutumlarından; kuralcı, küçümseyici, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları evde internet varlığı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tutumlarından; duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu ve aşırı izin verici alt boyutları evde internet varlığı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Evinde internet olmayanların, babalarının duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu ve aşırı izin verici tutumları sergilediği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 43. Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının haftalık internet kullanımı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Anne- haftalık internet kullanımı	N	Ort.	SS	F	p	Fark	
Kuralcı	Hiç	10	2,78	1,26	0,470	0,758	-
	2-5 saat	171	2,60	1,13			
	6-14 saat	233	2,68	1,06			
	15-21 saat	146	2,63	1,00			
	22 saat ve üstü	95	2,52	1,00			
Küçümseyici	Hiç	10	2,01	1,37	0,470	0,758	-
	2-5 saat	171	1,67	1,04			
	6-14 saat	233	1,70	0,98			
	15-21 saat	146	1,63	0,83			
	22 saat ve üstü	95	1,72	0,90			
Duygusal yoksunluk	Hiç	10	2,72	0,78	3,610	0,006	1-2, 1-3
	2-5 saat	171	1,90	0,97			
	6-14 saat	232	1,95	0,91			
	15-21 saat	146	2,15	1,02			
	22 saat ve üstü	95	2,23	1,27			
Sömürücü	Hiç	10	1,38	1,02	0,179	0,949	-
	2-5 saat	171	1,28	0,83			
	6-14 saat	233	1,23	0,75			
	15-21 saat	146	1,26	0,81			
	22 saat ve üstü	95	1,28	0,77			
Aşırı koruyucu	Hiç	10	3,34	0,80	0,647	0,629	-
	2-5 saat	171	3,27	0,99			
	6-14 saat	233	3,31	0,92			
	15-21 saat	146	3,34	1,03			
	22 saat ve üstü	95	3,15	1,00			
Koşullu	Hiç	10	3,19	1,29	0,219	0,928	-
	2-5 saat	171	3,33	1,17			
	6-14 saat	233	3,40	1,15			
	15-21 saat	146	3,38	1,15			
	22 saat ve üstü	95	3,31	1,13			
Aşırı izinli	Hiç	10	2,73	1,32	3,195	0,013	1-2, 1-3, 1-4
	2-5 saat	171	1,89	1,03			
	6-14 saat	233	1,73	0,88			
	15-21 saat	146	1,83	0,96			
	22 saat ve üstü	95	1,87	0,85			
Kötümser	Hiç	10	2,07	1,41	0,021	0,999	-
	2-5 saat	171	2,12	1,20			
	6-14 saat	233	2,11	1,15			
	15-21 saat	146	2,13	1,07			
	22 saat ve üstü	95	2,09	1,29			
Cezalandırıcı	Hiç	10	2,13	1,06	0,401	0,808	-
	2-5 saat	171	2,25	1,08			
	6-14 saat	233	2,34	1,06			
	15-21 saat	146	2,23	0,98			
	22 saat ve üstü	95	2,28	0,99			
Değişime kapalı	Hiç	10	2,63	1,08	0,639	0,635	-
	2-5 saat	171	2,51	1,23			
	6-14 saat	233	2,52	1,09			
	15-21 saat	146	2,35	1,02			
	22 saat ve üstü	95	2,44	1,23			

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tutumlarından; kuralcı, küçümseyici, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları haftalık internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tutumlarından; duygusal yoksunluk ve aşırı izin verici alt boyutları haftalık internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Haftada hiç internet kullanmadığını belirten katılımcılar, 2-5 saat ve 6-14 saat internet kullananlara oranla annelerinin duygusal yoksunluk tutumunu sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmışlardır. Haftada hiç internet kullanmadığını belirten katılımcılar, 2-5 saat, 6-14 saat ve 15-21 saat internet kullananlara oranla annelerinin aşırı izin verici tutumunu sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmışlardır.

Tablo 44. Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının haftalık internet kullanımı değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Baba haftalık internet kullanımı		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	Hiç	10	2,99	1,35	0,886	0,472	-
	2-5 saat	171	2,60	1,12			
	6-14 saat	233	2,78	1,18			
	15-21 saat	146	2,65	1,06			
	22 saat ve üstü	95	2,64	1,09			
Küçümseyici	Hiç	655	2,69	1,13	0,368	0,832	-
	2-5 saat	10	1,96	1,28			
	6-14 saat	171	1,72	1,06			
	15-21 saat	233	1,79	1,09			
	22 saat ve üstü	146	1,69	0,95			
Duygusal yoksunluk	Hiç	95	1,71	0,89	0,516	0,724	-
	2-5 saat	655	1,74	1,02			
	6-14 saat	10	2,84	0,88			
	15-21 saat	167	2,41	1,32			
	22 saat ve üstü	230	2,37	1,17			
Sömürücü	Hiç	143	2,48	1,18	0,189	0,944	-
	2-5 saat	93	2,49	1,38			
	6-14 saat	643	2,43	1,24			
	15-21 saat	10	1,45	1,15			
	22 saat ve üstü	171	1,30	0,72			
Aşırı koruyucu	Hiç	233	1,35	0,85	0,482	0,749	-
	2-5 saat	146	1,37	0,88			
	6-14 saat	95	1,34	0,67			
	15-21 saat	655	1,34	0,80			
	22 saat ve üstü	10	3,20	0,89			
Koşullu	Hiç	171	3,04	0,93	0,490	0,743	-
	2-5 saat	233	3,06	0,88			
	6-14 saat	146	2,96	0,95			
	15-21 saat	95	2,95	0,88			
	22 saat ve üstü	655	3,02	0,91			
Aşırı izin verici	Hiç	10	3,15	1,46	4,075	0,003	1-2, 1-3, 1-4, 1-5
	2-5 saat	171	3,18	1,20			
	6-14 saat	233	3,33	1,14			
	15-21 saat	146	3,26	1,13			
	22 saat ve üstü	95	3,32	1,14			
Kötümser	Hiç	655	3,27	1,16	0,603	0,660	-
	2-5 saat	10	2,94	1,31			
	6-14 saat	171	1,92	1,00			
	15-21 saat	233	1,76	0,94			
	22 saat ve üstü	146	1,87	0,98			
Cezalandırıcı	Hiç	95	1,86	0,81	0,228	0,922	-
	2-5 saat	655	1,86	0,96			
	6-14 saat	10	2,57	1,81			
	15-21 saat	171	2,06	1,11			
	22 saat ve üstü	233	2,12	1,15			
Değişime kapalı	Hiç	146	2,17	1,15	0,782	0,537	-
	2-5 saat	95	2,19	1,34			
	6-14 saat	655	2,13	1,18			
	15-21 saat	10	2,40	1,42			
	22 saat ve üstü	171	2,23	1,03			

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tutumlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları haftalık internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tutumlarından; aşırı izin verici alt boyutu haftalık internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Haftada hiç internet kullanmadığını belirten katılımcılar, 2-5 saat, 6-14 saat, 15-21 saat ve 22 saat ve üzeri saat internet kullananlara oranla babalarının aşırı izin verici tutumunu sergiledikleri görüşüne daha az katılmışlardır.

Tablo 45. Katılımcıların annelerinin ebeveynlik tutumlarının internet kullanımı özeleştirisi değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Anne – İnternet Kullanımı Özeleştirisi		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	Oldukça az	53	2,50	1,18	3,768	0,024	2-3
	Kabul edilebilir	405	2,55	1,03			
	Oldukça fazla	197	2,79	1,03			
Küçümseyici	Oldukça az	53	1,76	1,23	1,187	0,306	-
	Kabul edilebilir	405	1,63	0,89			
	Oldukça fazla	197	1,74	0,96			
Duygusal yoksunluk	Oldukça az	53	2,31	1,31	5,344	0,005	1-2, 2-3
	Kabul edilebilir	404	1,94	0,90			
	Oldukça fazla	197	2,16	1,12			
Sömürücü	Oldukça az	53	1,47	1,05	2,823	0,060	-
	Kabul edilebilir	405	1,21	0,68			
	Oldukça fazla	197	1,28	0,83			
Aşırı koruyucu	Oldukça az	53	3,21	1,16	0,518	0,596	-
	Kabul edilebilir	405	3,26	0,95			
	Oldukça fazla	197	3,33	0,95			
Koşullu	Oldukça az	53	3,28	1,30	0,481	0,618	-
	Kabul edilebilir	405	3,34	1,14			
	Oldukça fazla	197	3,42	1,13			
Aşırı izin verici	Oldukça az	53	2,16	1,20	5,878	0,003	1-2
	Kabul edilebilir	405	1,74	0,86			
	Oldukça fazla	197	1,90	0,98			
Kötümser	Oldukça az	53	2,10	1,43	1,852	0,158	-
	Kabul edilebilir	405	2,04	1,12			
	Oldukça fazla	197	2,24	1,14			
Cezalandırıcı	Oldukça az	53	2,13	1,23	2,807	0,061	-
	Kabul edilebilir	405	2,22	0,96			
	Oldukça fazla	197	2,41	1,08			
Değişime kapalı	Oldukça az	53	2,59	1,36	1,351	0,260	-
	Kabul edilebilir	405	2,41	1,05			
	Oldukça fazla	197	2,54	1,21			

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tutumlarından; küçümseyici, sömürücü, aşırı koruyucu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları internet kullanımı özeleştirisi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tutumlarından; kuralcı alt boyutu internet kullanımı özeleştirisi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). İnterneti oldukça fazla kullandığını düşünenler, kabul edilebilir düzeyde internet kullandığını düşünenlere oranla annelerinin kuralcı tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları görülmüştür.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tutumlarından; duygusal yoksunluk alt boyutu internet kullanımı özeleştirisi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Oldukça az internet kullandığını düşünenlerin, kabul edilebilir düzeyde kullandığını düşünenlere oranla ve oldukça fazla internet kullandığını düşünenler, kabul edilebilir düzeyde kullandığını düşünenlere oranla annelerinin duygusal yoksunluk tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları görülmüştür.

Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tutumlarından; aşırı izin verici alt boyutu internet kullanımı özeleştirisi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Oldukça az internet kullandığını düşünenlerin, kabul edilebilir düzeyde kullandığını düşünenlere oranla annelerinin aşırı izin verici tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları görülmüştür.

Tablo 46. Katılımcıların babalarının ebeveynlik tutumlarının internet kullanımı özeleştirisi değişkeniyle karşılaştırılmasına ilişkin veriler

Baba – İnternet Kullanımı Özeleştirisi		N	Ort.	SS	F	p	Fark
Kuralcı	Oldukça az	53	2,51	1,18	4,812	0,008	2-3
	Kabul edilebilir	405	2,61	1,09			
	Oldukça fazla	197	2,89	1,18			
Küçümseyici	Oldukça az	53	1,72	1,04	3,747	0,024	2-3
	Kabul edilebilir	405	1,66	0,96			
	Oldukça fazla	197	1,90	1,13			
Duygusal yoksunluk	Oldukça az	50	2,84	1,48	6,975	0,001	1-2, 2-3
	Kabul edilebilir	396	2,29	1,16			
	Oldukça fazla	197	2,59	1,29			
Sömürücü	Oldukça az	53	1,46	0,99	1,364	0,256	-
	Kabul edilebilir	405	1,30	0,76			
	Oldukça fazla	197	1,39	0,84			
Aşırı koruyucu	Oldukça az	53	2,96	1,03	0,339	0,713	-
	Kabul edilebilir	405	3,01	0,89			
	Oldukça fazla	197	3,06	0,91			
Koşullu	Oldukça az	53	3,07	1,35	1,140	0,320	-
	Kabul edilebilir	405	3,26	1,12			
	Oldukça fazla	197	3,34	1,16			
Aşırı izin verici	Oldukça az	53	2,07	1,11	3,774	0,023	1-2
	Kabul edilebilir	405	1,78	0,89			
	Oldukça fazla	197	1,96	1,03			
Kötümser	Oldukça az	53	2,13	1,36	3,560	0,029	2-3
	Kabul edilebilir	405	2,04	1,08			
	Oldukça fazla	197	2,31	1,29			
Cezalandırıcı	Oldukça az	53	2,27	1,32	3,311	0,037	2-3
	Kabul edilebilir	405	2,20	0,99			
	Oldukça fazla	197	2,43	1,07			
Değişime kapalı	Oldukça az	53	2,76	1,37	2,006	0,135	-
	Kabul edilebilir	405	2,60	1,21			
	Oldukça fazla	197	2,81	1,35			

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tutumlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, kötümser ve cezalandırıcı alt boyutları internet kullanımı özeleştirisi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). İnterneti oldukça fazla kullandığını düşünenler, kabul edilebilir düzeyde internet kullandığını düşünenlere oranla babalarının kuralcı, küçümseyici, duygusal

yoksunluk, kötümser ve cezalandırıcı tutumları sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları görülmüştür.

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tutumlarından; aşırı izin verici alt boyutu internet kullanımı özeleştirisi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır ($p<0,05$). Oldukça az düzeyde internet kullandığını düşünenler, kabul edilebilir düzeyde kullandığını düşünenlere oranla babalarının aşırı izin verici tutumları sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları görülmüştür.

4.5. İNTERNET BAĞIMLILIĞI, İLİŞKİ ÖLÇEĞİ VE EBEVEYN TUTUMLARI KARŞILAŞTIRILMASI

İnternet bağımlılığı, ilişki ölçeği ve ebeveyn tutumları karşılaştırılması ilişkin veriler bu başlık altında verilmiştir.

Tablo 47. İnternet Bağımlılığı ile İlişki Ölçeği ve Annenin Ebeveynlik Tutumu Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1 İnternet Bağımlılığı	KK	1	0,035	,271**	,225**	,237**	,218**	,133**	,099**	0,008	,083**	,127**	,106**	,141**	,209**	,127**
	p		0,370	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,012	0,841	0,033	0,001	0,007	0,000	0,000	0,000
2 İÖ Güvenli Bağlanma	KK	0,035	1	,228**	0,065	-,189**	-0,025	-0,048	-0,050	0,007	,078**	0,001	0,021	-0,043	0,006	-0,008
	p	0,370		0,000	0,098	0,000	0,517	0,220	0,201	0,850	0,047	0,987	0,592	0,267	0,881	0,839
3 İÖ Korkulu Bağlanma	KK	,271**	,228**	1	,223**	,440**	,182**	0,046	-,108**	-0,039	,179**	,123**	0,048	,077**	,122**	,127**
	p	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,237	0,006	0,324	0,000	0,002	0,220	0,048	0,002	0,001
4 İÖ Saplantılı Bağlanma	KK	,225**	0,065	,223**	1	0,057	0,060	-0,004	-0,003	-0,019	0,027	,080**	0,031	0,067	0,024	0,002
	p	0,000	0,098	0,000		0,141	0,122	0,924	0,941	0,627	0,494	0,041	0,433	0,088	0,532	0,955
5 İÖ Kayıtsız Bağlanma	KK	,237**	-,189**	,440**	0,057	1	,189**	0,043	-0,075	-0,058	,170**	,153**	0,024	,092**	,112**	,193**
	p	0,000	0,000	0,000	0,141		0,000	0,276	0,057	0,137	0,000	0,000	0,538	0,018	0,004	0,000
6 Anne ET Kuralcı	KK	,218**	-0,025	,182**	0,060	,189**	1	,523**	-0,022	,295**	,406**	,578**	,411**	,544**	,509**	,479**
	p	0,000	0,517	0,000	0,122	0,000		0,000	0,572	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
7 Anne ET Küçümseyici	KK	,133**	-0,048	0,046	-0,004	0,043	,523**	1	,329**	,708**	,301**	,266**	,567**	,456**	,530**	,369**
	p	0,001	0,220	0,237	0,924	0,276	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
8 Anne ET Duygusal yoksun	KK	,099**	-0,050	-,108**	-0,003	-0,075	-0,022	,329**	1	,242**	-,248**	-,180**	,156**	,083**	0,051	-0,014
	p	0,012	0,201	0,006	0,941	0,057	0,572	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,034	0,194	0,715
9 Anne ET Sömürücü	KK	0,008	0,007	-0,039	-0,019	-0,058	,295**	,708**	,242**	1	,173**	,139**	,526**	,347**	,384**	,320**
	p	0,841	0,850	0,324	0,627	0,137	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
10 Anne ET Aşırı koruyucu	KK	,083**	,078**	,179**	0,027	,170**	,406**	,301**	-,248**	,173**	1	,433**	,292**	,322**	,317**	,373**
	p	0,033	0,047	0,000	0,494	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
11 Anne ET Koşullu	KK	,127**	0,001	,123**	,080**	,153**	,578**	,266**	-,180**	,139**	,433**	1	,221**	,356**	,368**	,375**
	p	0,001	0,987	0,002	0,041	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000
12 Anne ET Aşırı izin verici	KK	,106**	0,021	0,048	0,031	0,024	,411**	,567**	,156**	,526**	,292**	,221**	1	,464**	,452**	,449**
	p	0,007	0,592	0,220	0,433	0,538	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000
13 Anne ET Kötümser	KK	,141**	-0,043	,077**	0,067	,092**	,544**	,456**	,083**	,347**	,322**	,356**	,464**	1	,493**	,387**
	p	0,000	0,267	0,048	0,088	0,018	0,000	0,000	0,034	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000
14 Anne ET Cezalandırıcı	KK	,209**	0,006	,122**	0,024	,112**	,509**	,530**	0,051	,384**	,317**	,368**	,452**	,493**	1	,464**
	p	0,000	0,881	0,002	0,532	0,004	0,000	0,000	0,194	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000
15 Anne ET Değişime Kapalı	KK	,127**	-0,008	,127**	0,002	,193**	,479**	,369**	-0,014	,320**	,373**	,375**	,449**	,387**	,464**	1
	p	0,001	0,839	0,001	0,955	0,000	0,000	0,000	0,715	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	

İnternet bağımlılık ölçeği (İBÖ) ile İÖ'nin güvenli bağlanma, anne ebeveynlik ölçeğinin sömürücü alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. İBÖ ile İÖ'nin korkulu, saplantılı ve kayıtsız alt boyutları arasında pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki saptanmıştır. İBÖ ile anne ET'nun kuralcı ve cezalandırıcı alt boyutları arasında pozitif yönde zayıf ve kötümseyici, duygusal yoksunluk, aşırı koruyucu, koşullu, aşırı izin verici, kötümser ve değişime kapalı alt boyutları arasında çok zayıf bir ilişki olduğu görülmüştür.

İÖ'nin güvenli bağlanma alt boyutu ile anne ET'nun aşırı koruyucu tutum alt boyutu arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki bulunmuştur. İÖ'nin korkulu bağlanma alt boyutu ile anne ET'nun duygusal yoksunluk alt boyutu arasında negatif yönde çok zayıf bir ilişki bulunmuştur. İÖ'nin korkulu bağlanma alt boyutu ile anne ET'nun aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki olduğu bulunmuştur.

İÖ'nin saplantılı bağlanma alt boyutu ile ET'nun koşullu alt boyutu arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki tespit edilmiştir. İÖ'nin kayıtsız bağlanma alt boyutu ile ET'nun kuralcı, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki bulunmuştur.

Tablo 48. İnternet Bağımlılığı, İlişki Ölçeği Anketi İle Babanın Ebeveynlik Tutumu Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1 İnternet Bağımlılığı	KK	1	0,035	,271**	,225*	,237**	,200*	,168*	,082	0,066	,077	,173	,126	,156	,162	,129
	p		0,370	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,038	0,093	0,048	0,000	0,001	0,000	0,000	0,000
2 İÖ Güvenli Bağlanma	KK	656	656	656	656	656	656	656	644	656	656	656	656	656	656	656
	p	0,035	1	,228**	0,065	-,189**	-0,016	-,089*	-,102**	-0,046	0,057	0,029	0,017	-0,037	0,007	0,044
3 İÖ Korkulu Bağlanma	KK	0,370		0,000	0,098	0,000	0,679	0,022	0,010	0,235	0,143	0,464	0,657	0,341	0,866	0,262
	p	656	656	656	656	656	656	656	644	656	656	656	656	656	656	656
4 İÖ Saplantılı Bağlanma	KK	,271**	,228**	1	,223**	,440**	,157**	0,045	-0,054	-0,063	,122**	,120**	0,031	,091	0,061	,158**
	p	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,250	0,170	0,104	0,002	0,002	0,423	0,020	0,118	0,000
5 İÖ Kayıtsız Bağlanma	KK	656	656	656	656	656	656	656	644	656	656	656	656	656	656	656
	p	,225**	0,065	,223**	1	0,057	0,064	-0,018	-0,020	-0,054	0,009	0,064	0,006	-0,002	-0,018	0,049
6 Baba ET Kuralcı	KK	0,000	0,098	0,000		0,141	0,102	0,648	0,611	0,169	0,819	0,103	0,887	0,954	0,647	0,209
	p	656	656	656	656	656	656	656	644	656	656	656	656	656	656	656
7 Baba ET Küçümseyici	KK	,237**	-,189**	,440**	0,057	1	,149**	0,046	0,004	-0,045	,127**	,165**	0,000	,101**	0,074	,165**
	p	0,000	0,000	0,000	0,141		0,000	0,239	0,925	0,245	0,001	0,000	0,990	0,010	0,058	0,000
8 Baba ET Duygusal yoksun	KK	656	656	656	656	656	656	656	644	656	656	656	656	656	656	656
	p	,200**	-0,016	,157**	0,064	,149**	1	,521**	0,065	,257**	,362**	,607**	,337**	,547**	,473**	,472**
9 Baba ET Somurucu	KK	0,000	0,679	0,000	0,102	0,000		0,000	0,099	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	p	656	656	656	656	656	656	656	644	656	656	656	656	656	656	656
10 Baba ET Aşırı koruyucu	KK	,168**	-,089*	0,045	-0,018	0,046	,521**	1	,407**	,623**	,200**	,255**	,498**	,470**	,488**	,267**
	p	0,000	0,022	0,250	0,648	0,239	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
11 Baba ET Koşullu	KK	656	656	656	656	656	656	656	644	656	656	656	656	656	656	656
	p	,082*	-,102**	-0,054	-0,020	0,004	0,065	,407**	1	,333**	-,326**	-,160**	,206**	,176**	,100*	0,050
12 Baba ET Aşırı izin verici	KK	0,038	0,010	0,170	0,611	0,925	0,099	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,011	0,206
	p	644	644	644	644	644	644	644	644	644	644	644	644	644	644	644
13 Baba ET Kötümser	KK	0,066	-0,046	-0,063	-0,054	-0,045	,257**	,623**	,333**	1	,116*	,127**	,468**	,287**	,345**	,169**
	p	0,093	0,235	0,104	0,169	0,245	0,000	0,000	0,000		0,003	0,001	0,000	0,000	0,000	0,000
14 Baba ET Cezalandırıcı	KK	656	656	656	656	656	656	656	644	656	656	656	656	656	656	656
	p	,077*	0,057	,122**	0,009	,127**	,362**	,200**	-,326**	,116*	1	,405**	,222**	,268**	,260**	,319**
15 Baba ET Değişime Kapalı	KK	0,048	0,143	0,002	0,819	0,001	0,000	0,000	0,000	0,003		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	p	656	656	656	656	656	656	656	644	656	656	656	656	656	656	656

İnternet bağımlılık ölçeği (İBÖ) ile baba BT'nun kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, aşırı koruyucu, koşullu, aşırı izin verici, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki olduğu görülmüştür.

İÖA'nın güvenli bağlanma alt boyutu ile baba BT'nun kuralcı, sömürücü, koşullu, aşırı izin verici, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları arasında pozitif yönde yüksek düzey bir ilişki olduğu görülmüştür.

İÖA'nın korkulu bağlanma alt boyutu ile baba BT'nun küçümseyici ve duygusal yoksunluk arasında pozitif yönde yüksek düzey bir ilişki bulunmuştur.

İÖA'nın saplantılı bağlanma alt boyutu ile baba BT'nun kuralcı, aşırı koruyucu, koşullu ve kötümser alt boyutları arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki olduğu görülmüştür.

İÖA'nın kayıtsız bağlanma alt boyutu ile baba BT'nun küçümseyici, duygusal yoksunluk, aşırı koruyucu, aşırı izin verici, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları arasında pozitif yönde yüksek düzey bir ilişki olduğu görülmüştür.

Tablo 49. Regresyon Analizi

Katsayılar	B	s	B	t	p
Sabit (İnternet Bağımlılığı)	8,404	4,42		1,899	0,058
BS Güvenli Bağlanma	0,490	0,57	0,034	0,860	0,390
BS Korkulu Bağlanma	1,756	0,54	0,143	3,220	0,001*
BS Saplantılı Bağlanma	2,858	0,58	0,181	4,863	0,000**
BS Kayıtsız Bağlanma	1,544	0,50	0,133	3,045	0,002*
Anne ET Kuralcı	2,608	0,99	0,185	2,614	0,009*
Anne ET Küçümseyici	-1,066	1,42	-0,068	-0,747	0,455
Anne ET Duygusal yoksun	2,853	0,81	0,196	3,521	0,000**
Anne ET Sömürücü	-4,142	1,48	-0,220	-2,792	0,005*
Anne ET Aşırı koruyucu	-0,132	0,97	-0,009	-0,136	0,892
Anne ET Koşullu	-2,178	1,01	-0,168	-2,144	0,032
Anne ET Aşırı izinli	-1,344	1,44	-0,086	-0,927	0,354
Anne ET Kötümser	-0,486	0,83	-0,038	-0,582	0,561
Anne ET Cezalandırıcı	2,875	0,94	0,200	3,058	0,002*
Anne ET Değişime Kapalı	-0,460	0,72	-0,035	-0,637	0,524
Baba ET Kuralcı	-1,460	0,95	-0,112	-1,531	0,126
Baba ET Küçümseyici	1,597	1,21	0,111	1,316	0,189
Baba ET Duygusal Yoksun	-0,743	0,72	-0,062	-1,030	0,303
Baba ET Sömürücü	2,936	1,34	0,158	2,179	0,030*
Baba ET Aşırı Koruyucu	-0,055	1,03	-0,003	-0,053	0,957
Baba ET Koşullu	2,750	1,04	0,216	2,640	0,009*
Baba ET Aşırı İzinli	1,982	1,39	0,129	1,418	0,157
Baba ET Kötümser	0,160	0,80	0,013	0,198	0,843
Baba ET Cezalandırıcı	-0,953	0,91	-0,068	-1,041	0,299
Baba ET Değişime kapalı	0,420	0,61	0,036	0,687	0,492
Model özeti					
R	R ²		Düzeltilmiş R ²		Ss
0,460	0,211		0,181		13,46023
ANOVA					
Regresyon	29994,628	24	1249,776	6,898	,000 ^b
Artış	111967,851	618	181,178		
Toplam	141962,479	642			

* p< .05, ** p< .001

Tablo 49'daki bulgulara göre İnternet bağımlılığı ile bağlanma stilleri ve ebeveyn bağlanma stilleri arasındaki ilişki anlamlıdır (R^2 .5, $F= 6,898$, $p< .001$). Diğer bir ifadeyle bağlanma stilleri ile ebeveyn tutumlarının internet bağımlılığı varyansının yaklaşık (R^2) %21,1'ini açıklamaktadır.

İnternet Bağımlılığı= 8,404+1,756 (BS Korkulu Bağlanma)+ 2,858 (BS Saplantılı Bağlanma)+ 1,544 (BS Kayıtsız Bağlanma); öğrencilerin bağlanma stilleri puanlarındaki 1 birimlik artış internet bağımlılık puanlarını 10,160 birim artırmaktadır.

İnternet Bağımlılığı= 8,404+2,608 (Anne ET Kuralcı)+2,853 (Anne ET Duygusal yoksun)- 4,142 (Anne ET Sömürücü)-2,178 (Anne ET Koşullu)+2,875 (Anne ET Cezalandırıcı); anne ebeveyn tutumundaki 1 birimlik artış öğrencilerin internet bağımlılık puanlarını 10,420 birim artırmaktadır.

İnternet Bağımlılığı= 8,404+2,936 (Baba ET Sömürücü)+2,750 (Baba ET Koşullu); baba ebeveyn tutumundaki 1 birimlik artış öğrencilerin internet bağımlılık puanlarını 14,090 birim artırmaktadır.

Bu bulgu regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri (t= 1,899; p=0,058) ile birlikte yorumlandığında; bağlanma stillerinden korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stiline internet bağımlılığını yordadığı, güvenli bağlanma stiline ise yordamadığı görülmüştür. Anne ET'nun kuralcı, duygusal yoksun, sömürücü, koşullu ve cezalandırıcı tutumlarının internet bağımlılığını anlamlı düzeyde yordadığı bulunmuştur. Baba ET'nun sömürücü ve koşullu tutumlarının internet bağımlılığını anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA, ÖNERİLER

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada, 14-18 yaş aralığındaki öğrencilerin internet bağımlılığı, ebeveynlik ve bağlanma tarzları ilişkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu bölümde alt problemler doğrultusunda araştırmada elde edilen sonuçlara yer verilmiş ve benzer çalışmaların sonuçları ile karşılaştırılmıştır.

Literatürde 14-18 yaş aralığındaki öğrencilerin internet bağımlılığı, ebeveynlik ve bağlanma tarzları ilişkisini ele alan çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak bu çalışmada ele alınan konular farklı çalışmalarda çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir.

5.1.1. İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin Kişisel Bilgilerle Karşılaştırılmasına Dair Sonuçlar

1- Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri cinsiyet değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. İnternet bağımlılığının cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucunu destekleyen çalışmalar mevcuttur. ¹⁰², ¹⁰³ Sezen (2018) gibi erkek öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini daha yüksek bulan çalışmalar da vardır. ¹⁰⁴, ¹⁰⁵, ¹⁰⁶, ¹⁰⁷, ¹⁰⁸, ¹⁰⁹ Beşaltı'nın (2016) çalışmasında ise kız öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. ¹¹⁰

¹⁰² Tuncay Ayas ve Mehmet Barış Horzum, Relation Between Depression, Loneliness, Self-esteem and İnternet Addiction. *Education*, 2013, Cilt: 133, Sayı: 3, 283-290, s. 287-288.

¹⁰³ Erden a.g.e., s. 69.

¹⁰⁴ Mehmet Feyzi, Sezen, Ergenlerde Akran Zorbalığı, İnternet Bağımlılığı ve Duygusal Zeka Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep Üniversitesi, Ankara, 2018, s. 57. (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁰⁵ Hüseyin Alaçam, Denizli Bölgesi Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Görülme Sıklığı ve Yetişkin Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu ile İlişkisi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, 2012, s.37 (**Yayınlanmamış Doktora Tezi**).

¹⁰⁶ Ebru Doğan, Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Bilişsel Stilllerinin Anne Davranışları Açısından İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2013, s. 65 (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁰⁷ Özden Şükran Üneri ve Canan Tanıdır, "Bir grup Lise Öğrencisinde İnternet Bağımlılığı Değerlendirmesi: Kesitsel Bir Çalışma", *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 2011, Cilt: 24, Sayı: 4, 265-272, s. 269--270.

¹⁰⁸ Özge Taçyıldız, Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre Yordanması, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ege Üniversitesi, İzmir, 2010, s.50 (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁰⁹ Sevgi Türkoğlu, Ergenlerin Problemlı İnternet Kullanımları ile Siber Zorbalık Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2013, s.69 (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹¹⁰ Mehmet Beşaltı, Ergenlerde İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerinin Bazı Sosyodemografik Özelliklere Göre İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, 2016, s. 48 (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

2- Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Bu sonucu destekleyen çalışmalar vardır.¹¹¹

3- Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri yaş, okul türü ve okul başarı düzeyi değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Erden'in (2019) çalışmasında öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin okul türüne göre farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre Çok Programlı Anadolu Liselerinde ve Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrenim görenlerin Anadolu Lisesi ve Fen Liselerinde öğrenim görenlere oranla internet bağımlılık düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.¹¹²

4- Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri sınıf değişkenine göre ise anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre 10. Sınıf öğrencilerinin 12. sınıf öğrencilerine göre internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sezen'in (2018) çalışmasında ise sınıf düzeyine göre öğrencilerin internet bağımlılık düzeyi puanları farklılaşmamıştır.¹¹³

5- Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri anne eğitimi, baba eğitimi, kardeş sayısı ve kaçınıcı kardeş olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Sezen'in (2018) çalışmasında da öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri anne eğitimi ve baba eğitimine göre farklılaşmamıştır. Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri ekonomik durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Ekonomik durumu yüksek olanların internet bağımlılık düzeyleri ekonomik durumu orta düzey olanlardan daha yüksek bulunmuştur.¹¹⁴ Erden'in (2019) çalışmasında katılımcıların internet bağımlılıklarının baba eğitim durumuna, cinsiyete ve yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sadece internet bağımlılığı ölçeğinin yoksunluk alt boyutunda anlamlı farklılık oluşmuş ve babası ilkokul mezunu olanların yoksunluk düzeyi, babası ortaokul ve lise mezunu olan çocuklara oranla daha fazla yoksunluk belirtisi göstermektedirler. Ayrıca anne eğitim durumuna göre katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri farklılaşmıştır ve annesi lise ve lisans mezunu olanların ilkokul ve ortaokul mezunu olanlara oranla internet bağımlılık düzeyi daha yüksek bulunmuştur.¹¹⁵

6- Katılımcıların internet bağımlılık düzeyleri, evde internet varlığına göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Sıgırlı'nın (2017) çalışmasında Ancak düzenli internet kullanma durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Düzenli internet kullananların bağımlılık düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların internet

¹¹¹ Ceylan Yıldırım, Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillerinin İnternet Bağımlılığı ve Algılanan Stres Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, 2018, s. 66 (**Yüksek Lisans Tezi**).

¹¹² Erden a.g.e., s.61.

¹¹³ Sezen a.g.e., s.95.

¹¹⁴ Sezen a.g.e., s.96.

¹¹⁵ Erden a.g.e., s.62.

bağımlılık düzeyleri, haftalık internet kullanma durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Genel olarak katılımcıların haftalık internet kullanım süreleri arttıkça internet bağımlılık düzeylerinin de arttığı bulunmuştur.¹¹⁶ Erden'in (2019) çalışmasında da benzer şekilde katılımcıların günlük internet kullanım düzeyleri arttıkça internet bağımlılık düzeylerinin artış gösterdiği bulunmuştur.¹¹⁷ Peker'in (2019) çalışmasında da internet kullanım süresi arttıkça öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.¹¹⁸

Ayrıca internet kullanımına dair özeleştirilerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Katılımcıların internet kullanım özeleştirilerinde oldukça fazla ifadesini kullananların, kabul edilebilir düzeyde ve oldukça az ifadesini kullananlardan daha fazla internet bağlılığına sahip olduğu bulunmuştur. Ayrıca kabul edilebilir düzeyde ifadesini kullananların, oldukça az ifadesini kullananlara göre daha fazla internet bağlılığına sahip oldukları görülmüştür. Buna göre de katılımcıların kendi internet bağımlılık düzeylerine ilişkin doğru tespitlerde buldukları söylenebilir.

5.1.2. Bağlanma Stillerinin Demografik Değişkenlerle Karşılaştırılmasına Dair Sonuçlar

1- Bağlanma stillerinin; güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanma alt boyutu cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmış ve erkeklerin güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Bu sonucu destekleyen birçok çalışma vardır.^{119, 120} Bağlanma stillerinin alt boyutu olan korkulu bağlanma alt boyutu cinsiyete göre anlamlı boyutta farklılaşmamıştır. Sığrılı (2017) çalışmasında ise korkulu bağlanma kız öğrencilerde daha yüksek olduğu görüldü. Kayıtsız bağlanma alt boyutu cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmış ve kadınların kayıtsız bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.¹²¹

2- Bağlanma stillerinin tüm alt boyutları, yaş, okunulan sınıf ve okul başarısı değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Sığrılı'nın (2017) çalışmasında öğrencilerin bağlanma stilleri okunulan sınıfa göre farklılık göstermemiştir.¹²² Tuna'nın (2015) çalışmasında bağlanma stillerinin sınıfa göre farklılık gösterdiği ve

¹¹⁶ Hülya Sığrılı, Lise Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ile Bağlanma Biçimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2017, s. 94, **(Yüksek Lisans Tezi)**.

¹¹⁷ Erden a.g.e., s.72.

¹¹⁸ Fikri Peker, Ortaokul Öğrencilerinde Görülen İnternet Bağımlılığı ile Algılanan Anne Baba Tutumu ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi, Adana, 2019, s.38 **(Yüksek Lisans Tezi)**.

¹¹⁹ Özge Damarlı, Ergenlerde Toplumsal Cinsiyet Roller, Bağlanma Stilleri ve Benlik Kavramı Arasındaki İlişkiler, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2006, s.49 **(Yüksek Lisans Tezi)**.

¹²⁰ Atılğan Erözkan, "Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Yalnızlık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2004, Cilt: 4, Sayı: 2, 154-175, s.170.

¹²¹ Sığrılı a.g.e., s. 96.

¹²² Sığrılı a.g.e., s. 97.

altıncı sınıfların sekizinci sınıflara oranla güvenli bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.¹²³

3- Bağlanma stillerinin; güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma alt boyutları okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Korkulu bağlanma alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Fen lisesinde öğrenim gören katılımcıların sosyal bilimler lisesi ve mesleki teknik Anadolu lisesinde öğrenim görenlere oranla, Anadolu lisesinde öğrenim gören katılımcıların mesleki teknik Anadolu lisesinde ve sosyal bilimler lisesinde öğrenim görenlere oranla korkulu bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

4- Katılımcıların bağlanma stillerinin anne eğitim değişkeni ile karşılaştırılmasına bakıldığında; güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma alt boyutları, katılımcıların annelerinin eğitim durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Korkulu bağlanma alt boyutu, katılımcıların annelerinin eğitim durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Annesi ortaokul mezunu ve lise mezunu olan katılımcıların, annesi üniversite mezunu olan katılımcılara göre korkulu bağlanma düzeyleri daha düşük bulunmuştur. Sığrılı (2017)¹²⁴ ve Tuna'nın (2015)¹²⁵ çalışmalarında ise annelerin eğitim durumlarına göre bağlanma stillerinin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5- Katılımcıların bağlanma stillerinin baba eğitim değişkeni ile karşılaştırılmasına bakıldığında; güvenli bağlanma alt boyutu, katılımcıların babalarının eğitim durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Katılımcılardan babası üniversite mezunu olanların, babası ortaokul mezunu olanlara oranla güvenli bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Korkulu bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma alt boyutları babalarının eğitim durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Sığrılı'nın (2017) çalışmasında ise babaların eğitim durumlarına göre bağlanma stillerinin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.¹²⁶

6- Katılımcıların bağlanma stillerinin ekonomik durum değişkeni ile karşılaştırılmasına bakıldığında; güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma alt boyutları, eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Korkulu bağlanma alt boyutu, ekonomik duruma göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Ekonomik durumu düşük olanların, ekonomik düzeyi yüksek olanlara oranla korkulu bağlanma düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Genel olarak ekonomik durum yükseldikçe korkulu bağlanma düzeyi de yükselmektedir. Sığrılı'nın

¹²³ Ceyda Tuna, Ortaokul Öğrencilerinin Ebeveynleriyle Olan Bağlanma İlişkisinin İnternet Bağımlılığına Etkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul, 2015, s. 76 (***Yüksek Lisans Tezi***).

¹²⁴ Sığrılı a.g.e., s. 101.

¹²⁵ Tuna a.g.e., s.99.

¹²⁶ Sığrılı a.g.e., s. 102.

(2017) çalışmasında ise aylık gelir durumlarına göre bağlanma stillerinin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.¹²⁷ Tuna'nın (2015) çalışmasında ise ailenin ekonomik durumu ile güvenli bağlanma stili arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş ve ekonomik durumu iyi olanların güvenli bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.¹²⁸

7- Bağlanma stillerinin tüm alt boyutları, kardeş sayışı ve kaçınıcı kardeş olma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu sonuçlar Sığrılı'nın (2017) çalışma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.¹²⁹

8- Katılımcıların bağlanma stillerinin düzenli internet kullanma değişkeniyle karşılaştırılması sonucunda; güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanma düzeyleri düzenli internet kullanma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Korkulu bağlanma ve kayıtsız bağlanma alt boyutları, düzenli internet kullanma duruma göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Düzenli internet kullanımına sahip katılımcıların korkulu bağlanma ve kayıtsız bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

9- Bağlanma stillerinin tüm alt boyutları, evde internet bulunma durumuna göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bulunan bu sonuç Tuna'nın (2015) çalışma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.¹³⁰

10- Katılımcıların bağlanma stillerinin haftalık internet kullanma değişkeniyle karşılaştırılmasının sonucuna göre güvenli bağlanma ve kayıtsız bağlanma alt boyutları haftada internet kullanma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Korkulu bağlanma alt boyutu haftada internet kullanma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Haftalık hiç internet kullanmayanların, haftada 15-21 saat internet kullananlara oranla korkulu bağlanma düzeyleri daha düşük bulunmuştur. Saplantılı bağlanma alt boyutu haftada internet kullanma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Haftalık hiç internet kullanmayanların, haftada 22 ve üstü saat internet kullananlara oranla saplantılı bağlanma düzeyleri daha düşük bulunmuştur.

Sığrılı'nın (2017) çalışmasında günlük internet kullanımları bağlanma stilleri ile karşılaştırılmıştır. Günde bir saat internet kullananların 2-5 saat internet kullananlara oranla güvenli bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Günde beş saatten fazla internet kullananların kayıtsız ve korkulu bağlanma stiline sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca günde 2-5 saat arası internet kullananların 5 saatten fazla kullananlara oranla saplantılı bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.¹³¹

¹²⁷ Sığrılı a.g.e., s. 103.

¹²⁸ Tuna a.g.e., s.104.

¹²⁹ Sığrılı a.g.e., s. 103.

¹³⁰ Tuna a.g.e., s.105.

¹³¹ Sığrılı a.g.e, s.99.

11- Katılımcıların bağlanma stillerinin internet kullanımı özeleştirileri ile karşılaştırılmasının sonuçlarına göre güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanma alt boyutları internet kullanımı özeleştirisine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Korkulu bağlanma alt boyutu internet kullanımı özeleştirisine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İnternet kullanımı oldukça az olduğunu düşünen katılımcıların, kabul edilebilir ve oldukça fazla internet kullandığını düşünenlerden daha az korkulu bağlanmaya sahip oldukları bulunmuştur. Ayrıca kabul edilebilir düzeyde internet kullandığını belirten katılımcıların oldukça fazla olduğunu düşünenlerden daha düşük korkulu bağlanma düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Kayıtsız bağlanma alt boyutu internet kullanımı özeleştirisine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Oldukça fazla internet kullandığını ifade edenlerin, kabul edilebilir düzeyde ve oldukça az olduğunu ifade edenlerden daha fazla kayıtsız bağlanmaya sahip oldukları bulunmuştur.

5.1.3. Ebeveyn Tutumlarının Demografik Değişkenlerle Karşılaştırılması

1- Katılımcıların anneleri açısından; ebeveynlik tarzlarından, kuralcı, duygusal yoksunluk, aşısı koruyucu, koşullu ve değişime kapalı alt boyutları cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Katılımcıların annelerinin küçümseyici, sömürücü, aşırı izin verici, kötümser ve cezalandırıcı tutuma sahip olmaları durumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Erkek katılımcılar, annelerinin küçümseyici, sömürücü, aşırı izin verici, kötümser ve cezalandırıcı tutumlarını sergiledikleri düşüncesine daha fazla sahip oldukları görülmüştür. Katılımcıların babaları açısından; ebeveynlik tarzlarından, kuralcı, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşısı koruyucu, koşullu ve değişime kapalı alt boyutları cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Aşırı izin verici, kötümser ve cezalandırıcı tutuma sahip olmaları durumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Erkek katılımcılar, babalarının kuralcı, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşısı koruyucu, koşullu ve değişime kapalı tutumlarını sergiledikleri düşüncesine daha fazla sahip oldukları görülmüştür. Satılmış'ın (2010) çalışmasında kız öğrencilerin anne babalarını daha çok demokratik olarak algılamaktadırlar. Erkek öğrencilerin anne babalarının tutumlarına ilişkin koruyucu ve otoriter tutum algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür.¹³² Karlı'nın (2019) çalışmasında kız öğrencilerin anne baba tutumlarına yönelik daha çok demokratik

¹³² Mustafa Satılmış, Öğrencilerin Mükemmeliyetçilik Tutumları ile Anne Baba Tutumlarının Karşılaştırmalı İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2010, s. 54 (Yüksek Lisans Tezi).

tutum algısına sahip oldukları, erkek öğrencilerin ise otoriter tutum algısına sahip olduğu bulunmuştur.¹³³

2- Katılımcıların anneleri açısından; ebeveynlik tarzlarının tüm alt boyutları yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Katılımcıların babaları açısından; ebeveynlik tarzlarından, kuralcı, küçümseyici, sömürücü, aşısı koruyucu, koşullu, aşırı izinli, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Katılımcıların babalarının duygusal yoksunluk tutumuna sahip olmaları durumu yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre 14 yaşındaki katılımcılar, 16, 17 ve 18 yaşındaki katılımcılara oranla babalarının daha fazla duygusal yoksunluk tutumuna sahip olduğu düşüncesine sahiptirler. Karlı (2019) 13 ile 20 yaş aralığındaki öğrencilerle yapmış olduğu çalışmada; öğrencilerin yaşları arttıkça anne babalarının demokratik tutum sergilediklerine yönelik görüşlerinin artış gösterdiği sonucuna ulaşmıştır.¹³⁴

3- Katılımcı görüşlerine göre annelerinin; ebeveynlik tarzlarından, kuralcı alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Anadolu lisesinde öğrenim gören katılımcıların annelerinin kuralcı tutum sergilediği konusundaki görüşleri daha baskındır. Küçümseyici alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liseleri ve Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla annelerinin küçümseyici tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Duygusal yoksunluk alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liseleri ve Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla annelerinin duygusal yoksunluk tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları bulunmuştur. Sömürücü alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liseleri, sosyal bilimler liseleri ve Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla annelerinin sömürücü tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları bulunmuştur. Aşırı koruyucu ve koşullu alt boyutları okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Aşırı izin verici alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liseleri ve Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla annelerinin aşırı izin verici tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları bulunmuştur. Kötümser alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre fen liselerinde öğrenim görenlerin sosyal bilimler liselerinde ve mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla

¹³³ Karlı a.g.e., s.108.

¹³⁴ Karlı a.g.e., s.109.

annelerinin kötümser tutum sergiledikleri görüşüne daha az katıldıkları bulunmuştur. Cezalandırıcı alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre fen liselerinde öğrenim görenlerin sosyal bilimler liselerinde ve mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla annelerinin cezalandırıcı tutum sergiledikleri görüşüne daha az katıldıkları bulunmuştur. Değişime kapalı alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre fen liselerinde öğrenim görenlerin sosyal bilimler liselerinde ve mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla annelerinin değişime kapalı tutum sergiledikleri görüşüne daha az katıldıkları bulunmuştur.

4- Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser ve değişime kapalı alt boyutları okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Küçümseyici alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liselerinde öğrenim görenlere oranla babalarının küçümseyici tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Duygusal yoksunluk alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liselerinde öğrenim görenlere oranla babalarının duygusal yoksunluk tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Sömürücü alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liseleri ve Anadolu liselerinde öğrenim görenlere oranla babalarının sömürücü tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Cezalandırıcı alt boyutu okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre mesleki teknik Anadolu liselerinde öğrenim gören katılımcıların, fen liseleri ve sosyal bilimler liselerinde öğrenim görenlere oranla ve Anadolu liselerinde öğrenim görenlerin fen liselerinde öğrenim görenlere oranla babalarının cezalandırıcı tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

5- Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları okunulan sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; aşırı izin verici alt boyutu okunulan sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre 12. sınıfta öğrenim gören katılımcıların, 11. sınıfta öğrenim görenlere oranla annelerinin aşırı izin verici tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları okunulan sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; aşırı izin verici alt boyutu okunulan sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre 12. sınıfta öğrenim gören katılımcıların, 11. sınıfta öğrenim görenlere oranla babalarının aşırı izin verici tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Satılmış'ın (2010) çalışmasında sınıf düzeyine göre öğrencilerin anne–babalarının tutumlarına ilişkin farklılık oluşmamıştır.¹³⁵

6- Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, aşırı izin verici, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları okul başarı değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; küçümseyici alt boyutu okul başarı düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Okul başarı düzeyi çok başarısız olanlar, başarılı olanlara oranla annelerinin küçümseyici tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Aşırı izin verici ve kötümser alt boyutları okul başarı düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Okul başarı düzeyi vasat olanlar, başarılı olanlara oranla annelerinin aşırı izin verici tutum ve kötümser tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

7- Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, aşırı izin verici, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları okul başarı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; küçümseyici ve kötümser alt boyutları okul başarı düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Okul başarı düzeyi çok başarısız olanlar, başarılı olanlara oranla babalarının küçümseyici tutum ve kötümser tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

8- Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, aşırı kötümser ve cezalandırıcı alt boyutları anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Katılımcı görüşlerine göre annelerini ebeveynlik tarzlarından; küçümseyici alt boyutu anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre annesi ortaokul mezunu olanların annelerinin küçümseyici tutum sergilediklerine dair görüşleri, annesi lise mezunu olanlarınkine oranla daha baskındır. Duygusal yoksunluk alt boyutunun anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre annesi ortaokul mezunu olanların annelerinin küçümseyici tutum sergilediklerine dair görüşleri, annesi lise mezunu olanlarınkine oranla daha baskındır. Küçümseyici alt boyutunun anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre

¹³⁵ Satılmış a.g.e., s.114

annesi ortaokul mezunu olanların annelerinin küçümseyici tutum sergilediklerine dair görüşleri, annesi lise mezunu olanlarınkine oranla daha baskındır. Küçümseyici alt boyutunun anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre annesi ortaokul mezunu olanların annelerinin küçümseyici tutum sergilediklerine dair görüşleri, annesi lise mezunu olanlarınkine oranla daha baskındır. Satılmış'ın (2010) çalışmasında ise anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.¹³⁶ Karlı'nın çalışmasında (2019) annesi lise üstü bir eğitim almış olan öğrencilerin anne baba tutumuna ilişkin demokratik tutum görüşüne daha fazla sahip olduğu görülmüştür.¹³⁷

9- Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, aşırı koruyucu ve koşullu alt boyutları baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Sömürücü alt boyutu baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre babası ortaokul mezunu olanların babasının sömürücü tutum sergilediklerine dair görüşleri, babası lise ve üniversite mezunu olanlarınkine oranla daha baskındır. Aşırı izin verici alt boyutu baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre babası okur-yazar olmayan/ilkokul mezunu ve ortaokul mezunu olan katılımcılar, babası lise ve üniversite mezunu olan katılımcılara oranla babalarının aşırı izin verici tutum sergilediği düşüncesini daha fazla taşımaktadırlar. Kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Buna göre babası okur-yazar olmayan/ilkokul mezunu olanların babasının kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı tutum sergilediklerine dair görüşleri, babası lise mezunu olanlarınkine oranla daha baskındır. Satılmış'ın (2010) çalışmasında ise baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.¹³⁸ Karlı'nın çalışmasında (2019) babası lise üstü bir eğitim almış olan öğrencilerin anne baba tutumuna ilişkin demokratik tutum görüşüne daha fazla sahip olduğu görülmüştür.¹³⁹

10- Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; kuralcı alt boyutu anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Annesinin gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey olanlara oranla annelerinin kuralcı tutuma sahip olduğu düşüncesine daha fazla sahiptirler. Ayrıca annesinin gelir düzeyi yüksek olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey olanlara oranla annelerinin kuralcı tutum sergilediği düşüncesini daha fazla taşımaktadırlar. Küçümseyici alt boyutu anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı

¹³⁶ Satılmış a.g.e., s. 125.

¹³⁷ Karlı a.g.e., s. 102

¹³⁸ Satılmış a.g.e., s. 126.

¹³⁹ Karlı a.g.e., s. 103.

düzye de farklılaşmıştır. Annesinin gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla annelerinin küçümseyici tutuma sergilediği düşüncesine daha fazla sahiptirler. Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; duygusal yoksunluk alt boyutu anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Annesinin gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla annelerinin duygusal yoksunluk tutum sergilediği düşüncesine daha fazla sahiptirler. Sömürücü alt boyutu anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Annesinin gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla annelerinin sömürücü tutum sergilediği düşüncesine daha fazla sahiptirler. Aşırı koruyucu, koşullu ve değişime kapalı alt boyutları anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Aşırı izin verici alt boyutu anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Annesinin gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla annelerinin aşırı izin verici tutum sergilediği düşüncesine daha fazla sahiptirler. Kötümser alt boyutu anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Annesinin gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla annelerinin kötümser tutum sergilediği düşüncesine daha fazla sahiptirler. Cezalandırıcı alt boyutu anne gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Annesinin gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, annesinin geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla annelerinin cezalandırıcı tutum sergilediği düşüncesine daha fazla sahiptirler.

11- Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kuralcı alt boyutu baba gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Babasının gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, babasının geliri orta düzey olanlara oranla babalarının kuralcı tutuma sahip olduğu düşüncesine daha fazla sahiptirler. Küçümseyici, sömürücü, aşırı koruyucu, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları baba gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Duygusal yoksunluk alt boyutu baba gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Babasının gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, babasının geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla babalarının kuralcı tutuma sahip olduğu düşüncesine daha fazla sahiptirler. Koşullu alt boyutu baba gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Babasının gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, babasının geliri orta düzey olanlara oranla babalarının koşullu tutuma sahip olduğu düşüncesine daha fazla sahiptirler. Aşırı izin verici alt boyutu baba gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Babasının gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, babasının geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla

babalarının aşırı izin verici tutuma sahip olduğu düşüncesine daha fazla sahiptirler. Kötümser alt boyutu baba gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Babasının gelir düzeyi düşük olan katılımcılar, babasının geliri orta düzey ve yüksek olanlara oranla babalarının kötümser tutuma sahip olduğu düşüncesine daha fazla sahiptirler.

12- Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, küçümseyici, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu ve cezalandırıcı alt boyutları kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Duygusal yoksunluk alt boyutu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Katılımcılardan dört kardeş ve daha fazla kardeş olanlar, tek çocuk olanlara oranla annelerinin duygusal yoksunluk tutumu gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Aşırı izin verici alt boyutu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Katılımcılardan dört kardeş ve daha fazla kardeş olanlar, tek çocuk olanlara, 2 ve 3 kardeş olanlara oranla annelerinin aşırı izin verici tutum gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Kötümser alt boyutu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Katılımcılardan dört kardeş ve daha fazla kardeş olanlar, tek çocuk olanlara, 2 ve 3 kardeş olanlara oranla annelerinin kötümser tutum gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Değişime kapalı alt boyutu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Katılımcılardan dört kardeş ve daha fazla kardeş olanlar, 2 kardeş olanlara oranla annelerinin değişime kapalı tutum gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Karlı'nın (2019) çalışmasında tek çocuk olan öğrencilerin anne babalarının koruyucu tutum sergiledikleri görüşünü taşıdıkları bulunmuştur.¹⁴⁰

13- Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kuralcı alt boyutu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Katılımcılardan dört kardeş ve daha fazla kardeş olanlar, tek çocuk olanlara ve iki kardeş olanlara oranla babalarının duygusal yoksunluk tutumu gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Küçümseyici, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Aşırı izin verici alt boyutu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Katılımcılardan dört kardeş ve daha fazla kardeş olanlar, iki kardeş olanlara oranla babalarının aşırı izin verici tutumu gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Kötümser alt boyutu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Katılımcılardan dört kardeş ve daha fazla kardeş olanlar, iki kardeş olanlara oranla babalarının kötümser tutumu gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

¹⁴⁰ Karlı a.g.e., s.114.

14- Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları kaçınıcı kardeş olma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Aşırı izin verici alt boyutu kaçınıcı kardeş olma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Katılımcılardan son kardeş olanlar, ortanca kardeş olanlara ve ortanca kardeş olanlar ilk kardeş olanlara oranla annelerinin aşırı izin verici tutumu gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Kötümser alt boyutu kaçınıcı kardeş olma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Katılımcılardan son kardeş olanlar, ortanca kardeş olanlara ve ortanca kardeş olanlar ilk kardeş olanlara oranla annelerinin aşırı izin verici tutumu gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tarzlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları kaçınıcı kardeş olma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Aşırı izin verici alt boyutu kaçınıcı kardeş olma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Katılımcılardan son kardeş olanlar, ortanca kardeş olanlara oranla babalarının aşırı izin verici tutumu gösterdiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Karlı'nın (2019) çalışmasında ilk çocuk olan öğrencilerin anne babalarının koruyucu tutum sergiledikleri görüşünü taşıdıkları bulunmuştur.¹⁴¹

15- Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tutumlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları düzenli internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Sömürücü ve aşırı izin verici alt boyutları düzenli internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Düzenli internet kullanmayanlar, annelerinin sömürücü ve aşırı izin verici tutumları sergilediği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

16- Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tutumlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları düzenli internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Aşırı izin verici alt boyutları düzenli internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Düzenli internet kullanmayanlar, babalarının aşırı izin verici tutumları sergilediği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

17- Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tutumlarından; kuralcı, aşırı koruyucu, koşullu, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları evde internet varlığı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Küçümseyici, duygusal

¹⁴¹ Karlı a.g.e., s. 107.

yoksunluk, aşırı izin verici ve kötümser alt boyutları evde internet varlığı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Evinde internet olmayanların, annelerinin küçümseyici, duygusal yoksunluk, aşırı izin verici ve kötümser tutumları sergilediği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

18- Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tutumlarından; kuralcı, küçümseyici, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları evde internet varlığı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu ve aşırı izin verici alt boyutları evde internet varlığı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Evinde internet olmayanların, babalarının duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu ve aşırı izin verici tutumları sergilediği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

19- Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tutumlarından; kuralcı, küçümseyici, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları haftalık internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Duygusal yoksunluk ve aşırı izin verici alt boyutları haftalık internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Haftada hiç internet kullanmadığını belirten katılımcılar, 2-5 saat ve 6-14 saat internet kullananlara oranla annelerinin duygusal yoksunluk tutumunu sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmışlardır. Haftada hiç internet kullanmadığını belirten katılımcılar, 2-5 saat, 6-14 saat ve 15-21 saat internet kullananlara oranla annelerinin aşırı izin verici tutumunu sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmışlardır. Çalışmada ulaşılan bu sonuçları destekleyen çalışmalar mevcuttur; Pekel, (2019) çalışmasında İhmalkar ve müsamahakar ebeveyn davranışı arttıkça internet bağımlılık puanlarının da arttığı, demokratik ebeveyn tutumu arttıkça internet bağımlılık seviyelerinin azaldığı görülmüştür.¹⁴² Baykan (2014) çalışmasında internet bağımlılığı ile anne-baba tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur.¹⁴³

20- Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tutumlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, sömürücü, aşırı koruyucu, koşullu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları haftalık internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Aşırı izin verici alt boyutu haftalık internet kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Haftada hiç internet kullanmadığını belirten katılımcılar, 2-5 saat, 6-14 saat, 15-21 saat ve 22 saat ve üzeri saat internet kullananlara oranla babalarının aşırı izin verici tutumunu sergiledikleri görüşüne daha az katılmışlardır. Ulaşılan bu sonuçları destekleyen

¹⁴² Fikri Pekel, Ortaokul Öğrencilerinde Görülen İnternet Bağımlılığı İle Algılanan Anne Baba Tutumu ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2019, s. 46 (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁴³ Baykan a.g.e., s.125.

çalışmalar mevcuttur; Önay (2014) çalışmasında demokratik anne-baba tutumunun internet bağımlılığının önüne geçtiği sonucuna ulaşmıştır.¹⁴⁴ Çevik ve Çelikkaleli (2010) çalışmalarında ilgisiz anne-baba tutumunun öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini artırdığı sonucuna ulaşmıştır.

21- Katılımcı görüşlerine göre annelerinin ebeveynlik tutumlarından; küçümseyici, sömürücü, aşırı koruyucu, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı alt boyutları internet kullanımı özeleştirisi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Kuralcı alt boyutu internet kullanımı özeleştirisi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İnterneti oldukça fazla kullandığını düşünenler, kabul edilebilir düzeyde internet kullandığını düşünenlere oranla annelerinin kuralcı tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları görülmüştür. Duygusal yoksunluk alt boyutu internet kullanımı özeleştirisi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Oldukça az internet kullandığını düşünenlerin, kabul edilebilir düzeyde kullandığını düşünenlere oranla ve oldukça fazla internet kullandığını düşünenler, kabul edilebilir düzeyde kullandığını düşünenlere oranla annelerinin duygusal yoksunluk tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları görülmüştür. Aşırı izin verici alt boyutu internet kullanımı özeleştirisi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Oldukça az internet kullandığını düşünenlerin, kabul edilebilir düzeyde kullandığını düşünenlere oranla annelerinin aşırı izin verici tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları görülmüştür.

22- Katılımcı görüşlerine göre babalarının ebeveynlik tutumlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, kötümser ve cezalandırıcı alt boyutları internet kullanımı özeleştirisi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. İnterneti oldukça fazla kullandığını düşünenler, kabul edilebilir düzeyde internet kullandığını düşünenlere oranla babalarının kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksunluk, kötümser ve cezalandırıcı tutumları sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları görülmüştür. Aşırı izin verici alt boyutu internet kullanımı özeleştirisi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Oldukça az düzeyde internet kullandığını düşünenler, kabul edilebilir düzeyde kullandığını düşünenlere oranla babalarının aşırı izin verici tutumları sergiledikleri görüşüne daha fazla katıldıkları görülmüştür.

5.1.4. İnternet Bağımlılığı, İlişki Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Karşılaştırılmasına Dair Sonuçlar

1- Korkulu, kaygısız ve saplantılı bağlanma stilleri ile internet bağımlılık düzeyi arasında anlamlı zayıf bir ilişki bulunmuş ve internet bağımlılıkları yüksek

¹⁴⁴ Nergiz Önay, Ergenlerde İnternet Bağımlılığı Yordayıcıları Olarak Ana Baba Tutumları, İletişim Becerisi ve Yalnızlık Algısı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul, 2014, s.99 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

bulunmuştur. Güvenli bağlanma ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Sığrılı (2017) çalışmasında Korkulu bağlanma stiline sahip öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri daha yüksek bulunurken, güvenli bağlanma stiline sahip öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri daha düşük bulunmuştur.¹⁴⁵ Musluoğlu'nun (2016) çalışmasında ise bağlanma stillerine göre internet bağımlılık düzeyinin farklılaşmadığı bulunmuştur.¹⁴⁶

2- Anne Ebeveyn tutumlarından; kuralı, küçümseyici, duygusal yoksun, koruyucu, koşullu, izin verici tutumlar ile internet bağımlılığı arasında anlamlı zayıf bir ilişki bulunmuş ve bu tutumların internet bağımlılık düzeyini artırdığı görülmüştür. Öğrencilerin internet bağımlılıkları ile baba ebeveyn tutumlarından; kuralcı, küçümseyici, duygusal yoksun, aşırı koruyucu, koşullu, izin verici, kötümser, cezalandırıcı ve değişime kapalı tutumları arasında zayıf anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrencinin sahip olduğu ailenin tutum özelliklerinin internet bağımlılığına etki ettiği söylenebilir. Bu görüşü destekler nitelikte çalışmalar vardır. Örneğin; Pekel'in çalışmasında ebeveyn tutumlarından; ihmalkâr, müsamahakâr ve demokratik tutumlar ile internet bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.¹⁴⁷ Baykan (2014) da anne baba tutumları ile internet bağımlılık düzeyi arasında anlamlı ilişkiler tespit etmiş; koruyucu ve otoriter anne baba tutumlarının internet bağımlılık düzeyini yükselttiğini, demokratik anne baba tutumunun ise yükseldikçe internet bağımlılığının yaşama etki düzeyinin düştüğünü açıklamıştır.¹⁴⁸ Taş'ın (2018) çalışmasında ebeveyn tutumlarından; otoriter, koruyucu, kuralcı, koşullu, küçümseyici, cezalandırıcı tutumlar ile internet bağımlılığı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.¹⁴⁹

4- Bağlanma stilleri ile ebeveyn tutumlarının internet bağımlılığı varyansının yaklaşık (R^2) %21,1'ini açıklamaktadır. Genel olarak bağlanma stillerinin, anne ve baba ebeveyn tutumlarının internet bağımlılık düzeylerini anlamlı düzeyde yordadığı söylenebilir.

5.2. ÖNERİLER

1- Sınıf değişkenine göre 10. sınıf öğrencilerinin 12. sınıf öğrencilerine göre internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu göz önünde bulundurularak;

¹⁴⁵ Sığrılı a.g.e. s. 115.

¹⁴⁶ Merve Musluoğlu, 15-19 Yaş Arası Öğrencilerden Oluşan Bir Lise Örneğinde Bağlanma Stilleri ile İnternet ve Dijital Oyun Bağımlılığının İlişkisinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beykent Üniversitesi, İstanbul, 2016, s.84 (**Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁴⁷ Pekel a.g.e., s.128.

¹⁴⁸ Baykan a.g.e., s. 126.

¹⁴⁹ Mahmud Taş, İnternetin Kötüye Kullanımında Ebeveynin Çocukluk Çağı Travmaları, Tutumları ve Erken Dönem Şemalarının Rolünün İncelenmesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, 2018, s. 75 (**Yüksek Lisans Tezi**).

ailelerin bu dönemlerde çocuklarıyla daha yakın ilişki kurmaları, ailecek onların sevebilecekleri faaliyetlerde bulunmaları internete olan yönelimlerini sınırlandırabilir.

2- Ailenin ekonomik durumuna göre ekonomik durumu daha yüksek olan ailelerdeki öğrencilerde internet bağımlılığı daha yüksektir. Ailelerin çocuklarına tüm olanakları sağlayıp, onlara rehberlik edememeleri çocukların farklı ilgi alanlarına yönelmelerine sebep olabilir. Bu konuda aile bilgilendirme eğitim programları, seminerler gibi etkinlikler ilgili kurumlarca düzenlenebilir.

3- Bu çalışma 14-18 yaş aralığındaki öğrencilerle yürütülmüştür. Aynı veya benzer konular farklı yaş grupları ile yinelenabilir.

4- Fen lisesi ve Anadolu liselerinde öğrenim gören korkulu bağlanma düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Yapılacak olan bu tür bir çalışmada öğrencilerin sahip oldukları korkulu bağlanmanın nedenleri de araştırılabilir.

5- Ebeveyn tutumlarında hem annelere hem de babalara yönelik 12. Sınıf öğrencilerinin aşırı izin verici tutuma sahip oldukları görüşünü taşımaktadırlar. Buna göre anne babaların çocuklarına karşı ilgisiz olma durumunu akla getirmektedir. Ayrıca okul başarı düzeyi çok başarısız olanlar, başarılı olanlara oranla babalarının küçümseyici tutum ve kötümser tutum sergiledikleri görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Bu da babanın tutumunun çocuğun başarısı üzerinde etkili olabileceğini düşündürmektedir. Bunun gibi çalışma verileri, seminer gibi eğitici programlar aracılığıyla anne babalara aktararak bu alanda bilinçlenmeleri sağlanabilir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- American Psychiatric Association (APA). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5). American Psychiatric Association, Washington, 2013.
- BALCI Ahmet, Sosyal bilimlerde araştırma. Pegema Yayıncılık, Ankara, 2005.
- KULAKSIZOĞLU Adnan, Ergenlik Psikolojisi. 12. Basım, Remzi Kitapevi, İstanbul, 2011.
- KUZGUN Yıldız ve ELDELEKLİOĞLU Jale, Anne Baba Tutumları Ölçeği. İçinde Y. Kuzgun ve F. Bacanlı (Editör). PDR'de kullanılan ölçekler. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara, 2005.
- SCHERER Kathy, *College life online: Healthy and unhealthy Internet use*. Paper presented at the 104th Annual Meeting of the American Psychological Association, Chicago, August, 1997.
- YAVUZER Haluk, KÖKNEL Özcan, KULAKSIZOĞLU Adnan, AYHAN Halis, DODURGALI Abdurrahman, EKŞİ Halil, Çocuk ve Ergen Eğitiminde Anne Baba Tutumları, Timaş Yayıncılık, İstanbul, 2011.
- YAVUZER Haluk, *Çocuk ve suç*. Remzi Kitabevi, İstanbul, 2016.
- YILDIZ Tülin Güler, Anne-Baba Eğitimi, Anne-Baba Olmak ve Anne-Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları. 4. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2017.
- YOUNG Jeffrey ve KLOSKO Jonet, Reinventing your life. Plume Books, New York, 1994.

DERGİ VE MAKALELER

- AK Şerife, KORUKLU Nermin, YILMAZ Yusuf, "A study on Turkish adolescent's Internet use: possible predictors of Internet addiction." *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 2013, Cilt: 16, Sayı: 3 205-209.
- AKTAŞ Yaşare, Çalışan Anne ve Çocuğu. *Yaşadıkça Eğitim*. 1994, Sayı: 36 7-11.
- ALAÇAM Hüseyin, ATEŞCİ Figen Çulha, SENGÜL Cem ve TÜMKAYA Selim, Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Sigara ve Alkol Kullanımı ile İlişkisi. *Pd.172340 Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2015, Sayı: 16 383-388.
- ARISOY Özden, İnternet Bağımlılığı ve Tedavisi, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2009, Cilt: 1, Sayı: 1 55-67.
- AYAS Tuncay ve HORZUM Mehmet Barış, Relation Between Depression, Loneliness, Self-Esteem and İnternet Addiction. *Education*, 2013, Cilt: 133, Seri: 3 283-290.

- BAKKEN Inger Johanne, WENZEL Hanne Gro, GÖTESTAM Gunnar, JOHANSSON Agneta ve ØREN Anita, Internet addiction among Norwegian adults: A Stratified Probability Sample Study. *Scandinavian Journal of Psychology*, 2009, Cilt: 50, Sayı: 2 121-127.
- BALCI Şükrü ve GÜLNAR Birol, Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı ve İnternet Bağımlılarının Profili. *Selçuk İletişim*, 2009, Cilt: 6, Sayı: 1 5-22.
- BALTA Özlem Çakır ve HORZUM Mehmet Barış, Web Tabanlı Öğretim Ortamındaki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığını Etkileyen Faktörler, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2008, Cilt: 41, Sayı: 1 187-205.
- BARTHOLOMEW Kim, Avoidance of Intimacy: An Attachment Perspective. *Journal of Social and Personal Relationships*, 1990, Cilt: 7, Sayı: 2 147-178.
- BARTHOLOMEW Kim ve HOROWİTZ Leonard, Attachment Styles Among Young Adults: A Test of A Four-Category Model, *Journal of Personality and Social Psychology*, 1991, Sayı: 61 226-244.
- BASU Debasish ve DALAL Pratik, Twenty years of Internet addiction Quo Vadis? *Indian Journal of Psychiatry*, 2016, Cilt: 58, Sayı: 1, 1-6. doi:10.4103/0019-5545.174354
- BATIGÜN Ayşegül Durak ve KILIÇ Nevin, İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyodemografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 2011, Cilt: 26, Sayı: 6, 1-39.
- BAUMRIND Diana, Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child development*, 1966, Cilt: 37, Sayı: 4, 887-907.
- BAUMRIND Diana, Current Patterns of Parental Authority. *Developmental Psychology*, 1971, Cilt: 4, Sayı: 1, 1-15.
- BAUMRIND Diana, New Directions in Socialization Research. *American Psychologist*, 1980, Cilt: 35, Sayı: 7, 639– 652.
- BEARD Keith, Internet Addiction: A Review of Current Assessment Techniques and Potential Assessment Questions. *Cyberpsychol Behav.* 2005, Cilt: 8, Sayı: 1, 7-11.
- BOZKURT Hasan, ŞAHİN Serkan, ZOROĞLU Salih, İnternet Bağımlılığı: Güncel Bir Gözden Geçirme, *Journal Of Contemporary Medicine*, 2016, Cilt: 6, Sayı: 3, 235-247.
- CANAN Fatih, ATAĞLU Ahmet, ÖZÇETİN Adnan ve IC MELİ Celalettin, The Association Between Internet Addiction and Dissociation Among Turkish College Students. *Comprehensive Psychiatry*, 2012, Cilt: 53, Sayı: 5, 422-426.

- CAPLAN Scott, Theory and Measurement of Generalized Problematic Internet Use: a Two-Step Approach. *Computers in Human Behavior*, 2010, Cilt: 26, Sayı: 5, 1089-1097.
- CAPLAN Scott, Preference For Online Social Interaction: A Theory of Problematic Internet use and Psychosocial Well-being. *Communication Research*, 2003, Sayı: 30, 625- 648.
- CEYHAN Esra, Ergen Ruh Sağlığı Açısından Bir Risk Faktörü: İnternet Bağımlılığı, *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 2008, Cilt: 15, Sayı: 2, 109-116.
- CHENG Cecilia, LI, Angel Yee-lam, Internet Addiction Prevalence and Quality of (Real) Life: A Meta-analysis of Nations Across Seven World Regions. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 2014, Cilt: 17, Sayı: 12, 755-760.
- CHOU Chien ve HSİAO Ming-Chun, Internet Addiction, Usage, Gratification, and Pleasure Experience: The Taiwan College Students' Case. *Computers ve Education*. 2000, Cilt: 35, Sayı: 1, 65-80.
- ÇOBAN Aysel Esen, Türkiye'de Ergenlerin Duygusal Özerkliklerinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 2013, Sayı: 38, 169-170.
- DALBUDAK Ercan, EVREN Cuneyt, ALDEMİR Seçil, COSKUN Kerem Şenol UGURLU Hilal ve YILDIRIM Fatma Gül, Relationship of İnternet Addiction Severity With Depression, Anxiety, and Alexithymia, Temperament and Character in University Students. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 2013, Cilt: 16, Sayı: 4, 272- 278.
- DAVIS Richard, A Cognitive-Behavioral Model of Pathological Internet Use. *Computers in Human Behavior*, 2001, Cilt: 17, Sayı: 2, 187-195.
- DERMAN Meral Taner ve BAŞAL Handan Asude, Okulöncesi Çocuklarında Gözlenen Davranış Problemleri ile Ailelerinin Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki, *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2013, Cilt: 2, Sayı: 1, 115-144.
- ELDELEKLİOĞLU Jale, Ergenlerde Karar Verme Becerisini Etkileyen Faktörler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1996, Sayı: 11, 1-17.
- ERÖZKAN Atılgan, Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Yalnızlık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2004, Cilt: 4, Sayı: 2, 154-175.
- GRİFFİN Dale ve BARTHOLOMEW Kim, Models of the Self and Other: Fundamental Dimensions Underlying Measures of Adult Attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1994, Cilt: 67, Sayı: 3, 403-430

- GRİFFİTHS Mark, Internet Sex Addiction: a Review of Empirical Research. *Addiction Research ve Theory*, 2012, Cilt: 20, Sayı: 2, 111-124.
- GÜNÜÇ Selim ve KAYRÍ Murat, Türkiye’de İnternet Bağımlılık Profili Ve İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik-Güvenirlik Çalışması, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2010, Sayı: 39, 220-232.
- HOWARD Michelle ve MEDWAY Frederic, Adolescents' Attachment and Coping With Stress. *Psychology in the Schools*, 2004, Cilt: 41, Sayı: 3, 391-402.
- KAYA Ahmet, BOZASLAN Hasan, GENÇ Gülten, Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Problemlerinin Çözme Becerilerine, Sosyal Kaygı Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2012, Sayı: 18, 208-225.
- KAYA Mevlüt, Ailede Anne-Baba Tutumlarının Çocuğun Kişilik ve Benlik Gelişimindeki Rolü. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 1997, Cilt: 9, Sayı: 9, 193-204
- KORAN Lorrin, FABER Ronald, ABOUJAOUDE Elias, LARGE Michael, SERPE Richard, “Estimated Prevalence of Compulsive Buying Behavior in the United States.” *American Journal of Psychiatry*, 2006, Cilt: 163, Sayı: 10, 1806-1812.
- KUBEY Robert, LAVİN Michael ve BARROWS John, Internet Use and Collegiate Academic Performance Decrements: Early Findings. *Journal of Communication*, 2001, Cilt: 51, Sayı: 2, 366- 382.
- LEUNG Louis ve LEE Paul, “The Influences of Information Literacy, İnternet Addiction and Parenting Styles on İnternet Risks.” *New Media & Society*, 2011, Cilt: 14, Sayı: 1, 117-136.
- LİN Sunny ve TSAİ, Chin-Chung, Internet addiction of adolescents in taiwan: An interview study. *Cyber Psychology ve Behavior*, 2003, 6, 649-652
- MAKAL Ahmet, Türkiye’de erken cumhuriyet döneminde kadın emeği. *Çalışma ve Toplum*, 2010, Sayı: 2, 13-40.
- MO KH Phoenix, VİRGİNİA WY Chan, SAMUEL Chan, JOSEPH TF Lau. The role of social support on emotion dysregulation and Internet addiction among Chinese adolescents: A structural equation model. *Addictive Behaviors*, 2018, S: 82, 86-93.
- MORAHAN- Martin Janet ve SCHUMACHER Phyllis, Loneliness and social uses of the Internet. *Computers in Human Behavior*, 2003, Sayı: 19, 659-671.
- NİEMZ Katie, GRİFFİTHS Mark, BANYARD Phil, Prevalence of Pathological Internet use among University Students and Correlations with Self-Esteem, the

- General Health Questionnaire (GHQ), and Disinhibition. *CyberPsychology ve Behavior*, 2005, Cilt: 8, Sayı: 6, 562- 570. doi:10.1089/cpb.2005.8.562.
- ÖZGÜR Hasan, İnternet ebeveynlik stilleri ile çocukların ve ergenlerin İnternet kullanımı arasındaki ilişki. *İnsan Davranışında Bilgisayarlar*, 2016, Sayı: 60, 411-424.
- SAMI Hamdan, DANİELLE Levi, Lihi, Dahan, Elena, Stukalin. The effect of sleep disturbances and internet addiction on suicidal ideation among adolescents in the presence of depressive symptoms. *Psychiatry Research*, 2018, Sayı: 267, 327-332.
- SEZER Özcan, Ergenlerin kendilik algılarının anne baba tutumları ve bazı faktörlerle ilişkisi, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2010. Cilt: 6, Sayı: 1, 1-19
- SEZER Özcan ve OĞUZ Vuslat, Üniversite öğrencilerinde kendilerini değerlendirmelerinin ana baba tutumları ve bazı sosyo demografik değişkenler açısından incelenmesi, 1. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 2010; Cilt: 18, Sayı: 3, 743-758.
- SHAPIRA Nathan, LESSIG Mary, GOLDSMITH Toby, SZABO Seven, LAZORITZ Martin, GOLD Mark, STEIN Dan, Problematic internet use: proposed classification and diagnostic criteria. *Depression and Anxiety*, 2003, Cilt: 17, Sayı: 4: 207-216.
- SOYGÜT Gonca, Bir düzeltici bağlanma ilişkisi olarak psikoterapi: Psikoterapi süreçlerinde bağlanma ve terapötik ittifak. *Türk Psikoloji Yazıları*, 2004, Cilt: 13, Sayı: 7, 63-77.
- SOYGÜT Gonca, ÇAKIR Zehra, KARAOSMANOĞLU Aalp, Ebeveynlik biçimlerinin değerlendirilmesi: Young ebeveynlik ölçeğinin psikometrik özelliklerine ilişkin bir inceleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 2008, Cilt: 11, Sayı: 22, 17-30.
- ŞANLI Deniz ve ÖZTÜRK Candan, Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2012, Sayı 32: 31-48.
- TDK, <http://sozluk.gov.tr/> (14.12.2019)
- TEZEL ŞAHİN Fatma, ÖZYÜREK Arzu, 5-6 Yaş Grubu Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Demografik Özelliklerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2008, Cilt: 6, Sayı: 3, 395-414.
- ÜMER Nebi, GÜNGÖR Derya, Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 1999, Cilt: 14, Sayı: 43, 71-106.

- ÜNERİ Özden Şükran ve TANIDIR Canan, Bir grup lise öğrencisinde internet bağımlılığı değerlendirmesi: Kesitsel bir çalışma. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 2011, Cilt: 24, Sayı: 4, 269--270.
- WHANG Leo Sang-Min, LEE Sujin ve CHANG Geunyoung, Internet over-users' psychological profiles: A behavior sampling analysis on Internet addiction. *Cyberpsychology ve Behavior*, 2003, Cilt: 6, Sayı: 2, 143-150
- YOUNG Kimberly, Internet addiction; the emergence of new clinical disorder. *Cyber Psychology & Behavior*, 1996, Sayı: 1, 237-244.

TEZLER

- AHMADOVA Parvin, Annenin Bağlanma Özellikleri İle Ebeveyn Tutumları ve Çocukların Ruhsal, Davranışsal Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Aydın Üniversitesi İstanbul, 2019. **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**
- AKDAĞ Turan Senem, Ergenlerin Bağlanma Stilleri ile Ebeveynlerinin Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki, Tıp Fakültesi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 2011. **(Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi).**
- ALAÇAM Hüseyin, Denizli Bölgesi Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Görülme Sıklığı ve Yetişkin Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu ile İlişkisi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli, 2012, **(Yayınlanmamış Doktora Tezi).**
- BAYKAN Nermin Merve, Anne Baba Tutumları ile İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin İncelenmesi (Sultanbeyli İlçesi Örneği), Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2014, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**
- BAYRAKTAR Fatih, İnternet Kullanımının Ergen Gelişimindeki Rolü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi, İzmir, 2001, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**
- BEŞALTI Mehmet, Ergenlerde İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerinin Bazı Sosyodemografik Özelliklere Göre İncelenmesi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep, 2016, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**
- BİLGE Mehmet, Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Anne Baba Tutumları İle İlişkinin İncelenmesi: Manisa Örneği, Sağlık Bilimleri

- Enstitüsü, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa, 2019, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- BİNALİ Rabia, Lise öğrencilerinde kişilik özellikleri ile internet bağımlılığı ve akademik başarı durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2015, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- ÇAĞAN Çağlar, Kabul İlgisi Anne Baba Tutumu ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkide Duygusal Özerkliğin Aracı Rolü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, 2019. **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- ÇETİNKAYA Volkan, İnternet Bağımlılığı İle Fiziksel Uygunluk Düzeyleri Ve Problem Çözme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hitit Üniversitesi Çorum, 2019 **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- DAMARLI Özge, Ergenlerde Toplumsal Cinsiyet Rollerini, Bağlanma Stilleri ve Benlik Kavramı Arasındaki İlişkiler, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2006, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- DOĞAN Ebru, Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Bilişsel Stillilerinin Anne Davranışları Açısından İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2013, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- DOKUZLU Ezgi, 18-25 Yaş Arası Üniversite Öğrencilerinde Anne-Baba Tutumunun Kişinin Kaygı Düzeyleri ve Bağlanma Tipi ile İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, 2016, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- ERDEN Nurdan, Lise Öğrencilerinin Özgüven Düzeyinin İnternet Bağımlılığına Etkisi Üzerine Bir Araştırma, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2019. **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- KARABULUT DEMİR Evren, Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ), Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2007, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- KÖMÜRCÜ Burcu, Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Ebeveynlik Biçimleri ve Psikolojik Belirtiler ile Psikolojik Dışlanmanın Tehdit Ettiği İhtiyaçlar Arasındaki İlişkiler, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul, 2014, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- KUZGUN Yıldız, Ana-Baba Tutumlarının Bireyin Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1972, **(Yayınlanmamış Doktora Tezi)**.

- MUSLUOĞLU Merve, 15-19 Yaş Arası Öğrencilerden Oluşan Bir Lise Örneğinde Bağlanma Stilleri ile İnternet ve Dijital Oyun Bağımlılığının İlişkisinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beykent Üniversitesi, İstanbul, 2016, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- ÖNAY Nergiz, Ergenlerde İnternet Bağımlılığı Yordayıcıları Olarak Ana Baba Tutumları, İletişim Becerisi ve Yalnızlık Algısı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul, 2014, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- PEKER Fikri, Ortaokul Öğrencilerinde Görülen İnternet Bağımlılığı ile Algılanan Anne Baba Tutumu ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi, Adana, 2019, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- SATILMIŞ Mustafa, Öğrencilerin Mükemmeliyetçilik Tutumları ile Anne Baba Tutumlarının Karşılaştırmalı İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2010, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- SEVER Gökcan, Lise Öğrencilerinin Madde Kullanma Eğilimlerinin Algılanan Sosyal Destek ve Riskli Davranışlarla İlişkisinin İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, 2015, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- SEZEN Mehmet Feyzi, Ergenlerde Akran Zorbalığı, İnternet Bağımlılığı ve Duygusal Zeka Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, 2018, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- SİĞRİLİ Hülya, Lise Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ile Bağlanma Biçimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2017, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- TAÇYILDIZ Özge, Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre Yordanması, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ege Üniversitesi, İzmir, 2010. **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- TAŞ Mahmud, İnternetin Kötüye Kullanımında Ebeveynin Çocukluk Çağı Travmaları, Tutumları ve Erken Dönem Şemalarının Rolünün İncelenmesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, 2018, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.
- TUNA Ceyda, Ortaokul Öğrencilerinin Ebeveynleriyle Olan Bağlanma İlişkisinin İnternet Bağımlılığına Etkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul, 2015, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

TÜRKOĞLU Sevgi, Ergenlerin Problemlı İnternet Kullanımları ile Siber Zorbalık Eğılimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Eğitim bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2013, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

YALÇIN Gizem, Sosyal Medyanın Yoğun Kullanımının İleri Ergenlikte Yalnızlık ve Depresyona Etkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul, 2015, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

YILDIRIM Ceylan, Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillерinin İnternet Bağımlılığı ve Algılanan Stres Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, 2018, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

YILDIZ Ülkü, Üniversite Öğrencilerinde Obezite Oluşumunda İnternet Bağımlılığının Etkisinin Saptanması, Tıp Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2014, **(Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi)**.

EKLER

EK- A. Demografik Bilgi Formu

Sevgili Öğrenciler,

Aşağıda bazı özellik ve eğilimleri ölçen ölçekler bulunmaktadır. Ölçeklerdeki ifadelerin doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Önemli olan kendi durumunuzu gerçekçi bir şekilde maddelere yansıtmanızdır. Lütfen bütün ifadeleri yanıtlayınız. Toplanan veriler araştırma amaçlı kullanılacaktır. Çalışmaya katılımda gönüllülük esastır.

Katkınız için çok teşekkür ederim.

- 1) **Cinsiyet:** Kadın () Erkek ()
- 2) **Yaşınız:**
- 3) **Okul Türünüz:** Fen Lisesi () Sosyal Bilimler Lisesi () Anadolu Lisesi ()
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi () Anadolu İmam Hatip Lisesi ()
- 4) **Sınıfınız:** 9 () 10 () 11 () 12 ()
- 5) **Bu dönem derslerdeki başarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?** Çok başarısız () Başarısız () Vasat () Başarılı () Çok başarılı ()
- 6) **Ailenizin sosyal-ekonomik düzeyi:** Düşük () Orta () Yüksek ()
- 7) **Siz dâhil kaç kardeşiniz:** Tek () 2 () 3 () 4 () 5+ ()
- 8) **Kardeşleriniz arasında doğum sırasına göre konumunuz:** İlk () Ortanca () Son ()
- 9) **Annenizin öğrenim düzeyi:** Okur yazar değil- ilkököl () Ortaokul () Lise () Üniversite ()
- 10) **Babanızın öğrenim düzeyi:** Okur yazar değil- ilkököl () Ortaokul () Lise () Üniversite ()
- 11) **Düzenli olarak internet kullanır mısınız?** Evet () Hayır ()
- 12) **Aile bireyleriniz internet kullanıyor mu?** Evet () Hayır ()
- 13) **Haftada kaç saat internet kullanırsınız?** Hiç () 2-5 Saat () 6-14 Saat ()
15-21 Saat () 22 Saat daha Fazla ()
- 14) **Eğer internette zaman geçiriyorsanız, internette geçirdiğiniz zamanla ilgili değerlendirmenize aşağıdaki ifadelerden hangisi uymaktadır?**
İnternette oldukça az zaman geçiriyorum ()
İnternette geçirdiğim zaman kabul edilebilir ölçülerde () İnternette oldukça fazla zaman geçiriyorum ()

EK- B. İnternet Bağımlılık Ölçeği

Size uygun seçeneğin numarasının altına bir çarpı (x) işareti koyunuz.

	Hiçbir Zaman 1	Nadiren 2	Arada Sırada 3	Çoğunlukla 4	Çok Sık 5	Devamlı 6
1	Ne sıklıkla planladığınızdan daha fazla süre internette kalıyorsunuz?					
2	Ne sıklıkla internette kalmak için günlük ev işlerini ihmal edersiniz?					
3	Ne sıklıkla arkadaşlarınızla birlikte olmak yerine interneti tercih edersiniz?					
4	Ne sıklıkla internet kullanan kişilerle yeni ilişkiler kurarsınız?					
5	Ne sıklıkla bir işe başlamadan önce e-postanızı (e-mail) denetlersiniz?					
6	Ne sıklıkla okula devamınız internette dolaylı olarak olumsuz etkilenir?					
7	Herhangi biri internette ne yaptığınızı sorduğunda ne sıklıkla kendinizi savunur ve ne yaptığınızı gizlersiniz?					
8	Çevrenizdekiler ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın fazlalığından şikâyet eder?					
9	Ne sıklıkla okuldaki ders notlarınız ve ödevleriniz internette kalma sürenizden olumsuz yönde etkilenir?					
10	Hayatınız hakkında sizi rahatsız eden düşünceleri dağıtmak için ne sıklıkla internete girersiniz?					
11	Ne sıklıkla internete girmek için sabırsızlanırsınız?					
12	Ne sıklıkla internetsiz hayatın, sıkıcı, boş ve eğlencesiz olacağını düşünürsünüz?					
13	Biri sizi internetten rahatsız ettiğinde ne sıklıkla kırıncı konuşur, bağırır veya kızgın davranışlar gösterirsiniz?					
14	Gece geç saatlerde internet kullanmaktan ötürü ne sıklıkla uykunuz kaçır?					
15	İnternette olmadığınız zamanlarda ne sıklıkla interneti düşünür veya internete girmeyi hayal edersiniz?					
16	Kendiniz ne sıklıkla internetten “yalnızca birkaç dakika daha” derken bulursunuz?					
17	Ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın miktarını azaltmaya çalışır ve başarısız olursunuz?					
18	İnternette kaldığınız süreyi ne sıklıkla saklamaya çalışırsınız?					
19	Ne sıklıkla başkalarıyla dışarı çıkmak yerine internette daha fazla zaman geçirmeyi tercih edersiniz?					
20	Ne sıklıkla internette olmadığınızda kendinizi çökmüş, aksiyetli ve sinirli hissedip, internete girince rahatlırsınız?					

EK- C. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)

Size uygun seçeneğin numarasına bir çarpı (x) işareti koyunuz.

1.....2.....3.....4.....5.....6.....7

	Beni hiç Tanımlamıyor	Beni kısmen Tanımlıyor	Beni Tamamıyla Tanımlıyor	1	2	3	4	5	6	7
1	Başkalarına kolaylıkla güvenmem.			1	2	3	4	5	6	7
2	Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.			1	2	3	4	5	6	7
3	Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.			1	2	3	4	5	6	7
4	Bir başka kişiyle tam anlamıyla kaynaşıp bütünleşmek isterim.			1	2	3	4	5	6	7
5	Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum.			1	2	3	4	5	6	7
6	Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.			1	2	3	4	5	6	7
7	İhtiyacım olduğunda yardıma koşacakları konusunda başkalarına her zaman güvenebileceğimden emin değilim.			1	2	3	4	5	6	7
8	Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık kurmak isterim.			1	2	3	4	5	6	7
9	Yalnız kalmaktan korkarım.			1	2	3	4	5	6	7
10	Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.			1	2	3	4	5	6	7
11	Çoğu zaman, romantik ilişkide olduğum insanların beni gerçekten sevmediği konusunda endişelenirim.			1	2	3	4	5	6	7
12	Başkalarına tamamiyle güvenmekte zorlanırım.			1	2	3	4	5	6	7
13	Başkalarının bana çok yaklaşması beni endişelendirir.			1	2	3	4	5	6	7
14	Duygusal yönden yakın ilişkilerim olsun isterim.			1	2	3	4	5	6	7
15	Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.			1	2	3	4	5	6	7
16	Başkalarının bana, benim onlara verdiğim değer kadar değer vermediğinden kaygılanırım.			1	2	3	4	5	6	7
17	İhtiyacımız olduğunda hiç kimseyi yanınızda bulamazsınız.			1	2	3	4	5	6	7
18	Başkalarıyla tam olarak kaynaşıp bütünleşme arzum bazen onları ürkütüp benden uzaklaştırıyor.			1	2	3	4	5	6	7
19	Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.			1	2	3	4	5	6	7
20	Birisi bana çok yaklaştığında rahatsızlık duyarım.			1	2	3	4	5	6	7
21	Romantik ilişkide olduğum insanların benimle kalmak istemeyeceklerinden korkarım.			1	2	3	4	5	6	7
22	Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.			1	2	3	4	5	6	7
23	Terk edilmekten korkarım.			1	2	3	4	5	6	7
24	Başkalarıyla yakın olmak beni tedirgin eder.			1	2	3	4	5	6	7
25	Başkalarının bana, benim istediğim kadar yaklaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.			1	2	3	4	5	6	7
26	Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.			1	2	3	4	5	6	7
27	İhtiyacım olduğunda insanları yanımda bulacağımı biliyorum.			1	2	3	4	5	6	7
28	Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.			1	2	3	4	5	6	7
29	Romantik ilişkilerde olduğum insanlar, genellikle onlarla, benim kendimi rahat hissettiğimden daha yakın olmamı isterler.			1	2	3	4	5	6	7
30	Başkalarıyla yakınlaşmayı nispeten kolay bulurum.			1	2	3	4	5	6	7

EK- D. Young Ebeveynlik Ölçeği

Aşağıda anne ve babanızı tarif etmekte kullanabileceğiniz tanımlamalar verilmiş olup ebeveynlerinize ne kadar uyduğuna karar verin. 1 ile 6 arasında, çocukluğunuz sırasında annenizi ve babanızı tanımlayan en yüksek dereceyi seçin. Eğer sizi anne veya babanız yerine başka insanlar büyüttü ise onları da aynı şekilde derecelendirin. Eğer anne veya babanızdan biri hiç olmadı ise o sütunu boş bırakın.

1	- Tamamı ile yanlış
2	- Çoğunlukla yanlış
3	- Uyan tarafı daha fazla
4	- Orta derecede doğru
5	- Çoğunlukla doğru
6	- Ona tamamı ile uyuyor.

Anne

Baba

1. _____ Beni sevdi ve bana özel birisi gibi davrandı.
2. _____ Bana vaktini ayırdı ve özen gösterdi.
3. _____ Bana yol gösterdi ve olumlu yönlendirdi.
4. _____ Beni dinledi, anladı ve duygularımızı karşılıklı paylaştık.
5. _____ Bana karşı sıcaktı ve fiziksel olarak şefkatliydi.
6. _____ Ben çocukken öldü veya evi terk etti.
7. _____ Dengesizdi, ne yapacağı belli olmazdı veya alkolikti.
8. _____ Kardeş(ler)imi bana tercih etti.
9. _____ Uzun süreler boyunca beni terk etti veya yalnız bıraktı.
10. _____ Bana yalan söyledi, beni kandırdı veya bana ihanet etti.
11. _____ Beni dövdü, duygusal veya cinsel olarak taciz etti.
12. _____ Beni kendi amaçları için kullandı.
13. _____ İnsanların canını yakmaktan hoşlanırdı.
14. _____ Bir yerimi inciteceğim diye çok endişelenirdi.
15. _____ Hasta olacağım diye çok endişelenirdi.
16. _____ Evhamlı veya fobik/korkak bir insandı.
17. _____ Beni aşırı korurdu.
18. _____ Kendi kararlarım veya yargılarıma güvenememe neden oldu
19. _____ İşleri kendi başıma yapmama fırsat vermeden çoğu işimi o yaptı.
20. _____ Bana hep daha çocukmuşum gibi davrandı.
21. _____ Beni çok eleştirirdi.
22. _____ Bana kendimi sevmeye layık olmayan veya dışlanmış bir gibi hissettirdi.
23. _____ Bana hep bende yanlış bir şey varmış gibi davrandı.
24. _____ Önemli konularda kendimden utanmama neden oldu.
25. _____ Okulda başarılı olmam için gereken disiplini bana kazandırmadı.

26. _____ Bana salakmışım veya beceriksizmişim gibi davrandı.
27. _____ Başarılı olmamı gerçekten istemedi.
28. _____ Hayatta başarısız olacağıma inandı.
29. _____ Benim fikrim veya isteklerim önemsizmiş gibi davrandı.
30. _____ Benim ihtiyaçlarımı gözetmeden kendisi ne isterse onu yaptı.
31. _____ Hayatımı o kadar çok kontrol altında tuttu ki çok az seçme özgürlüğüm oldu.
32. _____ Her şey onun kurallarına uymalıydı.
33. _____ Aile için kendi isteklerini feda etti.
34. _____ Günlük sorumluluklarının pek çoğunu yerine getiremiyordu ve ben her zaman kendi payıma düşenden fazlasını yapmak zorunda kaldım.
35. _____ Hep mutsuzdu; destek ve anlayış için hep bana dayandı.
36. _____ Bana güçlü olduğumu ve diğer insanlara yardım etmem gerektiğini hissettirdi.
37. _____ Kendisinden beklentisi hep çok yüksekti ve bunlar için kendini çok zorlardı.
38. _____ Benden her zaman en iyisini yapmamı bekledi.
39. _____ Pek çok alanda mükemmeliyetçiydi; ona göre her şey olması gerektiği gibi olmalıydı.
40. _____ Yaptığım hiçbir şeyin yeterli olmadığını hissetmeme sebep oldu.
41. _____ Neyin doğru neyin yanlış olduğu hakkında kesin ve katı kuralları vardı.
42. _____ Eğer işler düzgün ve yeterince hızlı yapılmazsa sabırsızlanırdı.
43. _____ İşlerin tam ve iyi olarak yapılmasına, eğlenme veya dinlenmekten daha fazla önem verdi.
44. _____ Beni pek çok konuda şımarttı veya aşırı hoşgörülü davrandı.
45. _____ Diğer insanlardan daha önemli ve daha iyi olduğumu hissettirdi.
46. _____ Çok talepkardı; her şeyin onun istediği gibi olmasını isterdi.
47. _____ Diğer insanlara karşı sorumluluklarımın olduğunu bana öğretmedi.
48. _____ Bana çok az disiplin veya terbiye verdi.
49. _____ Bana çok az kural koydu veya sorumluluk verdi.
50. _____ Aşırı sinirlenmeme veya kontrolümü kaybetmeme izin verirdi.
51. _____ Disiplinsiz bir insandı.
52. _____ Birbirimizi çok iyi anlayacak kadar yakındık.
53. _____ Ondan tam olarak ayrı bir birey olduğumu hissedemedim veya bireyselliğimi yeterince yaşayamadım.

- 54._____Onun çok güçlü bir insan olmasından dolayı büyürken kendi yönümü belirleyemiyordum.
- 55._____İçimizden birinin uzağa gitmesi durumunda, birbirimizi üzebileceğimizi hissedirdim.
- 56._____Ailemizin ekonomik sorunları ile ilgili çok endişeli idi.
- 57._____Küçük bir hata bile yapsam kötü sonuçların ortaya çıkacağını hissettirirdi.
- 58._____Kötümser bir bakışı açısı vardı, hep en kötüsünü beklerdi.
- 59._____Hayatın kötü yanları veya kötü giden şeyler üzerine odaklanırdı.
- 60._____Her şey onun kontrolü altında olmalıydı.
- 61._____Duygularını ifade etmekten rahatsız olurdu.
- 62._____Hep düzenli ve tertipliydi; değişiklik yerine bilineni tercih ederdi.
- 63._____Kızgınlığını çok nadir belli ederdi.
- 64._____Kapalı birisiydi; duygularını çok nadir açardı.
- 65._____Yanlış bir şey yaptığımda kızardı veya sert bir şekilde eleştirdiği olurdu.
- 66._____Yanlış bir şey yaptığımda beni cezalandırdığı olurdu.
- 67._____Yanlış yaptığımda bana aptal veya salak gibi kelimelerle hitap ettiği olurdu.
- 68._____İşler kötü gittiğinde başkalarını suçlardı.
- 69._____Sosyal statü ve görünümüne önem verirdi.
- 70._____Başarı ve rekabete çok önem verirdi.
- 71._____Başkalarının gözünde benim davranışlarımın onu ne duruma düşüreceği ile çok ilgiliydi.
- 72._____Başarılı olduğum zaman beni daha çok sever veya bana daha çok özen gösterirdi.